

Załącznik Nr 1
do uchwały Nr X/128 /2011
Rady Miasta Pruszcz Gdański
z dnia 26 października 2011 r.

STRATEGIA ROZWOJU MIASTA PRUSZCZ GDAŃSKI NA LATA 2011 - 2018

Aktualizacja

„Strategii Rozwoju Miasta Pruszcz Gdański do 2010 roku”

Pruszcz Gdański, sierpień 2011 r.

Opracowanie:

*Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej
Ośrodek Regionalny FRDL Gdańsk*

*ul. Gdyńskich Kosynierów 11
80-866 Gdańsk
Tel. 58 550- 37-00*

I. WSTĘP	5
II. RAPORT O STANIE MIASTA PRUSZCZ GDAŃSKI.....	7
1. INFORMACJE WSTĘPNE	7
1.1 POŁOŻENIE GMINY	7
1.2 KLIMAT	7
1.3 ZARYS HISTORII MIASTA.....	8
1.4 WŁADZE MIASTA	9
1.5 JEDNOSTKI ORGANIZACYJNE MIASTA I SPÓŁKI PRAWA HANDLOWEGO	9
1.6 URZĘDY I INNE INSTYTUCJE PUBLICZNE W MIEŚCIE	9
2. DIAGNOZA STANU MIASTA PRUSZCZ GDAŃSKI	10
2.1 STRUKTURA DEMOGRAFICZNA	10
2.2 SYTUACJA MIESZKANIOWA	12
2.2.1 Mieszkaniowy zasób Miasta	15
2.2.2 Analiza SWOT – sytuacja mieszkaniowa.....	20
2.3 RYNEK PRACY I LOKALNY SEKTOR GOSPODARCZY.....	22
2.3.1 Bezrobocie.....	22
2.3.2 Zatrudnienie i lokalny sektor gospodarczy	24
2.3.3 Analiza SWOT – rynek pracy i lokalny system gospodarczy.....	27
2.4 SYSTEMY KOMUNIKACYJNE I DROGI	29
2.4.1 Drogi.....	29
2.4.2 Parkingi.....	31
2.4.3 Lokalny transport zbiorowy.....	31
2.4.4 Komunikacja kolejowa	31
2.4.5 Komunikacja lotnicza	32
2.4.6 Komunikacja rowerowa.....	32
2.4.7 Budowle mostowe	33
2.4.8 Analiza SWOT – systemy komunikacyjne i drogi.....	35
2.5 INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA	38
2.5.1 Integracja społeczna	38
Rodzina.....	38
Dysfunkcje rodziny.....	40
Seniorzy	41
Osoby niepełnosprawne	44
Osoby bezdomne	47
2.5.2 Ochrona zdrowia.....	49
Uzależnienia	50
2.5.3 Bezpieczeństwo publiczne.....	52
Przestępczość.....	52
Bezpieczeństwo w ruchu drogowym	53
Stan bezpieczeństwa gminy	53
2.5.4 Analiza SWOT – infrastruktura społeczna	54
2.6 EDUKACJA, KULTURA, REKREACJA	57
2.6.1 System oświaty	57
2.6.2 Kultura i rekreacja	64
2.6.3 Analiza SWOT – edukacja, kultura, rekreacja.....	68

2.7 INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	70
2.7.1 Systemy wodociągowe i zaopatrzenie w wodę.....	70
2.7.2 Kanalizacja	74
Kanalizacja deszczowa	74
Kanalizacja sanitarna	76
2.7.3 System gospodarki odpadami	78
2.7.4 Zaopatrzenie w ciepło, gaz i energię elektryczną	80
Energia ciepła	80
Energia elektryczna.....	82
Zaopatrzenie w gaz	82
2.7.5 Analiza SWOT – infrastruktura techniczna.....	84
2.8 ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE.....	86
2.8.1 Przestrzeń miasta	86
2.8.2 Tereny zieleni	87
2.8.3 Plany Zagospodarowania Przestrzennego.....	88
2.8.4 Zabytki, walory środowiska urbanistycznego.....	90
2.8.5 Tożsamość miasta.....	92
2.8.6 Analiza SWOT – zagospodarowanie przestrzenne	94
III. WIZJA MIASTA PRUSZCZ GDAŃSKI	96
3.1. Opis wizji	96
3.2. Generalne kierunki rozwoju miasta.....	100
IV. MISJA MIASTA PRUSZCZ GDAŃSKI.....	102
V. CELE STRATEGICZNE MIASTA NA LATA 2011 – 2018.....	103
5.1. Cele generalne i główne	103
5.2. Priorytetowe działania samorządu.....	106
5.3. Przykłady projektów realizacyjnych – zestawienie tytułów	110
VI. SPOSÓB WDRAŻANIA STRATEGII	113
6.1. Podmioty odpowiedzialne za realizację celów strategicznych	113
6.2. Źródła finansowania	114
6.3. Monitoring Strategii	115
6.4. Struktura i harmonogram wdrażania Strategii.....	116
VII. METODYKA I ETAPY PRAC NAD STRATEGIĄ.....	118
Załącznik 1 – Powiązanie celów i obszarów rozwojowych „Strategii Rozwoju Miasta na lata 2011 – 2018” z celami i kierunkami rozwoju dokumentów strategicznych na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym. 121	
Załącznik 2 – Wyniki badania ankietowego zrealizowanego na potrzeby „Strategii Rozwoju Miasta Pruszcza Gdańskiego na lata 2011 – 2018”	
	134

I. WSTĘP

Strategia Rozwoju Miasta to jeden z najważniejszych dokumentów strategicznych jednostek samorządu terytorialnego. Strategia stwarza bowiem możliwość opracowania długofalowej wizji rozwoju oraz koordynacji, podporządkowania i ukierunkowania działań doraźnych (gospodarczych, społecznych i ekologicznych) na realizację celów długookresowych. Poprzez identyfikację silnych stron gminy i szans rozwojowych oraz słabych stron i zagrożeń zewnętrznych można we właściwy sposób i w odpowiedniej kolejności rozwiązywać lokalne problemy, a także zapobiegać ich powstawaniu. Dzięki temu dokument staje się wyznacznikiem decyzji podejmowanych przez lokalne władze. Opracowana Strategia ułatwia efektywniejsze gospodarowanie budżetem oraz zwiększa szanse na uzyskanie dodatkowych, pozabudżetowych źródeł finansowania (zaktualizowana Strategia stanowi niezbędny warunek pozyskiwania środków unijnych na realizację planowych inwestycji).

Niniejszy dokument – „Strategia Rozwoju Miasta Pruszcz Gdański na lata 2011 – 2018” – stanowi uaktualnioną wersję „Strategii Rozwoju Miasta Pruszcz Gdański do 2010 roku”, zatwierdzonej uchwałą Rady Miasta nr XVIII/169/2004 r. w dniu 31 marca 2004 roku. „Strategia Rozwoju Miasta Pruszcz Gdański na lata 2011 - 2018” została uaktualniona w celu planowego, wszechstronnego i harmonijnego rozwoju miasta, spełniającego ambicje i oczekiwania mieszkańców. Wymóg posiadania aktualnej strategii wynika również z Ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, w której określono, iż politykę rozwoju w skali lokalnej prowadzi samorząd powiatowy i gminny, a podstawą prowadzenia tej polityki są strategie rozwoju lokalnego, w tym strategie rozwoju gmin.

Aktualizacja Strategii została przygotowana w 2010 roku i wyznacza kierunki działań na kolejne lata, obejmujące okres programowania od 2011 do 2018 roku. W związku z przystąpieniem do opracowania aktualizacji Strategii, Burmistrz Pruszcza Gdańskiego – na mocy zarządzenia – powołał Zespół Opiniotwórczy do spraw aktualizacji „Strategii Rozwoju Miasta Pruszcz Gdański na lata 2011 – 2018” (skład osobowy Zespołu znajduje się w podrozdziale VII *Metodyka i etapy prac nad Strategią*), który miał za zadanie przygotować niezbędne informacje i wypracować wspólne stanowiska w zakresie rozwiązywania problemów społecznych w mieście. Ponadto, aby zwiększyć udział lokalnej społeczności w procesie tworzenia dokumentu, przeprowadzono jakościowe badanie socjologiczne wśród osób zaangażowanych w lokalną problematykę społeczną, badanie ankietowe wśród mieszkańców miasta oraz konsultacje społeczne (opisane szczegółowo w podrozdziale VII *Metodyka i etapy prac nad Strategią*). Etapy prac nad aktualizacją Strategii pozwoliły określić nową wizję, misję, cele strategiczne, a w konsekwencji przejść do wytyczenia konkretnych celów operacyjnych, które umożliwiają dalszy rozwój polityki miasta i mają zapewnić pomyślność wszystkich jego mieszkańców.

Aktualna wersja *Strategii Rozwoju Miasta Pruszcz Gdański na lata 2011 – 2018* składa się z następujących części:

- część I – *Raport o stanie miasta*:
zawiera opis aktualnego stanu miasta Pruszcz Gdański w najważniejszych obszarach rozwojowych, na podstawie którego wyszczególnione zostały najistotniejsze problemy rozwojowe miasta;

- część II – *Wizja miasta i generalne kierunki jego rozwoju*:
obraz miasta w przyszłości, bazujący głównie na diagnozie miasta, wynikach konsultacji społecznych, uznawanym systemie wartości;
- część III – *Misja*:
określa wewnętrzny cel główny społeczności lokalnej, odpowiada na pytanie: dlaczego działamy? co przede wszystkim chcemy osiągnąć?;
- część IV – *Cele*:
ustala, w oparciu o wcześniejszą diagnozę, zidentyfikowane problemy rozwojowe i wyniki konsultacji społecznych, cele i priorytety rozwoju miasta do 2018 roku;
- część V – *Sposób wdrażania Strategii*:
określa sposób zarządzania, wyznacza potencjalne źródła finansowania celów strategicznych i podmioty odpowiedzialne za ich realizację, sposób monitoringu i ewaluacji oraz ukazuje harmonogram wdrażania Strategii;
- część VI – *Metodyka i etapy prac nad Strategią*:
przedstawia proces tworzenia Strategii;
- część VII – *Załączniki*.

Założenia do Planu Strategicznego Miasta Pruszcz Gdański:

1. Strategia rozwoju miasta to uzgodniony sposób postępowania głównych podmiotów w mieście w celu jej wszechstronnego rozwoju.
2. Podmiotem strategii jest ludność miasta Pruszcz Gdański, której interesy publiczne i grupowe reprezentuje Zespół Opiniotwórczy opracowujący Strategię.
3. Decyzję o przyjęciu planu strategicznego oraz decyzje dotyczące realizacji jego poszczególnych założeń podejmowane są przez Radę Miasta.
4. Planowanie obejmuje lata 2011 – 2018.

II. RAPORT O STANIE MIASTA PRUSZCZ GDAŃSKI

1. INFORMACJE WSTĘPNE

1.1. POŁOŻENIE GMINY

Miasto Pruszcz Gdański leży w południowej części Aglomeracji Gdańskiej, na styku Wysoczyzny Pojezierza Kaszubskiego i Nizinnych Żuław Gdańskich, nad rzeką Radunią i Kanalem Raduni. Oddalone jest o 10 km od centrum Gdańska. Miasto zajmuje obszar 16,5 km². Od 1 stycznia 1999 roku miasto jest siedzibą powiatu gdańskiego.

Pruszcz Gdański jest ważnym węzłem komunikacji samochodowej i kolejowej, łączącej porty Gdańska i Gdyni ze Śląskiem oraz obwodem Kaliningradzkim. W pobliżu granicy miasta zlokalizowana jest autostrada A1 i Obwodnica Trójmiasta.

Miasto Pruszcz Gdański stanowi wyodrębnioną jednostkę samorządową. Graniczy bezpośrednio od strony północnej z miastem Gdańsk, natomiast od pozostałych stron otoczone jest Gminą Pruszcz Gdański.

Powiat gdański należy do województwa pomorskiego. Od strony północy graniczy z aglomeracją Trójmiasta, a od południa z regionem Kociewskim, powiatem Tczewskim i Starogardzkim. Siedzibą powiatu jest miasto Pruszcz Gdański. W skład powiatu wchodzi następujące gminy: Gmina Miejska Pruszcz Gdański, Cedry Wielkie, Kolbudy, Pruszcz Gdański, Przywidz, Pszczółki, Suchy Dąb oraz Trąbki Wielkie.

- powiat zajmuje powierzchnię ponad 794 km²,
- zamieszkuje go ok. 94 tys. mieszkańców (stan na I kwartał 2010 r.), z tego 26 tys. w mieście Pruszcz Gdański,
- użytki rolne stanowią 67% powierzchni ogólnej,
- lasy zajmują powierzchnię 14 tys. ha, tj. 17% powierzchni ogólnej,
- stopa bezrobocia wynosi 8,3% (stan na połowę 2010 r.)

Powiat cechuje ogromna mozaika warunków klimatycznych oraz ukształtowania terenu od żyznych Żuław po malownicze tereny Kaszub.

Miasto Pruszcz Gdański położone jest bezpośrednio przy południowej granicy Gdańska, zajmując centralne miejsce pod względem komunikacyjnym i gospodarczym regionu gdańskiego.

1.2. KLIMAT

Klimat wskazuje cechy klimatu morskiego przejawiające się stosunkowo dużą ilością opadów w skali rocznej. Charakteryzują go ciepłe zimy i stosunkowo chłodne lata, wydłużone są również okresy przejściowe pomiędzy poszczególnymi porami roku. W związku z powyższym, charakterystyczną cechą klimatu jest duża amplituda opadów na przestrzeni całego roku, a okres wegetacyjny jest stosunkowo krótki.

Na terenie miasta przeważają wiatry z kierunku północnego i zachodniego związane z bezpośrednią bliskością morza – bryza morska.

1.3. ZARYS HISTORII MIASTA

Pruszcz Gdański i jego okolice stanowiły w starożytności wielkie skupisko osadnicze. Odkryto tu groby szkieletowe, wyroby z kamienia i brązu. Są to znaleziska najstarsze, pochodzące z późnej epoki kamienia oraz początków epoki brązu. We wczesnej epoce żelaza osadnictwo na tym terenie uległo zagęszczeniu, o czym świadczą odkryte groby skrzynkowe z urnami.

W pierwszych wiekach naszej ery, w okresie wędrówek ludów, centrum osadnicze, które obejmowało także obszar dzisiejszego Pruszcza Gdańskiego, najprawdopodobniej dzięki bliskości morza zyskało na znaczeniu. Dochodziło tutaj odgałęzienie szlaku bursztynowego, łączącego cesarstwo rzymskie z południowym wybrzeżem Bałtyku. Cenne zabytki odkryte na cmentarzyskach pruszczańskich świadczą o szerokich kontaktach handlowych i bogactwie miejscowej ludności.

W okresie od IV do końca VI wieku poziom wód morskich uległ trwałemu obniżeniu, co spowodowało utratę przez te tereny nadmorskiego położenia. Wiązało się to bezpośrednio z utratą roli ośrodka handlowego, czego konsekwencją było znaczne wyludnienie tych obszarów.

W 1308 roku po raz pierwszy wymieniona została nazwa „Pruszcz”. Od XIV wieku osada zaczęła ponownie nabierać splendoru, ze względu na bliskość dynamicznie rozwijającego się Gdańska.

W 1347 roku, za panowania na tym terenie Krzyżaków, zbudowano śluzę, a także wytyczono nowe koryto Raduni. Kanał ten dostarczał Gdańskowi wodę pitną oraz wodę niezbędną do napędzania ówczesnych urządzeń przemysłowych i wypełniania fos miejskich. Podniosło to znacznie rangę Pruszcza Gdańskiego i jego strategiczne znaczenie. Odtąd Pruszcz Gdański dzielił losy Gdańska, szczególnie w momentach zagrożenia, kiedy to głównym celem ataków była śluza. W 1367 komtur krzyżacki odnowił przywilej lokacyjny na prawie chełmińskim, dzięki czemu Pruszcz Gdański stał się pełnoprawną wsią.

Okres od XIV do XVII wieku to czas dla Pruszcza Gdańskiego bardzo trudny. Rozwój osady przerywany był częstymi najazdami i rabunkami, po których następowała szybka odbudowa. Do połowy XIX wieku Pruszcz Gdański był najokazalszą wsią należącą do Gdańska, którego siła i znaczenie nie pozwalały popaść osadzie w ruinę, a sprzyjały powstawaniu nowych inwestycji (cukrownia, szkoła, szpital).

W 1920 roku na mocy Traktatu wersalskiego zostało utworzone Wolne Miasto Gdańsk, do którego między innymi włączono Pruszcz Gdański. Okres ten pod względem ekonomicznym był dla Pruszcza Gdańskiego dość pomyślny. Zbudowano elektrownię, młyn, a także lotnisko, pierwotnie przeznaczone do obsługi cywilnej, później wykorzystywane do celów wojskowych.

W 1942 roku Pruszcz Gdański stał się dzielnicą Gdańska, miał stanowić jego zaplecze mieszkaniowe i militarne. Pruszcz Gdański został mocno zniszczony w trakcie działań wojennych. Po wojnie liczba mieszkańców znacznie spadła, gdyż przesiedlono ludność pochodzenia niemieckiego, która stanowiła do tej pory większość. Pruszcz Gdański w wyzwolonej Polsce został uznany za samodzielne miasto i stał się siedzibą powiatu. W 1951 roku do swej nazwy otrzymał dopisek Gdański. Rozwój Pruszcza Gdańskiego po wojnie związany był ściśle z rozwojem przemysłowym Gdańska, szczególnie

z przemysłem okrętowym. Obecnie, stanowi m.in. zaplecze mieszkaniowe oraz usługowe powiatu.

1.4. WŁADZE MIASTA

Kadencja obejmująca lata 2010 – 2014:

Janusz Wróbel	–	Burmistrz Pruszcza Gdańskiego,
Wojciech Gawkowski	–	Zastępca Burmistrza ds. Komunalnych,
Jerzy Kulka	–	Zastępca Burmistrza ds. Społecznych.

Kadencja obejmująca lata 2006 – 2010:

Janusz Wróbel	–	Burmistrz Pruszcza Gdańskiego,
Andrzej Szymański	–	Zastępca Burmistrza ds. Komunalnych,
Ryszard Świński	–	Zastępca Burmistrza ds. Społecznych.

1.5. JEDNOSTKI ORGANIZACYJNE MIASTA I SPÓŁKI PRAWA HANDLOWEGO

- Urząd Miasta w Pruszczu Gdańskim, ul. Grunwaldzka 20,
- Centrum Kultury i Sportu, ul. Chopina 34,
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, ul. Niepodległości 9,
- Straż Miejska, ul. Krótka 4,
- Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna, ul. Wojska Polskiego 34,
- Pruszczańskie Przedsiębiorstwo Ciepłownicze „PEC”, ul. Obrońców Pokoju 18,
- Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji „WiK” Sp. z o.o., ul. Grunwaldzka 1,
- Towarzystwo Budownictwa Społecznego ABK Sp. z o.o., ul. Grunwaldzka 33,
- Zakład Nieruchomości Komunalnych, ul. Grunwaldzka 71A,
- Przedszkole Publiczne Nr 3 im. Kubusia Puchatka, ul. Niepodległości 10,
- Szkoła Podstawowa Nr 3 im. Jana Matejki, ul. Matejki 1,
- Zespół Szkół Nr 2 im. Mikołaja Kopernika, ul. Tysiąclecia 5,
- Zespół Szkół Nr 4 im. Ignacego Józefa Paderewskiego, ul. Kasprowicza 16,
- Zespół Szkół Ogólnokształcących Nr 1 im. Marii Konopnickiej, ul. Niemcewicza 1.

1.6. URZĘDY I INNE INSTYTUCJE PUBLICZNE W MIEŚCIE

- Urząd Miasta w Pruszczu Gdańskim,
- Starostwo Powiatowe w Pruszczu Gdańskim,
- Prokuratura Rejonowa w Pruszczu Gdańskim,
- Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Pruszczu Gdańskim,
- Komenda Powiatowa Policji w Pruszczu Gdańskim,
- Urząd Pocztowy.

2. DIAGNOZA STANU MIASTA PRUSZCZ GDAŃSKI

fot. J. Swis – Silistra Studio

2.1. STRUKTURA DEMOGRAFICZNA

Ludność miasta liczyła pod koniec 2010 roku 26 866 osób. Liczba mieszkańców Pruszcza Gdańskiego systematycznie wzrasta w perspektywie długofalowej, co jest bardzo pozytywną tendencją. Prognozowany w pierwotnej wersji *Strategii* wskaźnik liczby mieszkańców na poziomie rzędu 25 tys. mieszkańców, został osiągnięty. W przeciągu 10-lecia liczba mieszkańców Pruszcza Gdańskiego zwiększyła się o blisko 16%.

Tabela 1: Ludność Miasta Pruszcz Gdański

	1999	2003	2006	2009	2010
Ludność ogółem	22 187	23 187	24 276	26 298	26 866

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Bezpośrednio, na wzrastającą liczbę mieszkańców składają się w głównej mierze dwie pozytywne tendencje demograficzne, właściwe dla Pruszcza Gdańskiego, tj.: dodatnie saldo migracyjne oraz dodatni wskaźnik przyrostu naturalnego. Pośrednio, ogromne znaczenie mają czynniki społeczne (w tym nade wszystko znaczący rozwój gospodarczy i przestrzenny miasta).

Od kilku lat liczba osób, które zameldowały się w mieście Pruszczu Gdańskim przewyższa liczbę osób wymeldowanych.

Tabela 2: Migracja ludności miasta Pruszcz Gdański

	Napływ (zameldowania)	Odpływ (wymeldowania)	Saldo migracji
2010	1 719	1269	+ 450
2009	1 336	942	+ 517
2006	1 426	909	+ 517
2003	1 413	964	+ 449

Źródło: dane Urzędu Miasta w Pruszczu Gdańskim.

Pruszcz Gdański cechuje dodatni wskaźnik przyrostu naturalnego, tzn. liczba urodzeń w ciągu roku przewyższa liczbę zgonów.

Tabela 3: Przyrost naturalny w mieście Pruszcz Gdański

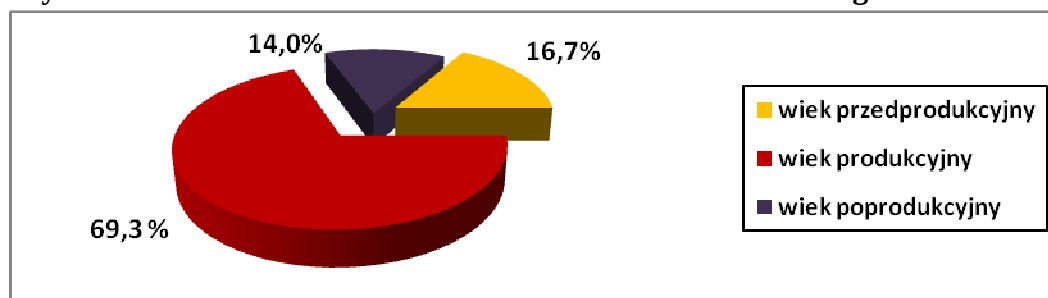
	Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny
2010	378	167	+ 211
2009	354	173	+ 181
2006	265	151	+ 114
2003	211	163	+48

Źródło: dane Urzędu Miasta w Pruszczu Gdańskim.

Dodatnie salda migracji i przyrostu naturalnego są w dużej mierze efektem systematycznego rozwoju miasta, zwiększenia zatrudnienia w powstających zakładach pracy oraz tym, że od stycznia 1999 roku Pruszcz Gdański stał się siedzibą powiatu gdańskiego. Można przypuszczać, iż tendencja ta utrzyma się jeszcze przez najbliższe lata, ponieważ miasto jest jednym z najatrakcyjniejszych gospodarczo ośrodków Pomorza.

W strukturze mieszkańców niezmiennie dominuje płeć żeńska. Procentowa dysproporcja pomiędzy liczbą kobiet i mężczyzn w Pruszczu Gdańskim jest w ciągu ostatnich dziesięciu lat wartością stosunkowo stałą – od 1999 roku udział kobiet we wspomnianej strukturze oscyluje wokół 52%. W 2010 roku kobiety stanowiły 52,8% ogółu ludności miasta (14 173 mieszkanki do 12 693 mieszkańców), w 1999 roku – 51,7%.

W mieście Pruszczu Gdańskim mieszka stosunkowo mniej, niż w województwie pomorskim, osób w wieku poprodukcyjnym, a więcej w wieku przedprodukcyjnym. Podczas gdy w pomorskim osoby w wieku poprodukcyjnym stanowiły w 2009 r. 15,1%, w Pruszczu Gdańskim odsetek ten był o punkt procentowy niższy (14%), natomiast w 2010 r. wyniósł 13,7 %.

Wykres 1: Struktura mieszkańców miasta Pruszcza Gdańskiego w 2009 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Udział osób w wieku poprodukcyjnym systematycznie wzrasta w strukturze mieszkańców miasta Pruszcza Gdańskiego. Wrastający odsetek osób starszych partycypujących w strukturze demograficznej jest trendem charakterystycznym dla większości miast polskich i europejskich, co wynika z procesu starzenia się społeczeństwa. Odsetek mieszkańców w wieku poprodukcyjnym wzrasta w Pruszczu Gdańskim wolniej niż w innych miastach województwa pomorskiego. W porównaniu do 1999 roku udział ww. osób w strukturze mieszkańców wzrósł o 2,2 punkty procentowe.

Podsumowując, miasto Pruszcz Gdański cechują bardzo pozytywne trendy demograficzne. Wśród nich: dodatni przyrost naturalny, dodatnie saldo migracji przedkładające się na systematyczny wzrost liczby mieszkańców miasta, korzystne proporcje między liczbą kobiet i mężczyzn, wyższy wskaźnik mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym przy niższym wskaźniku mieszkańców w wieku poprodukcyjnym na tle średniej wojewódzkiej, wzrastająca liczba urodzeń.

2.2. SYTUACJA MIESZKANIOWA

Założona do 2010 roku wizja mieszkalnictwa Pruszcza Gdańskiego, tj. „rozwijające się różnorodne formy budownictwa mieszkaniowego, stanowiące ofertę dla wszystkich grup społecznych”, jest systematycznie w Pruszczu Gdańskim realizowana. Rozwój widoczny jest zwłaszcza w zasobach osób fizycznych. Ogólna liczba lokali mieszkalnych wzrosła na przestrzeni 2008 i 2009 roku o blisko 10%. Na skutek uwłaszczania się najemców lokali i z uwagi na zły stan techniczny niektórych budynków, maleje udział zasobów komunalnych i spółdzielczych. Projektowe działania inwestycyjne w sferze mieszkaniowej powinny skupiać się w dalszym ciągu na podtrzymywaniu pozytywnej tendencji przyrostu liczby mieszkań, rozwijania form budownictwa mieszkaniowego w postaci lokali komunalnych oraz pozyskiwania nowych budynków mieszkalnych od deweloperów.

Tabela 4: Zasoby mieszkaniowe miasta Pruszcz Gdański (ogółem)

	2008	2009
Nieruchomości – liczba ogółem	7 403	7 682
W tym liczba lokali mieszkalnych	3 509	3 885

Źródło: dane Referatu Podatków i Opłat Urzędu Miasta w Pruszczu Gdańskim.

W mieście występują różne typy zabudowy mieszkaniowej, tj.:

- stara zabudowa Pruszcza Gdańskiego, w średnim lub złym stanie technicznym o niskim standardzie wyposażenia mieszkań i znacznym stopniu amortyzacji,
- nowa zabudowa mieszkaniowa w osiedlach jednorodzinnych o średnim standardzie wyposażenia mieszkań i w dobrym stanie technicznym,
- nowa zabudowa mieszkaniowa w osiedlach wielorodzinnych o pełnym wyposażeniu mieszkań w instalacje techniczne,
- zabudowa jednorodzinna z budynkami gospodarczymi nielicznie występująca na obrzeżach miasta.

Na terenie miasta znajdują się m.in.: budynki komunalne, budynki trzech spółdzielni mieszkaniowych i Wojskowej Agencji Mieszkaniowej (łącznie ok. 40 budynków), budynki należące do Towarzystwa Budownictwa Społecznego (7 budynków) oraz ponad 3 000 domów w zabudowie jednorodzinnej.

Najwięcej jest mieszkań należących do osób prywatnych, ale wysoki udział stanowią również lokale należące do spółdzielni mieszkaniowych oraz mieszkania komunalne. Na uwagę zasługuje systematyczny wzrost ogólnej liczby mieszkań w Pruszczu Gdańskim, zwłaszcza należących do zasobów osób fizycznych. Według danych GUS, procentowy udział mieszkań prywatnych wzrósł na przestrzeni pięciu lat o ponad jedną trzecią (39%).

Zarówno przeciętna powierzchnia użytkowa jednego mieszkania (70,6 m² – Pruszcz Gdański, 62,2 m² – województwo), jak i przeciętna powierzchnia użytkowa przypadająca na jedną osobę w Pruszczu Gdańskim (26 m² – Pruszcz Gdański, 23,8 m² – województwo) jest wyższa od wartości liczonych dla województwa.

Poniższa tabela przedstawia liczbę oddanych do użytkowania mieszkań w Pruszczu Gdańskim w perspektywie kilkuletniej.

Tabela 5: Mieszkania oddane do użytkowania w Pruszczu Gdańskim

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Liczba ogółem	252	257	392	525	553	426	286	0

Źródło: dane GUS za okres 2004-2008 (najnowsze dostępne), dane Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego z lat 2009 – 2011 (na dzień 30.06.2011 r.).

W okresie ostatnich pięciu lat, nowa zabudowa mieszkaniowa powstała przy następujących ulicach:

- Cichej (TBS),
- Spokojnej,
- Wróblewskiego, Olszewskiego,
- Podkomorzego,
- Orzeszkowej,
- Gen. E. Fieldorfa,
- Piastowskiej,
- Czesława Miłosa,
- Powstańców Warszawy,
- Wojska Polskiego,

- Kossaka, Wita Stwosza, Alei ks. Wałęsa (osiedle Centrum),
- Raciborskiego (osiedle Bursztynowe),
- Śniadeckiej, Mazepy, Kirkora, Kordiana,
- Kopernika, Kasprowicza, Komara, Sidły, Stamma, Wagnera, Kusocińskiego, Miłosa, Jaśminowej, Różanej (osiedle domów jednorodzinnych).

Prawie wszystkie mieszkania w Pruszczu Gdańskim wyposażone są w instalację wodociągową (99,9%) oraz kanalizacyjną (98,1%). Tylko 6% mieszkań nie posiada centralnego ogrzewania.

W ostatnich 2-3 latach uzbrojono następujące ulice: Spokojną, Cichą, Wróblewskiego, Olszewskiego, Raciborskiego (os. Bursztynowe), Podkomorzego, Śniadeckiej, Mazepy, Kirkora, Kordiana, Orzeszkową, Kopernika, Kasprowicza, Komara, Sidły, Stamma, Wagnera, Kusocińskiego, Czesława Miłosa, Jaśminową, Różaną (os. domów jednorodzinnych).

Tereny przeznaczone pod budownictwo mieszkaniowe, które wymagają uzbrojenia według miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (mpzp) to:

- teren przy ul. Raciborskiego, od ul. Cichej do granic z Gminą Pruszcz Gdański – Rotmanką – mpzp „ul. Spokojna, Cicha”,
- teren pomiędzy ul. Kopernika a ul. Lawendową – mpzp „Rejon ul. Orzeszkowej”,
- teren ul. Czekanowskiego, Dobrowolskiego (poza odcinkiem od ul. Strzeleckiego do ul. Czekanowskiego), Romera, Domejki – od ul. Dybowskiego – mpzp „Rejon ul. Strzeleckiego” i „Raciborskiego”,
- teren po cukrowni w Pruszczu Gdańskim – mpzp „Cukrownia Pruszcz”,
- ul. Młodzieżowa – mpzp „Osiedle Wschód”,
- ul. Wróblewskiego, Olszewskiego – mpzp „ul. Spokojna, Cicha”,
- ul. Powstańców Warszawy od ul. Emilii Plater do ul. Szkolnej – mpzp „Rejon ul. Powstańców Warszawy”,
- ul. Dąbrowskiego (w zakresie kanalizacji deszczowej od ul. Emilii Plater do ul. Gałczyńskiego) – mpzp „Osiedle Wschód”,
- teren pomiędzy budowaną obwodnicą Pruszcza Gdańskiego, a północną granicą miasta, objęty planem „Rejon ul. Kopernika” – mpzp „Rejon ul. Kopernika”.

Oprócz nowoprojektowanych terenów lokalizacji zabudowy mieszkaniowej na terenach jeszcze niezainwestowanych, nie objętych opieką konserwatorską uzupełnia się tkankę miejską zwiększając wskaźniki intensywności zabudowy. Na terenach położonych w strefie ochrony konserwatorskiej projektowane zmiany przestrzenne respektują walory „starej tkanki” i parametrami zabudowy znacznie od niej nie odbiegają.

Analizując powyższe trendy można odnotować systematyczną poprawę warunków życia mieszkańców w zakresie zaspokajania potrzeb mieszkańców, tj.:

- „rozgęszczania” istniejących struktur,
- przewagę zabudowy jednorodzinnej nad wielorodzinną w obiektach oddawanych do użytku,
- systematyczną poprawę zaopatrzenia w infrastrukturę techniczną budynków mieszkalnych.

Systematyczny wzrost liczby mieszkańców miasta, wynikający m.in. z rozwoju gospodarczego miasta i długookresowych, pozytywnych trendów demograficznych (dodatnie saldo migracji i dodatni przyrost naturalny), rodzi konieczność dalszego wspierania przez samorząd działań podnoszących sprawność powstawania i dalszego rozwoju nowych zasobów mieszkaniowych w Pruszczu Gdańskim.

2.2.1. Mieszkaniowy zasób miasta

Zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych lokalnej społeczności jest jednym z zadań własnych miasta. Od 2004 roku mieszkaniowym zasobem miasta administruje Zakład Nieruchomości Komunalnych – zakład budżetowy z siedzibą w Pruszczu Gdańskim. Zakład wykonuje zadania wynikające z jego statutu.

Mieszkaniowy zasób miasta Pruszcz Gdański tworzą obecnie lokale położone w budynkach komunalnych oraz w budynkach wspólnot mieszkaniowych z udziałem miasta według poniższej tabeli.

Tabela 6: Mieszkaniowy zasób miasta Pruszcz Gdański

	1999	2001	2003	2006	2009
Budynki mieszkalne w eksploatacji	172	103	88	85	77
Lokale mieszkalne istniejące, w tym:	1 299	brak danych	1 203	868	776
w budynkach komunalnych	brak danych		936	537	486
w budynkach wspólnot mieszkaniowych			267	331	290
Lokale wykupione	16	11	24	17	66
Pomieszczenia eksploatacyjne (w m ²)	brak danych			2.419,45	1.027,54
Wspólnoty mieszkaniowe	57	57	59	61	64

Źródło: dane Zakładu Nieruchomości Komunalnych i Urzędu Miasta w Pruszczu Gdańskim.

W 2010 roku 741 lokali tworzyło mieszkaniowy zasób miasta Pruszcz Gdański, z tego 474 lokali znajdowało się w budynkach komunalnych oraz 267 lokali w budynkach wspólnot mieszkaniowych.

W mieście Pruszcz Gdański komunalne zasoby mieszkaniowe należą do następujących gestorów (podano zarządców, którzy obsługują większą ilość wspólnot lub lokali):

- Towarzystwo Budownictwa Społecznego ABK Sp. z o.o.
- „Administrator” Zarządzanie Nieruchomościami Halina Zięba.
- Licencjonowane Biuro Zarządzania Nieruchomościami „Adminis”.
- „Prestiż” Zarządzanie Nieruchomościami S.C.
- Admikor s.c. – Zarządzanie i Administrowanie Nieruchomościami.
- AG Zarządzanie Nieruchomościami Amadeusz Gajda.

Liczba lokali mieszkalnych tworzących mieszkaniowy zasób miasta jest niewystarczającą do zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych. Każdego roku liczba lokali zmniejsza się na skutek wykupu mieszkań komunalnych przez dotychczasowych najemców.

Z danych ilościowych jednoznacznie wynika, iż wykup ww. lokali w 2009 r. zwiększył się sześciokrotnie w stosunku do roku 2001.

Miasto pozyskuje również budynki (lokale mieszkalne) od deweloperów. W 2008 roku pozyskano 3 budynki, w tym 12 lokali mieszkalnych (przy ul. Rogozińskiego 3 i 5 oraz ul. Cyprysowej 10), zaś w 2009 roku 4 budynki, w tym 23 lokale mieszkalne (przy ul. Cyprysowej 10, ul. Orzeszkowej 1a, ul. Wróblewskiego 7, ul. Obrońców Wybrzeża 14a).

Zasób mieszkaniowy miasta tworzą również budynki należące do Towarzystwa Budownictwa Społecznego. Towarzystwo Budownictwa Społecznego ABK Sp. z o.o. zrealizowało w 2000 roku swoją pierwszą inwestycję w Pruszczu Gdańskim, przy ul. Słonecznej, na 36 mieszkań (budynek zasiedlony w grudniu 2000 roku). Budynek o statusie lokali na wynajem został wybudowany przy udziale środków z Krajowego Funduszu Mieszkaniowego. Zgodnie z planami inwestycyjnymi w 2002 r. zakończona została realizacja inwestycji przy ul. Obrońców Wybrzeża 18 – budynek nr 1, w 2003 roku budynek przy ul. Obrońców Wybrzeża 20, w roku 2005 przy ul. Cichej 1, w 2008 roku ul. Cichej 3, w 2009 roku przy ul. Cichej 5. W grudniu 2010 roku oddano do użytku budynek przy ul. Cyprysowej 12.

Tabela 7: TBS - mieszkaniowy zasób miasta Pruszcz Gdański

Budynek	Rok oddania do użytku	Ilość mieszkań	Ilość osób
ul. Słoneczna 1	2000	36	103
ul. Obrońców Wybrzeża 18	2002	28	78
ul. Obrońców Wybrzeża 20	2003	24	77
ul. Cicha 1	2005	36	102
ul. Cicha 3	2008	35	95
ul. Cicha 5	2009	36	88
ul. Cyprysowa 12	2010	27	72
Razem – 7 budynków		222	615

Źródło: dane TBS-ABK Sp. z o.o. w Pruszczu Gdańskim.

Z mieszkaniowego zasobu miasta w dalszym ciągu powinny być zaspokajane w pierwszej kolejności potrzeby mieszkaniowe rodzin o niskich dochodach oraz osób, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej. Kryteria przydziału komunalnego lokalu mieszkaniowego oraz kryteria przydziału lokali socjalnych tworzących mieszkaniowy zasób miasta zostały precyzyjnie określone w odrębnych przepisach.

W zakresie polityki czynszowej Ustawa o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu Cywilnego określa zasady ustalania czynszu w lokalach socjalnych i mieszkalnych stanowiących własność gminy. Gmina Miejska Pruszcz Gdański ustaliła politykę czynszową z uwzględnieniem możliwości finansowych gospodarstw domowych kształtując ją w sposób umożliwiający korzystanie z dodatków mieszkaniowych. W Pruszczu Gdańskim ostatnia zmiana stawki czynszu nastąpiła 1 kwietnia 2011 roku. Stawka wyjściowa (bazowa) za 1 m² lokalu mieszkalnego wynosi obecnie 6,99 zł/m² (od 2007 do 31.03.2011 r. obowiązywała stawka 5,29 zł/m²).

Czynsz regulowany za lokale mieszkalne stanowiące mieszkalny zasób miasta powinien systematycznie wzrastać co najmniej w taki sposób, aby wpływy z czynszów

pokrywały koszt eksploatacji lokali mieszkalnych w danym roku. Przyjęte stawki czynszu regulowanego w Pruszczu Gdańskim mają umożliwić pełne rozpoczęcie modernizacji i termomodernizacji budynków należących do Wspólnot Mieszkaniowych z udziałem Gminy Miejskiej Pruszcz Gdański ze zgromadzonych środków na funduszu remontowym. Prace te, w budynkach należących w 100 % do Gminy Miejskiej Pruszcz Gdański oraz we Wspólnotach z udziałem Gminy Miejskiej Pruszcz Gdański, przebiegają sukcesywnie w ramach przyznanych dodatkowych środków z budżetu miasta. Stawki czynszowe mają pozwolić również na kompleksowe realizacje bieżących prac remontowych budynków należących do Wspólnot Mieszkaniowych z udziałem Gminy Miejskiej Pruszcz Gdański.

Spółeczność miasta oczekuje mieszkań tanich w eksploatacji, likwidacji lokali w złym stanie technicznym lub/i wymagających dużych nakładów na ich utrzymanie, co wyraża się w opłatach, jakie najemcy zmuszeni są ponosić i w konsekwencji wielkości dodatków mieszkaniowych płaconych przez miasto najemcom. Mimo że stan techniczny budynków zasobu komunalnego ulega w ostatnich kilku latach ciągłej poprawie, część zasobów mieszkań komunalnych jest w dalszym ciągu zdekapitalizowana. Według stanu na 2010 rok:

- remontu kapitalnego lub modernizacji wymaga 40% budynków,
- rozbiórki ze względu na zły stan techniczny lub nieopłacalność remontu wymaga 6% budynków.

Powyższy stan techniczny związany jest z wiekową zabudową miasta – znaczna część to budynki sprzed 1970 roku. Aktualnie, spośród zasobów komunalnych w mieście:

- 5 budynków wybudowano przed 1900 rokiem,
- 28 budynków wybudowano przed 1945 rokiem,
- 35 budynków wybudowano przed 1970 rokiem.

Poniższa tabela przedstawia liczbę budynków, poddanych w ostatnich latach rozbiórce.

Tabela 8: Budynki poddane rozbiórce w Pruszczu Gdańskim

Rok	Liczba budynków	Lokalizacja budynków
2010	1	ul. Grunwaldzka 69
2009	6	ul. Grunwaldzka 61, ul. Grunwaldzka 79, ul. Grunwaldzka 11, ul. Wojska Polskiego 15, ul. Wojska Polskiego 38, ul. Kopernika 1
2008	4	ul. Grunwaldzka 77, ul. Grunwaldzka 49, ul. Wojska Polskiego 56, ul. Krótka 1a

Źródło: dane Zakładu Nieruchomości Komunalnych w Pruszczu Gdańskim.

W celu zmniejszenia emisji pyłów oraz zużycia ciepła, a więc i kosztów utrzymania mieszkań, systematycznie prowadzone są prace termomodernizacyjne, związane z ocieplaniem budynków, likwidacją pieców kaflowych, instalowaniem węzłów cieplnych i systemów grzewczych.

W ostatnich latach wyremontowano i zmodernizowano następującą liczbę mieszkań należących do komunalnych zasobów miasta:

- 2010 rok: 20 mieszkań zmodernizowano, w 9 mieszkaniach wykonano termomodernizację ocieplając elewację oraz w 20 mieszkaniach zmieniono system ogrzewania,
- 2009 rok: 34 mieszkania zmodernizowano, w 14 mieszkaniach wykonano termomodernizację,
- 2008 rok: 35 mieszkań zmodernizowano, w 37 mieszkaniach wykonano termomodernizację ocieplając elewację oraz w 10 mieszkaniach zmieniono system ogrzewania,
- 2007 rok: 30 mieszkań zmodernizowano, w 30 mieszkaniach wykonano termomodernizację ocieplając elewację oraz w 28 mieszkaniach zmieniono system ogrzewania,
- 2006 rok: 22 mieszkania zmodernizowano, w 30 mieszkaniach wykonano termomodernizację.

Według diagnozy sytuacji mieszkaniowej w Pruszczu Gdańskim w 2001 roku, zawartej w pierwotnej wersji Strategii, wiele z lokali komunalnych ogrzewanych było piecami, brakowało ciepłej wody, a trzy budynki nie posiadały WC. W chwili obecnej standard mieszkań w budynkach komunalnych podniósł się – 474 mieszkania podłączone są do sieci wodociągowej (co stanowi 100% ogółu), 473 mieszkania mają kanalizację (99,8% ogółu). W dalszym ciągu natomiast najmniej mieszkań komunalnych posiada centralne ogrzewanie i ciepłą wodę użytkową – jest to 217 mieszkań (29,3% ogółu).

Duży problem stanowią zaległości czynszowe, głównie w zasobach komunalnych, ale również spółdzielczych i zakładowych. Zdecydowana większość dłużników posiada zaległości czynszowe dłuższe niż 3 miesiące.

Tabela 9: Stan zadłużenia w zasobach komunalnych miasta Pruszcz Gdański

	2006	2007	2008	2009	2010	2011 dane na dzień 30.06.2011r.
Liczba dłużników	696	526	491	472	445	540
Całkowita kwota zadłużeń (w zł)	2 047 089	2 122 747	2 158 587	2 360 123	2 611 636	2 711 491

Źródło: dane Zakładu Nieruchomości Komunalnych w Pruszczu Gdańskim.

Zaległości czynszowe są o tyle istotnym problemem, iż czynsze z najmu lokali wchodzących w skład zasobu mieszkaniowego miasta są jednym z podstawowych źródeł finansowania gospodarki mieszkaniowej, a także mogą stanowić pierwszy krok na drodze do bezdomności (utrata prawa do zamieszkiwania lokalu z tytułu zaległości czynszowych).

Lokale socjalne

Mieszkaniowy zasób Pruszcza Gdańskiego tworzą również **lokale socjalne**. Lokale te są przeznaczone na czas określony dla osób, które nie mają zaspokojonych potrzeb mieszkaniowych i znalazły się w niedostatku ze względu na dochód, utratę lokalu z powodu

klęski żywiołowej albo w przypadku gdy Sąd, w wyroku nakazującym opróżnienie lokalu, orzeknie uprawnienia najemcy do otrzymania lokalu socjalnego.

Działania gminy zmierzają do tworzenia lokali socjalnych w celu zaspokajania potrzeb mieszkańców miasta uprawnionych do wynajmu lokali socjalnych. Pozyskiwane przez miasto lokale przyspieszają działania związane z realizacją wyroków Sądu o eksmisji nie płacących najemców i jednocześnie zapobiegają wyrzucaniu lokatorów na bruk. Spowoduje to jednocześnie odzyskanie mieszkania komunalnego dla osób oczekujących na listach. Zapotrzebowanie na lokale socjalne dla osób uprawnionych i zakwalifikowanych nie maleje w Pruszczu Gdańskim. Wzrasta zwłaszcza liczba osób z wyrokami Sądu, które oczekują na lokal socjalny. Tylko w 2009 roku na 32 osoby oczekujące na lokal socjalny, blisko połowa (14 osób) były to osoby z wyrokami do lokalu socjalnego.

Na przestrzeni ostatniego 10-lecia obserwuje się zwiększenie ogólnej liczby lokali socjalnych, choć nie wyczerpują one skali potrzeb społecznych.

Tabela 10: Liczba lokali socjalnych w mieście Pruszcz Gdański

	1999	2001	2003	2006	2009	2010
Ogółem	3	11	15	26	18	25

Źródło: dane Zakładu Nieruchomości Komunalnych i Urzędu Miasta w Pruszczu Gdańskim.

Zapotrzebowanie na lokale komunalne i socjalne utrzymuje się w Pruszczu Gdańskim na stałym, wysokim i wzrastającym poziomie.

Tabela 11: Zapotrzebowanie na lokale mieszkalne

	2001	2003	2006	2009	2010
Ogółem liczba rodzin oczekujących na lokal, w tym na:	97	103	181	204	220
lokale mieszkalne	50	70	149	138	158
lokale socjalne	12	17	12	32	36
lokale zamienne	35	16	20	34	27

Źródło: dane Urzędu Miasta w Pruszczu Gdańskim.

Potrzeby mieszkaniowe stale rosną, co wynika m.in. z następujących czynników:

- przekwaterowania z budynków przeznaczonych do rozbiórki ze względu na nieopłacalność remontu,
- przekwaterowania z budynków przeznaczonych do rozbiórki ze względu na katastrofalny stan techniczny,
- przekwaterowania w ramach zmian zagospodarowania przestrzennego,
- konieczności zapewnienia lokali mieszkaniowych dla osób z uwagi na trudną sytuację życiową,
- wzrastającej liczby osób z prawomocnymi wyrokami o eksmisję do lokalu socjalnego.

Warto wspomnieć, iż potrzeby związane z budową nowych lokali komunalnych nie były w przeszłości na bieżąco realizowane. Występuje tutaj odziedziczony z przeszłości problem budownictwa komunalnego, gdzie przez długie lata nie powstawały nowe budynki. Działania władz miasta w ostatnich latach zmierzają jednak do rozwoju takiego budownictwa,

z przeznaczeniem lokali komunalnych dla osób, których nie stać na zakup własnego mieszkania, lecz stać na utrzymanie wynajętego.

W Pruszczu Gdańskim dodatkowo kumulują się wymienione wyżej czynniki, zwłaszcza potrzeby lokalowe dla osób, których budynki przeznaczone są do rozbiórki ze względu na katastrofalny stan techniczny lub z przyczyn urbanistycznych.

Istniejące zasoby lokalowe nie zaspokajają potrzeb mieszkaniowych mieszkańców. Biorąc pod uwagę, że w skali roku o komunalny lokal mieszkalny ubiega się średnio 50 rodzin, zaś średnio 20 rodzin oczekuje na lokal socjalny można przyjąć, iż w latach programowania zaktualizowanej wersji Strategii miasto potrzebowało będzie dodatkowo 600 komunalnych lokali mieszkalnych (uwzględniając rodziny oczekujące na lokal według stanu z końca 2009 roku) i około 200 lokali socjalnych (uwzględniając rodziny oczekujące na lokal według stanu z końca 2009 roku).

Aby w pełni zaspokoić potrzeby mieszkaniowe miasto powinno zatem do końca 2018 roku dysponować przynajmniej 800 nowymi lokalami mieszkalnymi. Całkowite zaspokojenie tak wysokiego zapotrzebowania nie będzie jednak możliwe. Poza budową nowych mieszkań miasto powinno więc pozyskiwać lokale mieszkalne do zasobu mieszkaniowego poprzez: pozyskiwanie lokali w budynkach należących do TBS, zamianę nieruchomości gruntowych miasta na nowe lokale mieszkalne, zakup lub wynajem lokali mieszkalnych.

Pozyskiwanie lokali socjalnych może nastąpić poprzez: przekwalifikowanie lokali mieszkalnych o obniżonym standardzie na lokale socjalne (po zwolnieniu ich przez dotychczasowych najemców), odzyskiwanie lokali socjalnych w wyniku nie przedłużenia umów najmu dotychczasowym najemcom, adaptację na lokale socjalne pomieszczeń niemieszkalnych stanowiących własność komunalną lub pozyskiwanych (kupno, wynajem) od innych podmiotów.

W ramach **konsultacji społecznych**, mających na celu zebranie opinii mieszkańców Pruszcza Gdańskiego o ewentualnych kierunkach działań strategicznych, wskazywano takie aspekty wymagające poprawy w odniesieniu do obszaru sfery mieszkaniowej jak:

- zwiększenie liczby lokali socjalnych,
- zmniejszenie liczby mieszkań komunalnych w centrum miasta.

2.2.2. Analiza SWOT – sytuacja mieszkaniowa

Mocne strony

- ugruntowana pozycja sektora mieszkaniowego,
- wzrastająca liczba mieszkań, zwłaszcza należących do osób fizycznych,
- wyższa, niż średnia wojewódzka, powierzchnia użytkowa eksploatowanych mieszkań,
- silna pozycja administratorów mieszkań,
- wzrastająca liczba wykupionych lokali komunalnych (obserwowana chęć uwłaszczenia się najemców lokali komunalnych),
- aktywne działania deweloperów w budowie domów wielorodzinnych,

- dobra sytuacja pod względem terenów uzbrojonych pod budownictwo mieszkaniowe,
- systematyczna poprawa zaopatrzenia w infrastrukturę techniczną budynków mieszkalnych,
- przewaga zabudowy jednorodzinnej nad wielorodzinną w obiektach oddawanych do użytku,
- wysoki wskaźnik objęcia terenu miasta miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego (przygotowywanie terenów pod budownictwo mieszkaniowe),
- rozwój polityki mieszkaniowej (opracowano wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy, zawierający podstawowe założenia dot. sposobu i zasad zarządzania lokalami wchodzącymi w skład mieszkaniowego zasobu gminy, uwzględnianie terenów pod budownictwo mieszkaniowe w mpzp).

Słabe strony

- zmniejszający się udział zasobów komunalnych i spółdzielczych w ogólnej liczbie mieszkań w Pruszczu Gdańskim, co przedkłada się na wzrastającą liczbę osób oczekujących na przydział lokalu komunalnego, socjalnego lub zamiennego,
- występujące na terenie miasta stare, zdekapitalizowane zasoby komunalne,
- zaległości czynszowe w zasobach spółdzielczych, komunalnych i zakładowych,
- niskie stawki czynszowe za lokale mieszkalne, niski fundusz remontowy,
- słabe wyposażenie mieszkań komunalnych w centralne ogrzewanie i ciepłą wodę użytkową,
- wzrastająca liczba osób z wyrokami Sądu do lokali socjalnych.

Szanse

- wzrastająca liczba mieszkańców Pruszcza Gdańskiego,
- systematyczne uzbrajanie w infrastrukturę techniczną niezabudowanych jeszcze terenów miasta,
- wzrost tempa rozwoju gospodarczego kraju,
- rozszerzenie pomocy państwa dla budownictwa czynszowego oraz remontów i rewitalizacji istniejących zasobów,
- zastosowanie nowoczesnego systemu ogrzewania mieszkań obniżającego koszty,
- następujący rozwój gospodarczy miasta i pozytywne trendy demograficzno-społeczne (dodatni przyrost naturalny i saldo migracji),
- stabilny budżet operacyjny miasta.

Zagrożenia

- opór lokatorów mieszkań komunalnych przed podwyżkami czynszów,
- niestabilna polityka państwa w odniesieniu do budownictwa komunalnego,

- ograniczona dostępność terenów pod budownictwo z powodu stosunków własnościowych (blisko 35% powierzchni miasta to własność Skarbu Państwa) oraz strefy pełnej i pośredniej ochrony konserwatorskiej,
- zbyt wąski zakres działań w obszarze profilaktyki bezdomności i wczesnej interwencji (wykraczanie zjawiska bezdomności poza grupy tradycyjnie z bezdomnością kojarzone),
- odczuwany deficyt terenów zielonych na wybranych osiedlach mieszkalnych oraz deficyt miejsc parkingowych, zwłaszcza w centrum miasta i na osiedlach (niski wskaźnik parkingowy w osiedlach mieszkaniowych),
- problemy z otrzymaniem bankowego kredytu mieszkaniowego, zwłaszcza przez ludzi młodych.

2.3. RYNEK PRACY I LOKALNY SEKTOR GOSPODARCZY

2.3.1. Bezrobocie

Stopa bezrobocia w połowie 2010 roku wyniosła w powiecie gdańskim **8,3%** (brak danych na poziomie gmin) i jest jedną z najniższych w województwie pomorskim.

Diagnoza rynku pracy ujawniła, że skala bezrobocia w mieście Pruszcz Gdański jest w dalszym ciągu niska. W połowie 2010 r. w Powiatowym Urzędzie Pracy w Gdańsku (obsługującym miasto Pruszcz Gdański) zarejestrowanych było **668** mieszkańców miasta. W porównaniu do stanu z końca 2009 roku liczba bezrobotnych wzrosła o 105 osób tj. o 15,7%. Z końcem 2009 r. udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym kształtował się w Pruszcz Gdański na niskim poziomie 3,2%. Wzrost liczby osób bezrobotnych w pewnym stopniu jest następstwem recesji gospodarczej, lecz też efektem pracy socjalnej z osobami pozostającymi bez zatrudnienia od wielu lat, które obecnie podjęły decyzję o zarejestrowaniu się w Powiatowym Urzędzie Pracy.

W rejestrze bezrobocia niezmiennie dominują kobiety, choć zmniejsza się na przestrzeni lat procentowy udział kobiet w strukturze bezrobocia (67,1% w 2006 r., 56,4% w 2010 r.). Feminizacja bezrobocia jest zjawiskiem charakterystycznym dla większości miast województwa pomorskiego i kraju. Dostęp kobiet do ofert rynku pracy w dalszym ciągu jest utrudniony. Wynika to nie tyle z tendencji demograficznych (współczynnik feminizacji jest co prawda w Pruszcz Gdański wyższy – na 100 mężczyzn przypada tu 110 kobiet – niż w kraju i województwie – 106 kobiet na 100 mężczyzn, jednak przewaga ta rysuje się dopiero w wieku poprodukcyjnym), co z barier instytucjonalnych. Zapewne do najbardziej istotnych przyczyn nierówności w statusie kobiet na rynku pracy należą instytucjonalne i kulturowe uwarunkowania postrzegania roli kobiety. Rodzinne funkcje kobiety dominują nad innymi. Matka jest tym z rodziców, na którym spoczywa – w powszechnym mniemaniu – obowiązek opieki nad dzieckiem w domu. Pracodawcy rzadziej zatrudniają kobiety obawiając się ryzyka ponoszenia dodatkowych kosztów pracy. W rezultacie takie zachowania powodują, że kobiety najczęściej odkładają decyzję o macierzyństwie na termin późniejszy, jak i zniechęcają się do powrotu na rynek pracy po urlopie macierzyńskim/wychowawczym. Dane z ostatnich lat wskazują ponadto, że większy odsetek kobiet niż mężczyzn zdobywa wyższe wykształcenie i częściej podejmuje doksztalcanie.

Biorąc pod uwagę strukturę bezrobocia w Pruszczu Gdańskim niepokojącym jest również fakt, że spośród absolwentów szkół napływających do rejestru bezrobocia – niezmiennie od kilku lat – dominują osoby z wykształceniem wyższym.

Tabela 12: Bezrobotni absolwenci według poziomu wykształcenia w Pruszczu Gdańskim

	2006	2007	2008	2009
Podstawowe	-	-	-	-
Zasadnicze zawodowe	-	2	-	1
Średnie zawodowe	8	6	4	5
Średnie ogólnokształcące	14	4	8	18
Pomaturalne/policealne	2	17	-	11
Wyższe (w tym licencjat)	32	5	32	35

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Gdańsku.

Okazuje się, że posiadanie wyższego wykształcenia nie jest gwarantem znalezienia pracy. W przypadku ofert pracy wpływających do PUP dla osób legitymujących się wykształceniem wyższym, sytuacja nie ulega zmianie, tzn. trafia ich do Urzędu stosunkowo mała ilość i są to raczej oferty o słabych warunkach płacowych, na stanowiska niższego lub średniego szczebla. Brak ofert pracy w Pruszczu Gdańskim dla osób posiadających wykształcenie wyższe grozi migracją ludzi lepiej wykształconych do miast ościennych lub za granicę. Na ograniczenie skali ww. zjawiska wpływa zapewne bliskość trójmiejskiego rynku pracy, dzięki czemu osoby młode i wykształcone mogą mieszkać w Pruszczu Gdańskim, pracować zaś w jednym z miast Trójmiasta (migracjeienne).

Charakterystyczny jest również stosunkowo wysoki udział w strukturze bezrobotnych (stan na koniec maja 2010 roku; trendy długookresowe):

- osób bez kwalifikacji zawodowych (32,7%),
- osób bez doświadczenia zawodowego (23,1%),
- osób do 25 roku życia (22,5%),
- osób powyżej 50 roku życia (19,5%),
- osób długotrwale bezrobotnych (15,3%).

Stosunkowo wysoki jest udział w strukturze bezrobotnych osób niepełnosprawnych (na stałym poziomie oscylującym na przestrzeni ostatnich lat wokół 6%), przy jednoczesnym niskim udziale ww. grupy w różnych formach aktywizacji i wsparcia zawodowego. O szczególnej pozycji osób niepełnosprawnych w strukturze bezrobocia decydują dwa czynniki: mała liczba ofert pracy, które skierowane są do ww. grupy społecznej oraz utrwalona, niekorzystna struktura bezrobocia (osoby słabiej wykształcone, w starszych grupach wiekowych, pozostające bez pracy w dłuższym okresie czasu, co stwarza zagrożenie dezaktualizacji posiadanych kwalifikacji zawodowych).

Osoby bezrobotne z Pruszcza Gdańskiego wspiera także Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pruszczu Gdańskim, który udziela wsparcia (w formie świadczeń lub pomocy pozafinansowej) z powodu bezrobocia oraz współpracuje z Powiatowym Urzędem Pracy w Gdańsku w celu aktywizacji zawodowej i podnoszenia kwalifikacji zawodowych klientów. Liczba rodzin objętych pomocą MOPS z powodu bezrobocia wynosiła 95 w 2009 roku.

2.3.2. Zatrudnienie i lokalny sektor gospodarczy

Na terenie miasta Pruszcz Gdański zarejestrowanych było w 2009 roku 3 618 podmiotów gospodarczych, w tym 91,1% w sektorze prywatnym. Z ogólnej liczby prywatnych podmiotów gospodarki narodowej w Pruszczu Gdańskim, osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą stanowiły 74,6%.

Tabela 13: Podmioty gospodarki narodowej w mieście Pruszcz Gdański

	2001	2003	2006	2009	+/- od 2001r.	zmiana w %
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	2 915	3 225	3 337	3 618	+ 703	+ 19,4%
Sektor publiczny	105	121	113	105	<i>bez zmian</i>	
Sektor prywatny, w tym:	2 810	3 104	3 224	3 513	+ 703	+ 20%
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	2 245	2 484	2 504	2 699	+ 454	+ 16,8%
Spółki z kapitałem zagranicznym	54	56	63	70	+ 16	+ 22,9%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Liczba firm w Pruszczu Gdańskim zwiększyła się o blisko 20% na przestrzeni ostatnich 8 lat. Wskaźnik przedsiębiorczości liczony liczbą firm przypadających na 1000 mieszkańców wynosił 134,8 w 2008 roku i stale rośnie. Wysoki poziom przedsiębiorczości i aktywności gospodarczej mieszkańców Pruszcza Gdańskiego wiąże się m.in. z istnieniem silnego sektora małych i średnich przedsiębiorstw.

Rejestrowanie nowych spółek świadczy o atrakcyjności regionu. W Pruszczu Gdańskim na przestrzeni 2003 i 2009 roku liczba zarejestrowanych spółek wzrosła o ponad jedną czwartą. Z końcem 2009 roku na terenie Pruszcza Gdańskiego zarejestrowanych było 641 spółek, co stanowi 17,7% ogółu podmiotów gospodarki narodowej.

Spośród ogółu podmiotów gospodarczych najwięcej jest mikroprzedsiębiorstw, zatrudniających do 9 osób. Od kilku lat procentowy udział mikrofirm w ogólnej liczbie podmiotów gospodarczych kształtuje się na poziomie około 95% (w 2009 roku było to 3 417 przedsiębiorstw). Firmy duże – zatrudniające więcej niż 50-ciu pracowników – stanowią niecały 1% ogółu podmiotów gospodarczych (33 podmioty zatrudniające od 50 do 249 pracowników oraz dwa podmioty – od 250 do 999 osób). Duże firmy przeważają w przemyśle, w pozostałych branżach – firmy małe i średnie.

Coraz wyższe jest także tempo przyrostu firm w Pruszczu Gdańskim. Liczba nowozarejestrowanych w ciągu roku w systemie REGON podmiotów gospodarczych, przewyższająca liczbę firm wyrejestrowywanych, świadczy o tym, że klimat miasta jest coraz bardziej przyjazny dla przedsiębiorczości, zaś same firmy lepiej radzą sobie na rynku.

Spośród wszystkich zarejestrowanych w Pruszczu Gdańskim firm najpopularniejszymi rodzajami działalności są (dane za 2009 rok):

- handel i naprawy (28,7% ogółu firm),
- obsługa nieruchomości i firm (17,4%),

- budownictwo (14,3%),
- przemysł (14%),
- transport, gospodarka magazynowa (7,9%).

Najwięcej mieszkańców Pruszcza Gdańskiego pracuje w sektorze przemysłowym (ponad 35%), następnie w handlu i usługach, edukacji oraz budownictwie.

Wśród największych przedsiębiorstw (wg wysokości płaconego podatku od nieruchomości) zlokalizowanych na terenie Gminy Miejskiej Pruszcz Gdański znajdują się: LPP S.A., Poczta Polska, Smurfit Kappa Polska Sp. z o.o., Energa Operator S.A., Assel Sp. z o.o., Krajowa Spółka Cukrowa S.A., Black Red White S.A., Przedsiębiorstwo WiK Sp. z o.o., Crown Packing Polska Sp. z o.o., Rabat Pomorze S.A., Telekomunikacja Polska S.A.

Znakiem szczególnym przedsiębiorczości Pruszcza Gdańskiego i powiatu gdańskiego są powstające podmioty gospodarcze, będące filiami lub oddziałami dużych firm, które mają swoje siedziby poza terenem powiatu. Lokalizacja Pruszcza Gdańskiego czyni go bowiem miejscem szczególnie atrakcyjnym inwestycyjnie dla centrów logistycznych, jak i magazynów zaopatrujących rynek trójmiejski lub region północny Polski.

Za najbardziej perspektywiczne branże w województwie pomorskim uznaje się: wysokie technologie (high-tech), logistykę, turystykę oraz przetwórstwo rolno-spożywcze. Atrakcyjne ulokowanie Pruszcza Gdańskiego przy Obwodnicy Trójmiasta oraz autostrady A-1 predysponuje miasto szczególnie do rozwoju usług logistyczno-magazynowych, co już jest w Pruszczu Gdańskim realizowane programowo i skutecznie. Powstający aktualnie, unikatowy w skali kraju, projekt rekonstrukcji Faktorii Rzymskiej i szlaku bursztynowego będzie miał w najbliższych latach zasadnicze znaczenie dla rozwoju usług turystycznych miasta (i zapewne w efekcie dalszego rozwoju sektora małych i średnich przedsiębiorstw).

Spośród zrealizowanych inwestycji w zakresie rozwijania przedsiębiorczości i rozwoju gospodarczego miasta dwie z nich mają szczególne znaczenie, tj.:

- utworzenie w ostatnich latach **centrum logistyczno-dystrybucyjnego** przy węźle początkowym autostrady A1, 500 metrów od Obwodnicy Trójmiasta, w którym swoje hale i magazyny mają m.in. LPP S.A. (właściciel m.in. marek Reserved i Cropp), Crown Packaging, Poczta Polska.

- **Bałtycka Strefa Inwestycyjna (BSI)** – tereny inwestycyjne w Pruszczu Gdańskim o powierzchni ok. 50 ha. O szczególnej atrakcyjności inwestycyjnej BSI stanowi dogodne

położenie komunikacyjne względem Obwodnicy Trójmiasta, autostrady A-1, dróg krajowych łączących Gdańsk z Łodzią i Warszawą oraz linii kolejowej Gdańsk – Warszawa. Na terenie BSI zlokalizowane są zakłady przemysłowo-magazynowe. Na najbliższe lata planowana jest realizacja kolejnego etapu Bałtyckiej Strefy Inwestycyjnej. Dalszy rozwój Bałtyckiej Strefy związany jest z sukcesywnym dozbieraniem terenów, modernizacją sieci dróg wewnętrznych, promocją inwestycyjną miasta oraz pozyskiwaniem potencjalnych nabywców.

Efektom rozwoju gospodarki i rynku pracy w Pruszczu Gdańskim jest wysoki wskaźnik zatrudnienia (ok. 40%), przy wciąż bardzo niskim odsetku osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (3,2%). Powyższe trendy statystyczne oraz rozwijająca się przedsiębiorczość mają realny wpływ na zamożność mieszkańców, a w rezultacie na zamożność miasta.

Najbardziej poszukiwane przez potencjalnych inwestorów są nieruchomości gruntowe położone przy trasach wylotowych z miasta, przy głównych ciągach komunikacyjnych z możliwością wjazdu. Nieruchomości zabudowane, szczególnie starszymi obiektami wymagającymi remontu, nie cieszą się dużym zainteresowaniem. Inwestorzy pytają również o powierzchnie biurowe pod warunkiem, że w pobliżu są ulokowane parkingi.

Na kondycję gospodarki Pruszcza Gdańskiego negatywny wpływ mają problemy ogólnokrajowe, których rozwiązanie związane jest z koniecznością przeprowadzenia reform strukturalnych przy założeniu wzrostu gospodarczego i poprawy zamożności społeczeństwa. W celu ożywienia gospodarczego powinny być podejmowane działania ukierunkowane na utrzymanie istniejących miejsc pracy oraz tworzenia nowych. Wśród nich:

- doskonalenie systemu zwolnień, ulg i zachęt podatkowych (podatki i opłaty lokalne), motywujących do inwestowania oraz tworzenia nowych miejsc pracy na terenie miasta,
- modernizacja infrastruktury technicznej w celu zwiększenia możliwości rozszerzania prowadzonej działalności gospodarczej oraz umożliwiającej uruchomienie nowych przedsięwzięć,
- rozbudowa infrastruktury technicznej, w szczególności na terenach przewidzianych pod działalność gospodarczą,
- systematyczne monitorowanie potrzeb lokalnego rynku pracy i dostosowywanie kierunków kształcenia i edukacji do jego potrzeb,
- rozwijanie sieci obiektów umożliwiających wykorzystanie walorów przyrodniczo-kulturowych Pruszcza Gdańskiego, wpływających na rozwój sektora usługowego i turystycznego (parkingi, ścieżki rowerowe),
- opracowanie oferty możliwości inwestycyjnych w zakresie produkcji i usług o profilu charakterystycznym dla gminy (podkreślanie potencjału logistyczno-magazynowego, turystycznego) oraz promowanie oferty inwestycyjnej miasta,
- zapewnienie kompleksowego wsparcia osobom zakładającym działalność gospodarczą i podmiotom z sektora MSP poprzez świadczenie usług doradczo-szkoleniowych (nade wszystko z zakresu prawa, doradztwa podatkowego, księgowego, pozyskiwania środków zewnętrznych na rozwój działalności, innowacyjności przedsiębiorstw).

W ramach **konsultacji społecznych**, mających na celu zebranie opinii mieszkańców Pruszcza Gdańskiego o ewentualnych kierunkach działań strategicznych, wskazywano takie aspekty wymagające poprawy w odniesieniu do obszaru sfery gospodarczej jak:

- rozwijanie punktów gastronomii, usług, małych sklepów itp. oraz miejsc spotkań towarzysko-kulturalnych w strefie bulwarowej, kosztem ograniczenia liczby lokowanych banków, usług operatorów sieci telefonicznych itp.,
- preferencje dla różnorodności w zakresie produkcji, handlu i usług (obecnie nadmiar pizzerii, fryzjerów i Biedronek przy znikomej liczbie kawiarni, lokali nocnych),
- mieszanie funkcji w strefach: mieszkaniowej, handlowo-usługowej, nieuciążliwy przemysł,
- przyciąganie inwestorów zainteresowanych pracownikami z wysokimi kwalifikacjami (co ograniczyłoby skalę bezrobocia wśród osób z wykształceniem wyższym).

2.3.3. Analiza SWOT – rynek pracy i lokalny system gospodarczy

Mocne strony

- wysoki wskaźnik zatrudnienia przy jednocześnie niskim odsetku osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym,
- wysoki poziom przedsiębiorczości i aktywności gospodarczej mieszkańców (wzrastająca liczba noworejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej, w tym systematyczny wzrost liczby podmiotów gospodarczych w sektorze MSP),
- bogata oferta terenów inwestycyjnych dla przemysłu i budownictwa, zapasy nieruchomości do sprzedaży (dostępność terenów pod inwestycje),
- dogodne położenie komunikacyjne i geograficzne Pruszcza Gdańskiego,
- funkcjonowanie centrum logistyczno-dystrybucyjnego (skuteczne i programowe wykorzystywanie potencjału logistyczno-magazynowego miasta) oraz Bałtyckiej Strefy Inwestycyjnej,
- wysokie dochody firm,
- istniejące ulgi w lokalnych podatkach (np. podatek od gruntu, ulgi w podatkach dla osób zakładających działalność gospodarczą) w stosunku do przedsiębiorców,
- coraz liczniejsza grupa dużych, renomowanych firm, które lokują swoje filie lub oddziały na terenie Pruszcza Gdańskiego,
- bardzo wysokie wydatki inwestycyjne samorządu oraz umiejętne i skuteczne pozyskiwanie środków finansowych z programów pomocowych (w tym z Unii Europejskiej),
- dobre uzbrojenie terenów pod inwestycje,
- systematycznie rozwijana infrastruktura drogowa (zwłaszcza budowana Obwodnica Pruszcza Gdańskiego wraz z nowym wiaduktem) i techniczna,
- realizowany, unikatowy w skali kraju, projekt rekonstrukcji Faktorii Rzymskiej i szlaku bursztynowego, wywierający wpływ nie tylko na rozwój turystyki, ale też na liczbę powstających nowych firm z sektora MSP, świadczących usługi towarzyszące imprezom kulturalnym i obsługujących ruch turystyczny,

- rozwój doradztwa zawodowego w szkołach,
- lokowanie w Pruszczu Gdańskim przemysłu *nie-ciężkiego*, nieuciążliwego dla mieszkańców i środowiska.

Słabe strony

- grupy zagrożone wykluczeniem społecznym z powodu bezrobocia (w szczególności kobiety, osoby niepełnosprawne, osoby do 25 roku życia oraz pow. 50, długotrwale bezrobotne, bez doświadczenia i kwalifikacji zawodowych),
- wysoki udział osób z wykształceniem wyższym w odsetku osób bezrobotnych, mała liczba ofert pracy z PUP dla ww. grupy społecznej,
- brak placówki kształcenia ustawicznego, pozwalającej na zmianę lub podniesienie kwalifikacji zawodowych,
- mała liczba podmiotów działających w obszarze ekonomii społecznej (w postaci np. spółdzielni socjalnych lub innych form przedsiębiorstw społecznych),
- mała liczba parkingów, zwłaszcza w centrum miasta (niski wskaźnik parkingowy w osiedlach mieszkaniowych),
- niewystarczające działania w zakresie wspierania innowacyjności przedsiębiorstw w Pruszczu Gdańskim,
- wąskie zasoby miasta w instytucje doradcze i szkoleniowe, szczególnie cenne przy podejmowaniu pierwszych kroków w działalności gospodarczej,
- „pruszczańskie korki”, utrudniona komunikacja przez centrum Pruszcza Gdańskiego,
- brak punktu konsultacyjnego Powiatowego Urzędu Pracy,
- niewykorzystany – z powodu stosunków własnościowych – gospodarczo-kulturowy potencjał Cukrowni w Pruszczu Gdańskim.

Szanse

- tańsze ceny nieruchomości niż w Trójmieście,
- wysokie dochody mieszkańców,
- bliskość trójmiejskiego rynku pracy oraz rynku zbytu,
- liczne instytucje otoczenia biznesu w województwie,
- fundusze unijne na inwestycje komunalne, rozwój przedsiębiorczości, realizację programów na rzecz przeciwdziałania bezrobociu i wykluczeniu społecznemu,
- silne zaplecze naukowe w Trójmieście zapewniające rozwój sektora wysokich technologii,
- zmiana przepisów ułatwiających rejestrację firmy/działalności gospodarczej („jedno okienko”),
- metropolizowanie się Trójmiasta,
- wysoki wskaźnik objęcia terenu miasta miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego.

Zagrożenia

- odpływ za granicę siły roboczej (w tym pracowników wysokokwalifikowanych),
- konieczność dokonywania badań gruntowych (część Pruszcza Gdańskiego to tereny Żuław),
- konieczność uwzględniania terenów objętych strefą ochrony archeologicznej, terenów nie będących własnością gminy, terenów specjalnych (wojskowych),
- wysokie koszty zatrudnienia i składki na ubezpieczenia społeczne, pozapłacowe koszty pracy, wysokie podatki i świadczenia socjalne,
- niejasne i nieprecyzyjne zapisy ustaw i rozporządzeń, brak stabilnych przepisów, częste ich zmiany,
- bariery formalne tworzone przez państwo wynikające z ochrony zdrowia, środowiska itp., rozbudowana sprawozdawczość, nadmierne obarczanie działaniami administracji państwowej lub samorządowej, co jest związane z przepisami prawnymi, normami sanitarnymi, jakościowymi, atestami, patentami, licencjami,
- procedura zakładania działalności wymagająca dopełnienia wielu kwestii formalnych, skomplikowane procedury, nieumiejętność wypełniania dokumentacji,
- tereny Lotniska Wojskowego będące własnością Skarbu Państwa (brak realnego wpływu Gminy Miejskiej Pruszcz Gdański na ich przyszłość i zagospodarowanie),
- silna konkurencja na rynku regionalnym,
- pogłębiająca się w województwie skala bierności zawodowej,
- poszerzanie się grupy bezrobotnych z poważnymi dysfunkcjami psychologicznymi lub społecznymi,
- niski poziom wykorzystywania przez pracodawców elastycznych form zatrudnienia.

2.4. SYSTEMY KOMUNIKACYJNE I DROGI

2.4.1. Drogi

Miasto Pruszcz Gdański leży w bezpośredniej bliskości **Obwodnicy Trójmiasta**, która dla aglomeracji trójmiejskiej jest główną trasą komunikacyjną, leżącą poza obszarem centralnym miast i obsługującą ruch samochodowy w skali kraju i regionu.

Bezpośrednio na obszarze miasta Pruszcz Gdański przebiega droga krajowa oraz drogi wojewódzkie, powiatowe i gminne. Obsługę techniczną dróg oraz związanych z nimi budowli mostowych prowadzą zarządy poszczególnych dróg.

Tabela 14: Drogi krajowe, wojewódzkie i powiatowe w Pruszczu Gdańskim

Lp.	Numer drogi	Nazwa drogi
Droga krajowa		
1	91*	Grunwaldzka
Drogi wojewódzkie		
1	227	Powstańców Warszawy
2	223	Chopina
3	226	Kopernika
4	226	Zastawna
Drogi powiatowe		
1	2213G	Obrońców Westerplatte
2	2214G	Raciborskiego
3	2215G	Obrońców Wybrzeża
4	2240G	Wojska Polskiego
5	2243G	Słowackiego
6	2244G	Korzeniowskiego
7	2245G	Kochanowskiego
8	2246G	Emilii Plater
9	2247G	Gałczyńskiego

* Uwaga: dawna droga krajowa nr 1 – zmiana numeracji drogi krajowej z DK1 na DK91 na podstawie Zarządzenia Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad z dnia 02/12/2008r. w sprawie nadania numerów drogom krajowym. Źródło: Urząd Miasta w Pruszczu Gdańskim.

Wyniki badania natężenia ruchu samochodowego wykazują, że większą część ruchu generują mieszkańcy Pruszcza Gdańskiego i obciążenie na ul. Chopina jest głównie ruchem wewnętrznym. Przez miasto przechodzi również ruch tranzytowy na drogach: krajowej i wojewódzkich (m.in. transport ładunków niebezpiecznych w kierunku Rafinerii Gdańskiej).

Największy ruch – dochodzący do granicznych wartości – występuje na drodze krajowej nr 91 (ul. Grunwaldzka) oraz na drodze wojewódzkiej (ul. Chopina).

Tabela 15: Natężenie ruchu w przekroju w ciągu drogi (stan wg września 2007 roku)

	Szczyt popołudniowy	Średniodobowe	Średnioroczne dobowe
Krajowa DK1 (obecnie DK 91)	950 - 1.510 P/h	13.880 - 22.370 P/dobę	13.520 - 20.300 P/dobę
Wojewódzka DW226	470 - 1.540 P/h	6.020 - 21.320 P/dobę	4.560 - 18.880 P/dobę
Wojewódzka DW227	530 - 890 P/h	6.100 - 12.300 P/dobę	5.500 - 10.900 P/dobę
Powiatowa DP2214G (ul. Raciborskiego)	750 - 1.040 P/h	9.720 - 13.560 P/dobę	8.960 - 12.470 P/dobę
ul. Wojska Polskiego	590 - 780 P/h	7.730 - 11.120 P/dobę	6.510 - 10.390 P/dobę
ul. Powstańców Warszawy	200 P/h	2.780 P/dobę	2.560 P/dobę

Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Pruszcza Gdańskiego.

Główne kierunki dobowych przemieszczeń to Gdańsk oraz dojazd do drogi krajowej nr 91. Największy udział w ruchu samochodowym mają auta osobowe.

W chwili obecnej, znaczącym problemem jest duże obciążenie centrum miasta ciężkim ruchem tranzytowym, co powoduje: duże utrudnienia ruchu na skrzyżowaniach, zagrożenie dla niechronionych użytkowników dróg, duży poziom hałasu oraz zanieczyszczeń na terenie miasta.

Przekroczenia dopuszczalnych norm natężenia hałasu występują wzdłuż głównych ulic miasta, a przede wszystkim na: ul. Grunwaldzkiej (fragment drogi krajowej nr 91 Gdańsk – Łódź), ul. Raciborskiego, ul. Chopina, ul. Kopernika, ul. Powstańców Warszawy.

Bardzo kolizyjnym miejscem jest skrzyżowanie drogi krajowej nr 91 z drogą powiatową 2214G (ul. Raciborskiego) – brak jest wydzielonych pasów dla lewoskrętów, co powoduje zatrzymywanie głównego kierunku ruchu.

2.4.2. Parkingi

Na terenie miasta obowiązuje minimalny wskaźnik parkingowy: 1,2 – 2 miejsca/1 mieszkanie w zabudowie wielorodzinnej, 2 miejsca na budynek jednorodzinny, 2,5 miejsca na 100 m² powierzchni użytkowej usług. Przy terenach zabudowy wysokiej są zgrupowania garaży w boksach indywidualnych oraz wydzielone zatoki do parkowania. W zabudowie niskiej parkowanie odbywa się częściowo wzdłuż ulic – bez zatok postojowych.

Zarówno w centrum miasta, jak i na osiedlach występuje znaczny niedobór miejsc parkingowych. Odczuwany jest ponadto brak parkingów ogólnodostępnych obsługujących giełdę towarowo-samochodową. W czasie jej funkcjonowania występuje wzmożony ruch komunikacyjny, parkowanie odbywa się na zatłoczonych ulicach osiedla Wschód lub na indywidualnych posesjach wynajmowanych na okoliczność giełdy.

2.4.3. Lokalny transport zbiorowy

Lokalny transport zbiorowy opiera się głównie na kolejowym i autobusowym systemie komunikacyjnym. Podstawową rolę spełnia komunikacja autobusowa oraz uruchomione połączenie SKM w kierunku Trójmiasta i Tczewa.

Biorąc pod uwagę systematyczną rozbudowę terenów mieszkaniowych i przemysłowych w Pruszczu Gdańskim, w najbliższych latach konieczne będzie stworzenie systemu autobusowej obsługi komunikacyjnej miasta, spójnego z komunikacją kolejową oraz przelotowymi liniami autobusowymi. W związku z powyższym, w latach programowania Strategii należy wyznaczyć tereny pod węzeł integracyjny w obszarze dworca kolejowego.

2.4.4. Komunikacja kolejowa

W zakresie układów komunikacji kolejowej w obszarze Pruszcza Gdańskiego znajdują się:

- magistrala kolejowa E65 Gdańsk – Warszawa – Katowice wchodząca w system europejskich linii kolejowych na terenie Polski – dwutorowa,
- linia kolejowa Pruszcz Gdański – Kartuzy (zastąpiona komunikacją autobusową),
- dworzec kolejowy dla obsługi ruchu pasażerskiego,
- bocznice towarowe do zakładów cukrowniczych i innych zakładów.

Według założeń Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Pruszcz Gdański przewidziana jest rozbudowa układu kolejowego na kierunku Gdańsk-Tczew o drugą parę torów oraz planowana lokalizacja stacji PKP przy ul. Zastawnej na linii kolejowej do Kartuz.

W najbliższych latach, na mocy porozumienia pomiędzy Gminą Miejską Pruszcz Gdański a Gminą Pruszcz Gdański, planowane jest uruchomienie transportu pasażerskiego na trasie Pruszcz Gdański – Goszyn (projekt „Kolejowa Obwodnica Metropolii – Pruszcz Gdański, Goszyn”).

Nie zrealizowano celu strategicznego zawartego w pierwotnej wersji Strategii w postaci uruchomienia linii kolejowej Pruszcz Gdański – Kartuzy.

2.4.5. Komunikacja lotnicza

Na terenie miasta znajduje się lotnisko wojskowe użytkowane przez 49. Pułk Śmigłowców Bojowych. Na mocy porozumienia z wojskiem z płyty lotniska korzystają również cywilne statki należące do Aeroklubu Gdańskiego i jego członków. Możliwe jest korzystanie z lotniska przez inne cywilne statki powietrzne (nie należące do Aeroklubu Gdańskiego) po spełnieniu odpowiednich procedur, m.in. powiadomieniu strony wojskowej 7 dni wcześniej o planowanym przylocie. Stwarza to możliwość rozwoju cywilnych form lotnictwa, a także turystycznego ruchu małych samolotów, zwłaszcza w weekendy, kiedy to przestrzeń powietrzna nad Pruszczem Gdańskim jest wykorzystywana wyłącznie do cywilnej działalności lotniczej.

2.4.6. Komunikacja rowerowa

Przez teren miasta Pruszcz Gdański przebiega **Międzynarodowa Trasa Rowerowa**. Część projektu stworzenia ścieżek rowerowych w celu odtworzenia Szlaku Bursztynowego (realizacja tras rowerowych wzdłuż Kanału i rzeki Raduni) na terenie miasta jest już zrealizowana lub w trakcie realizacji. Trasa prowadzi z Gdańska wzdłuż Kanału Raduni, na wysokości ul. Wojska Polskiego przechodzi na wschodnią stronę ul. Grunwaldzkiej i biegnie wzdłuż niej w kierunku Tczewa.

Całkowita długość ścieżek rowerowych w mieście systematycznie wzrasta w perspektywie długoletniej. W ramach rekonstrukcji Szlaku Bursztynowego zrealizowano ścieżki rowerowe: 2.965 m długości w 2007 r. oraz 2.472 m długości w 2010 r. Ponadto, wybudowano łącznie 2.980 m ścieżek rowerowych wzdłuż ulic: Grunwaldzkiej, Strzeleckiego, Domejki, Cichej – rondo, Zastawnej, Sportowej, Tczewskiej, Grota Roweckiego, Emilii Plater, Raciborskiego. Rozwoju wymaga jednak układ ścieżek w połączeniach pomiędzy dzielnicami i w połączeniach gminnych. Ruch rowerowy w większości odbywa się po jezdniach istniejących ulic. W pierwszej kolejności należy wykonać ścieżkę na połączeniu centrum miasta z osiedlami mieszkaniowymi. Powyższe wymagać będzie wykonania bezkolizyjnego przejścia przez tory kolejowe. Realizacja ww. działania inwestycyjnego miałaby również wartość dodaną – kolejny punkt scalający wschód miasta z jego pozostałą częścią, przyczyniłby się do rozwijania tożsamości oraz wewnętrznej

spójności miasta (bowiem wciąż odczuwany jest przez niektórych mieszkańców podział na „wschód” i „centrum”).

Ścieżki rowerowe przy drogach wojewódzkich i powiatowych realizować należy wspólnie z sąsiednimi gminami, aby usprawnić powiązanie w dojazdach do usług i pracy. Budowa układu ścieżek rowerowych na trasach wylotowych i w centrum miasta, w zamierzeniu ma poprawić bezpieczeństwo na głównych drogach i ulicach miejskich.

2.4.7. Budowle mostowe

Na terenie Gminy Miejskiej Pruszcz Gdański znajduje się również kilka budowli mostowych, tj.:

- wiadukt w ciągu ul. Chopina (droga wojewódzka),
- most w ciągu ul. Dworcowej (droga gminna),
- most w starym ciągu ul. Kopernika (droga wojewódzka),
- most w ciągu ul. Przemysłowej (droga gminna),
- most w ciągu ul. Raciborskiego (droga powiatowa),
- most w ciągu ul. Wojska Polskiego (droga powiatowa) – most jest na przedłużeniu ul. Fryderyka Chopina,
- most w ciągu ul. Wojska Polskiego – przy ul. Grunwaldzkiej,
- 3 mosty w ciągu ul. Grunwaldzkiej (droga krajowa) – 1 most dla ruchu samochodowego oraz 2 mosty wykonane po obu jego stronach dla ruchu pieszych i rowerzystów,
- 3 mosty na terenie rekonstrukcji faktorii handlowej z czasów rzymskich,
- most w ciągu ul. Wojska Polskiego – przy restauracji „Jakub”,
- 4 kładki dla pieszych przy ul. Wojska Polskiego (Kanał Radunia) – zarządcą kładek jest Gmina Miejska Pruszcz Gdański,
- 4 kładki dla pieszych na Rzece Radunia – zarządcą kładek jest Gmina Miejska Pruszcz Gdański,
- wiadukt w ciągu budowanej Obwodnicy Pruszcza Gdańskiego – obecnie w trakcie budowy – inwestorem jest Gmina Miejska Pruszcz Gdański.

Wraz z rozwojem miasta obserwowany jest wzrost zapotrzebowania na usługi komunikacyjne. Niewątpliwie dużym znaczeniem z punktu widzenia udrożnienia systemu komunikacyjnego w Pruszczu Gdańskim było przedłużenie trójmiejskiej SKM do Pruszcza Gdańskiego (zrealizowany cel strategiczny z pierwotnej wersji *Strategii*).

Według kalendarza inwestycji Urzędu Miasta w Pruszczu Gdańskim w ostatnich latach budowano, bądź modernizowano 20-25 ulic średniorocznie. Bardzo widoczny jest jednak brak powszechnej wiedzy społecznej na temat zarządców poszczególnych dróg. Podczas konsultacji społecznych *Strategii* wskazywano zaniedbania Urzędu Miasta Pruszcza Gdańskiego w aspekcie remontu chodników przy ul. Powstańców Warszawy, którymi co niedzielę znaczna liczba mieszkańców uczęszcza na giełdę towarowo-samochodową. Gmina Miejska Pruszcz Gdański nie jest jednak zarządcą drogi (jest to droga wojewódzka), więc nie ma realnego wpływu na jej stan techniczny.

Głównym problemem komunikacyjnym w Pruszczu Gdańskim jest **jeden**, zrealizowany w latach 70-tych, **wiadukt nad torami PKP**. Wiadukt zlokalizowany jest w ciągu ul. Chopina, nad torami PKP, które dzielą miasto na dwie części, tj.: obszar zabudowy mieszkaniowej i części przemysłowej z centrum miasta, wzdłuż trasy drogi nr 91 oraz tereny poza linią kolejową o funkcjach głównie mieszkaniowych. Ponieważ centrum usługowo-administracyjne w całości znajduje się w obszarze drogi nr 91, powoduje to dodatkowy ruch wewnętrzny mieszkańców przez wiadukt w ciągu ul. Chopina z dzielnic za torami PKP. Należy również podkreślić, iż blokada wiaduktu zagraża bezpieczeństwu publicznemu (brak możliwości przedostania się z jednej części miasta na drugą).

Zasadniczym znaczeniem dla poprawy dostępności transportowej i rozwoju układu drogowego Pruszcza Gdańskiego jest przede wszystkim realizacja **północnej Obwodnicy Pruszcza Gdańskiego z wiaduktem nad torami kolejowymi**, mająca na celu poprawę elementarnego bezpieczeństwa oraz szybki przejazd z drogi krajowej nr 7 i okolicznych terenów w stronę drogi krajowej nr 91 oraz odciążenie istniejącego, jedyne jak dotąd, wiaduktu w mieście. Ta długo oczekiwana przez mieszkańców inwestycja pozwoli w sposób nieoceniony ograniczyć ruch tranzytowy w centrum miasta.

Jednym z najważniejszych do realizacji zadań na najbliższe lata programowania Strategii będzie wcielenie w życie planów utworzenia **dwóch węzłów integracyjnych w okolicach Dworca PKP** (Park & Ride, Bike & Ride) wraz z rozwojem komunikacji zbiorowej, autobusowej (pętla autobusowa, wydłużenie tras autobusów).

Usprawnienie systemu komunikacyjnego w Pruszczu Gdańskim to – według diagnozy sytuacji społecznej miasta, wyników konsultacji społecznych i przeprowadzanych rokrocznie badań panelowych wśród mieszkańców – najpilniejszy i najbardziej pożądaný do realizacji cel strategiczny. Blisko 90% zebranych na potrzeby aktualizowanej Strategii kwestionariuszy ankiet wskazywało usprawnienie komunikacji w mieście jako inwestycję i przedsięwzięcie najpilniejsze do realizacji w okresie programowania zaktualizowanej wersji Strategii Rozwoju Miasta (dodatkowo, w badaniu panelowym z 2009 r. 85% respondentów uznało brak obwodnicy i wiaduktu za najważniejszy problem rozwojowy miasta, zaś kolejne 47% – zły stan dróg i infrastruktury drogowej; były to dwa najczęściej wskazywane problemy).

W ramach **konsultacji społecznych**, mających na celu zebranie opinii mieszkańców Pruszcza Gdańskiego o ewentualnych kierunkach działań strategicznych, wskazywano takie aspekty wymagające poprawy w odniesieniu do obszaru systemu komunikacyjnego jak:

- brak drugiego wiaduktu (uwaga: inwestycja w trakcie realizacji),
- brak wiaduktu lub tunelu od strony Cieplewa (uwaga: Gmina Miejska Pruszcz Gdański nie posiada realnego wpływu na realizację ww. inwestycji, gdyż Cieplewo znajduje się na terenie Gminy Pruszcz Gdański; inwestycja znajduje się w trakcie realizacji przez PKP),
- potrzeba tunelu w Radunicy (uwaga: decyzja o budowie połączenia drogi krajowej nr 91 z ulicą Podmiejską w Radunicy została już podjęta. Został wykonany projekt – trwa pozyskiwanie decyzji o pozwoleniu na budowę. Tunel pod magistralą kolejową przeznaczony będzie dla pieszych i samochodów o masie do 3,5 tony, odciąży główne skrzyżowanie i wiadukt – a niebawem wiadukty – w Pruszczu Gdańskim),
- przedłużenie ul. Dworcowej przy torach kolejowych do granicy Gdańska,

- brak miejsc parkingowych (w konsultacjach społecznych wskazywano najczęściej: centrum miasta, rejon ul. Zastawnej, okolice giełdy towarowo-samochodowej, tereny działkowe przy ul. Powstańców Warszawy),
- budowa lub remont kładek przez Radunię dla pieszych i rowerzystów (głównie kładki przez rzekę przy ul. Zastawnej do Faktorii oraz w miejsce istniejących przy ulicy Mickiewicza i stadionie miejskim),
- rozbudowa ścieżek rowerowych na terenie miasta oraz konieczność stworzenia układu ścieżek rowerowych pozwalających na dojazd do centrów usługowych oraz szkół z dzielnic mieszkaniowych. Według zebranych uwag, najlepszym rozwiązaniem dla promocji miasta byłaby ścieżka łącząca Gdańsk (aż do Muzeum Bursztynu) z Faktorią w Pruszczu Gdańskim (z miejscową wypożyczalnią rowerów),
- budowa węzła integracyjnego koło dworca PKP (węzeł przesiadkowy, Park&Ride, Bike&Ride, modernizacja i przedłużenie istniejącego przejścia podziemnego pod ul. Dworcową wraz z przystosowaniem go dla osób niepełnosprawnych i rowerzystów),
- niewystarczająca liczba połączeń SKM do Trójmiasta,
- rozwijanie połączeń komunikacyjnych poszczególnych dzielnic miasta (ujednolicenie systemu linii autobusowych pomiędzy dzielnicami miasta, powiązanie z koleją i liniami autobusowymi do Gdańska),
- konieczność usprawnienia lokalnego transportu zbiorowego. Uwagi z konsultacji społecznych wskazują m.in. na: konieczność poprawy częstotliwości i jakości (przepełnione autobusy, spóźnienia) komunikacji autobusowej z Gdańskiem, brak rozkładowej integracji komunikacji kolejowej i autobusowej, brak zintegrowanego systemu biletowego w komunikacji zbiorowej, konieczność podjęcia starań o utworzenie nowych linii miejskich obsługujących osiedla po zachodniej stronie miasta (osiedle Bursztynowe, okolice ul. Cichej), brak preferencji transportu autobusowego w komunikacji zbiorowej (buspasy, wzbudzanie sygnalizacji przez pojazd komunikacji miejskiej itp.),
- realizacja niedokończonych układów komunikacyjnych, a szczególnie dokończenie układu ulic zbiorczych ul. Modrzewskiego i ul. Emilii Plater, ulicy Grota Roweckiego (od ul. Matejki do stadionu miejskiego), ul. Jana z Kolna,
- prowadzenie systematycznych remontów dróg i chodników,
- nadmierne oznakowanie na Osiedlu Sady,
- zbyt małe zainteresowanie miasta lokalnymi problemami mieszkańców małych uliczek (drogi gruntowe lub płyty betonowe).

2.4.8. Analiza SWOT – systemy komunikacyjne i drogi

Mocne strony

- realizowana budowa Obwodnicy Pruszcza Gdańskiego, która odciąży istniejący, jedyny jak dotąd wiadukt w mieście oraz pozwoli w sposób znaczący ograniczyć ruch tranzytowy w centrum miasta,

- realizowana wraz z Obwodnicą Pruszcza Gdańskiego budowa drugiego wiaduktu nad torami kolejowymi,
- systematycznie remontowana sieć dróg gminnych i chodników,
- plany projektowe w obszarze usprawnienia systemu komunikacyjnego (węzły przesiadkowe Park & Ride, budowa tunelu w Radunicy, uruchomienie kolejowego transportu pasażerskiego na trasie Pruszcz Gdański – Goszyn),
- atrakcyjne położenie w rejonie węzłowym aglomeracji, w zurbanizowanym paśmie Gdańsk – Tczew i w paśmie przyspieszonego rozwoju związanego z oddziaływaniami regionalnymi autostrady A1, połączenia z drogą krajową nr 91 przez ul. Zastawną i ul. Raciborskiego,
- bardzo wysokie wydatki inwestycyjne samorządu,
- dobry, w porównaniu do stanu dróg wojewódzkich i powiatowych, stan dróg gminnych w mieście.

Słabe strony

- nadmierne obciążenie ruchu drogowego, przeciążone główne skrzyżowanie w centrum miasta („pruszczańskie korki”),
- tylko jedno połączenie komunikacyjne pomiędzy wschodem a zachodem miasta,
- wymagający usprawnienia, w opinii mieszkańców, lokalny transport zbiorowy,
- brak ciągu pieszo-rowerowego łączącego centrum miasta z dzielnicami wschodnimi przez tory PKP,
- potrzeba poprawienia parametrów technicznych i rozbudowy przekroju poprzecznego określonych dróg o ścieżki rowerowe oraz wymagający uporządkowania układ ścieżek w połączeniach pomiędzy dzielnicami i w połączeniach gminnych,
- odczuwany deficyt miejsc parkingowych, zwłaszcza w centrum miasta i na osiedlach (niski wskaźnik parkingowy w osiedlach mieszkaniowych),
- niewystarczająca liczba połączeń SKM do Trójmiasta,
- niedokończone układy komunikacyjne (np. ul. Modrzewskiego, ul. Grota Roweckiego),
- potrzeba remontu lub zwiększenia liczby kładek przez Radunię dla pieszych i rowerzystów,
- wiadukt w ciągu ul. Chopina na granicy przepustowości, brak możliwości wprowadzenia ścieżki rowerowej,
- brak utwardzonych poboczy, chodników i ścieżek rowerowych na części dróg wojewódzkich,
- w obszarach nowej zabudowy mieszkaniowej brak nawierzchni utwardzonych na wytyczonych układach drogowych,
- brak przedłużenia ul. Dworcowej do granicy z Gdańskiem (wzdłuż torów kolejowych),
- znaczący ruch i chaos na określonych ulicach miasta spowodowany giełdą towarowo-samochodową.

Szanse

- teren miasta znajdujący się w zasięgu VI Europejskiego Korytarza Transportowego, stanowiącego przyszłościowe rozszerzenie Transeuropejskiej Sieci Transportowej UE (TINA),
- planowana rozbudowa i modernizacja infrastruktury kolejowej wzdłuż linii kolejowej nr 009 Warszawa-Gdańsk,
- budowa drugiego wiaduktu i Obwodnicy Pruszcza Gdańskiego, które usprawnią przepływ ruchu w mieście,
- rozwój terenów mieszkaniowych i przemysłowych Pruszcza Gdańskiego wymuszający konieczność ulepszania systemu komunikacyjnego (autobusy, drogi, parkingi),
- budowa wiaduktu w Cieplewie,
- realizacja Szlaku Bursztynowego łączącego Gdańsk z Pruszczem Gdańskim poprzez trasy rowerowe wzdłuż Kanału i rzeki Raduni,
- pozyskiwanie środków finansowych z programów pomocowych, w tym z Unii Europejskiej,
- stabilny budżet operacyjny miasta.

Zagrożenia

- opór mieszkańców przed planowaną (z uwagi na budowaną Obwodnicę Pruszcza Gdańskiego) zmianą organizacji ruchu tranzytowego na określonych ulicach miasta,
- niechęć mieszkańców do sprzedaży posiadanych gruntów pod budowę dróg,
- różni zarządcy dróg w obrębie Gminy Miejskiej Pruszcz Gdański,
- brak możliwości rozbudowy przekroju ulicy drogi krajowej nr 91,
- stosunki własnościowe utrudniające jakiekolwiek prace modernizacyjne i inwestycyjne (Dworzec PKP, tereny Jednostki Wojskowej 1300, Cukrownia „Pruszcz”) oraz brak realnego wpływu Gminy Miejskiej Pruszcz Gdański na ich przyszłość oraz zagospodarowanie komunikacyjne,
- wymagające rewitalizacji okolice Dworca PKP,
- brak realnego wpływu władz miasta na funkcjonowanie przewoźników kolejowych,
- brak w ustawie o publicznym transporcie zbiorowym wymogu sporządzenia przez miasto planu transportowego,
- brak dalekobieżnych połączeń kolejowych, mimo dogodnego położenia na sieci kolejowej,
- niszczenie dróg lokalnych ułożonych z kostki brukowej przez auta przekraczające dopuszczalny tonaż.

2.5. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA

2.5.1. Integracja społeczna

Rodzina

Według Ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r., pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Instytucją realizującą zadania pomocy społecznej dla mieszkańców Pruszcza Gdańskiego jest **Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej**, który pomaga osobom dotkniętym w mniejszym lub większym stopniu problemem społecznej marginalizacji. Źródeł problemów jest wiele, jednak od 2008 roku najczęstszymi przesłankami do udzielania wsparcia pozostają kolejno: niepełnosprawność, ubóstwo, długotrwała choroba, bezrobocie oraz bezradność rodzin w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

Odsetek mieszkańców objętych pomocą społeczną MOPS wynosił w ogólnej liczbie mieszkańców Pruszcza Gdańskiego 5,9% w 2006 roku, 4,4% w 2009 roku, a 4,55% w 2010 roku. W ostatnich latach obserwuje się w Pruszczu Gdańskim zwiększenie liczby osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej.

Tabela 16: Mieszkańcy Pruszcza Gdańskiego objęci pomocą MOPS

	2006	2007	2008	2009	2010
Liczba osób w rodzinie objętych pomocą	1 388	1 273	1 096	1 116	1 223
Liczba rodzin objętych pomocą	496	460	418	468	533

Źródło: dane MOPS w Pruszczu Gdańskim.

Na wysokim poziomie utrzymuje się liczba rodzin, którym udzielana jest pomoc wyłącznie w postaci pracy socjalnej lub pomocy psychologicznej (bez pomocy finansowej czy rzeczowej). Pruszcz Gdański, w porównaniu do innych miast w regionie, cechuje się także dużą liczbą mieszkańców przypadających na jednego pracownika socjalnego. Rejon pracownika socjalnego nadal znacznie odbiega od wytycznych ustawowych – powinien liczyć 2 tysiące mieszkańców, natomiast wynosi ok. 2,5 tysiąca. W opinii Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pruszczu Gdańskim, obciążenie nowymi zadaniami, jakie są przypisywane pomocy społecznej, wielość złożonych i problemowych spraw, wielkość rejonu pracownika socjalnego ograniczają możliwości dotyczące kompleksowego działania oraz wprowadzania nowych form pracy socjalnej oraz organizowania środowiska lokalnego.

Rokrocznie wzrasta liczba klientów, których można uznać za „uzależnionych” od pomocy społecznej. Wśród nich znajdują się rodziny, w których z systemu wsparcia korzysta już trzecie pokolenie (wnuki). Osoby te nie przejawiają woli zmiany własnej sytuacji życiowej, traktując świadczenia z pomocy społecznej jako stałe źródło dochodu, pozostawanie zaś w strukturze pomocy ośrodka jako sposób na życie. Cechą

charakterystyczną wspomnianej grupy osób są postawy roszczeniowe oraz syndrom „wyuczonej bezradności”.

Formy wsparcia oferowane przez MOPS na rzecz rodzin i mieszkańców Pruszcza Gdańskiego obejmują:

- przyznawanie i wypłacanie przewidzianych ustawami świadczeń,
- prowadzenie i nadzór jednostek administracyjnych (Dom Dziennego Pobytu, mieszkanie chronione, Świetlica Socjoterapeutyczna),
- świadczenie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych,
- pracę socjalną (w tym poradnictwo: prawne, psychologiczne, pedagogiczne, kontrakty socjalne).

MOPS regularnie współpracuje z organizacjami pozarządowymi, organizacjami wyznaniowymi, pracodawcami oraz osobami fizycznymi i prawnymi (policja, kuratorzy sądowi, pedagodzy szkolni). Organizacje pozarządowe coraz częściej stają się kompetentnym partnerem Ośrodka przy realizacji zadań z zakresu polityki społecznej.

W chwili obecnej odczuwany jest deficyt następujących form wsparcia i instytucji skierowanych do rodzin z Pruszcza Gdańskiego:

- brak asystentów rodziny, którzy pomagaliby rodzinom, niezaradnym w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, przezwyciężyć trudne sytuacje życiowe. Z doświadczeń innych miast województwa pomorskiego (Gdańsk, Sopot, Gdynia) wynika, iż dzięki działaniom asystentów rodziny i pracowników socjalnych znaczna liczba dzieci pozostaje w środowisku rodzinnym i nie trafia do systemu opieki zastępczej;
- słabo rozwinięta sieć rodzin zastępczych, zwłaszcza pełniących funkcję rodzinnego pogotowia opiekuńczego. Słabą stroną opieki zastępczej jest niewystarczająca liczba miejsc, w których można zapewnić doraźną opiekę dziecku przed uregulowaniem jego sytuacji prawnej, w sytuacji gdy rodzina nie sprawuje należytej opieki;
- mała liczba Rodzinnych Domów Dziecka, będących alternatywą dla instytucjonalnych form opieki nad dzieckiem (w postaci państwowych domów dziecka);
- utrudniony dostęp do poradni psychologiczno-pedagogicznej, wynikający z niewystarczającej liczby specjalistów zajmujących się problemami dzieci i rodzin, zwłaszcza psychiatrów dziecięcych, terapeutów rodzinnych;
- brak publicznego żłobka.

Warto dodać, iż sektor usług instytucjonalnej opieki nad dziećmi w wieku do lat trzech ulega głębokim przemianom – wiele placówek zlikwidowano lub sprywatyzowano, a sieć niepublicznych placówek jest nadal słabo rozwinięta. Na wynajęcie opiekunki do dzieci stać niewiele rodzin – według szacunków GUS z tej formy pomocy korzysta zaledwie ok. 2% rodziców. W rezultacie ciężar obowiązków opiekuńczych spoczywa na rodzicach oraz ich krewnych. Przemiany na rynku pracy, wymagające od pracownika ciągłego podnoszenia kwalifikacji i wysokiej dyspozycyjności, powodują, iż łączenie pracy zawodowej z obowiązkami rodzinnymi staje się coraz trudniejsze. W efekcie, kobiety po urodzeniu dziecka często odkładają decyzję o powrocie na rynek pracy dopiero po wychowaniu dziecka (co w sytuacji drastycznych przemian na rynku pracy stwarzać może barierę w postaci niedopasowania bądź dezaktualizacji posiadanych kwalifikacji zawodowych) lub co więcej – w przypadku kobiet pracujących – odkładają decyzję

o posiadaniu potomstwa na później. Dane statystyczne wskazują na systematyczny spadek wskaźnika dzietności kobiet. W założeniach Europejskiej Strategii Zatrudnienia zapisano, że do 2010 r. instytucjonalną opieką pozarodzinną powinno zostać objętych 33% dzieci w wieku do lat trzech i 90% dzieci w wieku od 3 lat do osiągnięcia wieku obowiązku szkolnego. Powyższy zapis będzie wymagał tworzenia m.in. sieci różnorodnych usług opiekuńczo-wychowawczych i opiekuńczo-edukacyjnych dla dzieci w wieku do 3 lat, w tym poszerzania zasobów instytucjonalnej opieki nad dziećmi. Według nowej ustawy zostaną utworzone takie formy opieki nad dziećmi jak: żłobek, klub dziecięcy, dzienny opiekun, niania. Problem deficytu opieki instytucjonalnej nad najmłodszymi dziećmi zauważany jest także w Pruszczu Gdańskim. Utworzenie publicznego żłobka wiązałoby się jednak nie tylko z koniecznością spełnienia wysoce zastrzonych standardów (podobnych do standardów przychodni zdrowia), ale nade wszystko z bardzo wysokimi kosztami utrzymania. Założenia do ustawy o formach opieki dla dzieci do lat trzech, przewidujące inne, alternatywne formy opieki nad dzieckiem stworzą dodatkową szansę rozwiązania problemu niedostatecznej liczby miejsc w instytucjach opieki nad najmłodszymi dziećmi. Warto także, by miasto wspierało inicjatywy zmierzające do otwierania niepublicznych żłobków.

Dysfunkcje rodziny

Polaryzacja dochodów, postępujące rozwarstwienie społeczne implikują wielorakie negatywne konsekwencje w sposobie funkcjonowania rodzin, wśród nich takie jak: ubóstwo, alkoholizm, przemoc, rosnącą liczbę rodziców samotnie wychowujących dzieci. O problemach rodzin w Pruszczu Gdańskim świadczy fakt, iż liczba rodzin korzystających z opieki MOPS z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych utrzymuje się na stosunkowo stałym, wysokim poziomie. Podobnie stałą wartość przyjmuje liczba wniosków wystosowywanych przez Policję do sądów rodzinnych.

Szczególnym rodzajem dysfunkcji jest **przemoc w rodzinie**, stanowiąca wyjątkowo ważki problem społeczny z uwagi na fakt, iż łączy się z nią nierzadko szereg innych dysfunkcji społecznych – alkoholizm w rodzinie, agresja, czasami przemoc seksualna.

Skalę przemocy w rodzinie ukazują z jednej strony statystyki policyjne (tzw. Niebieskie Karty), z drugiej dane z instytucji zajmujących się wspomnianym problemem. Są to jednak wyłącznie statystyki oficjalne. Skala zjawiska jest tak naprawdę trudna do oszacowania, gdyż problem ten jest bardzo wstydlivy i często skrzętnie ukrywany.

Tabela 17: Przemoc w rodzinie

	2006	2007	2008	2009
Liczba „Niebieskich kart”	11	10	12	10
Liczba wszczętych postępowań przygotowawczych z art. 207 KK – przestępstwa stwierdzone	14	14	31	18
Liczba wszczętych postępowań przygotowawczych z art. 207 KK – postępowania wszczęte	34	55	58	36

Źródło: na podstawie danych KPP w Pruszczu Gd. Uwaga: dane obejmują miasto i gminę Pruszcz.

Znęcanie się fizyczne lub psychiczne jest przestępstwem (art. 207 Kodeksu Karnego). Często zdarza się jednak, że ofiara pod naciskiem sprawcy nie składa zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa, wycofuje zarzuty, odwołuje lub zmienia zeznania, albo całkowicie odmawia ich składania i współpracy z Policją. Liczba wszczętych postępowań z art. 207 Kodeksu Karnego utrzymuje się w ciągu kilku ostatnich lat na stosunkowo zbliżonym poziomie. Dane w powyższej tabeli obejmują jednak ogół postępowań na terenie miasta i gminy Pruszcz Gdański, nie tylko związanych z przemocą domową. Szacuje się jednak, iż zaledwie co trzecia interwencja domowa z powodu przemocy domowej kończy się wszczęciem postępowania przygotowawczego z art. 207 KK, zaś mała liczba wszczynanych postępowań karnych kończących procedurę Niebieskiej Karty jest zjawiskiem charakterystycznym dla całego kraju.

Pomoc instytucjonalna dla rodzin i dzieci znajdujących się w sytuacji kryzysowej (w tym dotkniętych przemocą domową) jest ograniczona ze względu na brak w Pruszczu Gdańskim punktu interwencji kryzysowej z miejscem tymczasowego schronienia.

Seniorzy

Najpoważniejszym problemem społecznym, przed jakim od kilku lat stają miasta zarówno europejskie, jak i polskie jest kwestia starzenia się społeczeństwa. Wydłużenie życia ludzi to niewątpliwie ogromne osiągnięcie cywilizacyjne XX wieku, jednakże kwestią otwartą pozostaje zagadnienie godnego zabezpieczenia czasu trwania starości. Wzrastający odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w dużej mierze związany jest z poprawą warunków życia – dokonuje się rozwój nauki i medycyny, dzięki czemu wydłuża się średnia długość życia, zaś wskaźnik umieralności osób starszych obniża się, co w konsekwencji powoduje wzrost liczby seniorów sędziwych.

Trendy demograficzne, wskazujące na systematyczny wzrost odsetka seniorów w społeczeństwie charakterystyczne są także dla Pruszcza Gdańskiego, niemniej ww. wzrost dokonuje się w Pruszczu Gdańskim nieco wolniej niż w innych większych miastach województwa (takich jak Sopot, Gdynia, Gdańsk, Słupsk).

Tabela 18: Starsi mieszkańcy m. Pruszcz Gdański

		1999	2003	2006	2009
Ogół mieszkańców		22 187	23 187	24 276	26 298
60-64	Liczba	994	1 036	1 036	1 353
	%	4,5%	4,5%	4,3%	5,2%
Pow. 65	Liczba	2 051	2 376	2 667	2 935
	%	9,3%	10,3%	11,0%	11,2%
Ogół mieszkańców powyżej 60 roku życia (%)		13,8	14,8	15,3	16,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W 2009 roku udział mieszkańców w wieku powyżej 60-ciu lat kształtował się na poziomie 16,4% (co stanowi wzrost na przestrzeni 10-lecia o blisko 3 punkty procentowe). Oznacza to, że prawie co szósty mieszkaniec miasta to osoba w wieku 60 lat i więcej (w 2000 roku co siódmy).

Porównując odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w Pruszczu Gdańskim z analogicznymi odsetkami cechującymi województwo pomorskie i kraj, zauważyć można, iż każdorazowo odsetek właściwy dla miasta Pruszcz Gdański jest nieznacznie niższy.

Tabela 19: Osoby w wieku poprodukcyjnym (%) w skali kraju i województwa

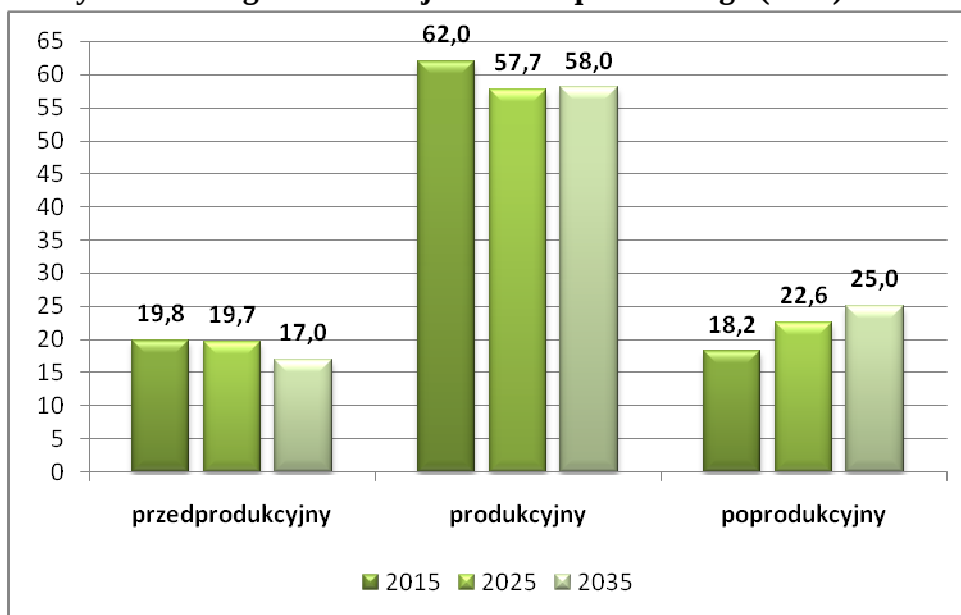
	2000	2006	2009
Miasto Pruszcz Gdański	12,2	13,3	14,1
Województwo pomorskie	13,1	14,2	15,1
Polska	14,8	15,7	16,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Biorąc pod uwagę zjawisko tzw. „starości demograficznej” miasta, w chwili obecnej można określić Pruszcz Gdański jako miasto „młode demograficznie”. Mianem miasta „starego demograficznie” określa się jednostki, w których występują *jednocześnie* trzy parametry (w nawiasach podano dane właściwe dla Pruszcza Gdańskiego):

- niski udział wieku przedprodukcyjnego, tj.: 13-15 % ludności (Pruszcz Gdański – 16,7%);
- niski udział wieku produkcyjnego, tj.: poniżej 60 % ludności (Pruszcz Gdański – 69,3%);
- wysoki udział wieku poprodukcyjnego, tj.: powyżej 20 % ludności (Pruszcz Gdański – 14%);

Z drugiej jednak strony, według wszelkich prognoz GUS obserwowane w województwie tendencje zmian demograficznych będą się pogłębiać [por. Prognoza GUS na lata 2008-2035]. Prognoza przewiduje głębokie zmiany struktury wiekowej społeczeństwa: ubytki dotkną grupy ludności w wieku przedprodukcyjnym oraz produkcyjnym, natomiast wzrośnie znacznie udział osób w wieku poprodukcyjnym (wzrost o 9,5 punktu procentowego pomiędzy 2010 a 2035 rokiem).

Wykres 2: Prognoza dla województwa pomorskiego (w %)

Źródło: Prognoza ludności na lata 2008 – 2035, GUS.

Z powodu zmian struktury wiekowej szybko wzrastać będzie współczynnik obciążenia demograficznego. W roku 2010 współczynnik ten, wyrażony liczbą ludności w wieku nieprodukcyjnym przypadającą na 100 osób w wieku produkcyjnym, wyniósł 55, w 2020 szacuje się go na 69, zaś w 2035 r. na 72.

Powyższe trendy demograficzne znajdą również odzwierciedlenie w strukturze demograficznej miasta Pruszcz Gdański. Rozkład zmiennych pod względem struktury ludności w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym właściwe dla Pruszcza Gdańskiego i dla województwa są zbliżone w ostatnich latach – różnica oscyluje wokół jednego punktu procentowego. Według tej prognozy, około 2015 roku seniorzy stanowić będą w Pruszczu Gdańskim ok. 17,5% ogółu mieszkańców.

Wzrost liczby seniorów partycypujących w strukturze ludności miasta będzie mieć istotny wpływ na różne dziedziny życia, zarówno w sferze gospodarczej, jak i społeczno-kulturowej. Coraz silniej odczuwane będzie zapotrzebowanie na konkretne usługi związane z zaspokajaniem potrzeb ludzi starszych w takich obszarach jak: opieka medyczna (także o charakterze geriatrycznym) i farmaceutyczna, edukacja, kultura, rekreacja, organizacja czasu wolnego.

Populacja starszych mieszkańców Pruszcza Gdańskiego jest zróżnicowana pod względem cech demograficzno-społecznych, takich jak: płeć, poziom wykształcenia, stan zdrowia, stan cywilny i sytuacja rodzinna, poziom dochodów, co implikuje ogromne zróżnicowanie potrzeb i możliwości seniorów. Tworzenie systemu profilaktyki oraz rozwijania wsparcia instytucjonalnego skierowanego do seniorów wymagać będzie ponadsektorowego partnerstwa z udziałem zarówno administracji publicznej, jak i organizacji pozarządowych. W opinii Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pruszczu Gdańskim, już w chwili obecnej odczuwana jest w mieście potrzeba:

- **tworzenia osiedlowych klubów seniora** – ukierunkowanych na aktywizację społeczną seniorów, będących wyrazem zapotrzebowania na usługi związane z zagospodarowaniem czasu wolnego osób starszych,
- **zwiększenia liczby godzin specjalistycznych usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania** – w porównaniu z innymi miastami w regionie, Pruszcz Gdański posiada mniejszą liczbę osób świadczących usługi opiekuńcze oraz ponosi niższe wydatki w przeliczeniu na 1.000 mieszkańców na tego rodzaju usługi. Poszerzenie dostępu do usług opiekuńczych mogłoby się odbyć dzięki wprowadzeniu do systemu wsparcia prywatnych usług opiekuńczych, niezależnych od systemu pomocy społecznej. Ich świadczeniem mogłaby się zająć prywatna agencja usług opiekuńczych. O skali potrzeb społecznych świadczy wzrost liczby osób, które skorzystały z ww. usług (z 30 w 2006 r. do 45 w 2009 r.).
- **rozwijania wolontariatu wśród osób starszych** jako formy wsparcia – realizacja inicjatywy wymagałaby utworzenia klubu wolontariusza, tj. miejsca koordynacji działań wolontarystycznych (obejmujących np. donoszenie posiłków, zakup leków, spacerów), prowadzonych na terenie miasta przez organizacje pozarządowe i wybrane instytucje.

Osoby niepełnosprawne

Wzrastająca liczba seniorów partycypujących w strukturze demograficznej miasta pozwala sądzić, iż wzrasta też liczba osób niepełnosprawnych. Natężenie zjawiska niepełnosprawności nasila się bowiem wraz z wiekiem. Według szacunków, blisko 60% osób niepełnosprawnych stanowią osoby w wieku 55 lat i więcej [por. Program Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych Województwa Pomorskiego na lata 2006-2013]. Dynamika wzrostu niepełnosprawności związana jest także z nowymi zjawiskami, które wynikają ze zmian społeczno – gospodarczych. Niepełnosprawność, w swojej istocie, jest bowiem zjawiskiem o wymiarze medycznym i społecznym.

Określenie pełnej skali występowania niepełnosprawności i związanych z tym niedogodności i problemów zarówno dla środowisk osób niepełnosprawnych, jak ich rodzin jest bardzo trudne i skomplikowane. Jedynym badaniem, którego wyniki pozwalają ustalić pełną liczbę osób niepełnosprawnych oraz umożliwiają szczegółową charakterystykę tej grupy ludności jest powszechny spis ludności. O ile bowiem na rzecz osób niepełnosprawnych i ich środowisk działa wiele instytucji i organizacji pozarządowych, które dysponują pewnymi częściowymi danymi (niejednokrotnie zbieranymi dla własnych potrzeb), o tyle brak kompleksowej i wyczerpującej oraz systematycznie aktualizowanej bazy danych na temat rzeczywistej liczby osób niepełnosprawnych na danym obszarze. Jest to cecha właściwa dla prawie wszystkich powiatów i miast województwa pomorskiego i kraju.

Ostatnie dane Narodowego Spisu Powszechnego wskazują, że w roku 2002 w województwie pomorskim liczba osób niepełnosprawnych wynosiła 301.625 (w tym 52,3% kobiet i 95,7% osób powyżej 16 lat), co stanowiło 13,8% ogółu ludności województwa pomorskiego. Według Spisu osoby niepełnosprawne stanowiły 11,7% ogółu mieszkańców miasta Pruszcz Gdański (2 668 osób), w tym: 51,6% kobiet (1 377 osób). Ponad co ósmy mieszkaniec Pruszcza Gdańskiego był wówczas osobą niepełnosprawną.

Tabela 20: Osoby niepełnosprawne według NSP z 2002 roku

	Liczba ON	% ON w liczbie mieszkańców	Liczba ON na 1000 mieszkańców
Miasto Pruszcz Gdański	2 668	11,7 %	117
Województwo pomorskie	301 625	13,8 %	138
Polska	5 567 711	14,3 %	143

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych NSP 2002, GUS w Gdańsku.

Warto dodać, że przedstawione w powyższej tabeli wskaźniki będą systematycznie wzrastać. Prognozy przewidują, że z końcem 2010 r. liczba osób niepełnosprawnych w Polsce wzrośnie do 6 milionów osób. Zjawisko niepełnosprawności poszerza się, co stanowi i stanowić będzie coraz poważniejszy problem w globalnej i lokalnej polityce społecznej wobec tych osób.

O wzrastającej liczbie osób niepełnosprawnych świadczą również: wzrastająca liczba wydawanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności oraz przesłanki do udzielanej pomocy MOPS.

Liczba wydawanych dla mieszkańców Pruszcza Gdańskiego orzeczeń o stopniu niepełnosprawności dla osób po 16 roku życia wzrasta w perspektywie kilkuletniej (w 2006 r. – ok. 250 orzeczeń, w 2009 r. – ok. 370 orzeczeń), podobnie jak liczba orzeczeń o niepełnosprawności dla osób przed 16 rokiem życia (w 2006 r. – ok. 40 orzeczeń, w 2009 r. – ok. 50 orzeczeń).

W latach 2006-2007 niepełnosprawność stanowiła drugą co do częstotliwości przesłankę udzielanego przez MOPS w Pruszczu Gdańskim wsparcia (pierwszą było ubóstwo). W ostatnich latach wzrastająca liczba świadczeniobiorców pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności uczyniła niepełnosprawność głównym powodem udzielenia przez MOPS pomocy.

Na podstawie danych z Poradni Zdrowia Psychicznego ustalono, iż w Pruszczu Gdańskim zarejestrowano w 2009 roku 1.102 osoby z zaburzeniami psychicznymi. Jest to bardzo wysoki wskaźnik, który stwarza liczne zagrożenia oraz w znacznym stopniu utrudnia pracę socjalną. Notowany jest także wzrost interwencji dotyczących osób z zaburzeniami psychicznymi oraz braku opieki ze strony rodziny nad jej członkami (zarówno nieletnich, jak i osób starszych).

Diagnoza sytuacji społecznej Pruszcza Gdańskiego ujawniła też, że dużym problemem, przed jakim stają dziś osoby niepełnosprawne, jest utrudniony dostęp do zatrudnienia. Wysoki udział osób niepełnosprawnych w strukturze bezrobocia rejestrowanego wynika z jednej strony z małej liczby ofert pracy skierowanych do osób niepełnosprawnych, które wpływają do Urzędu Pracy, z drugiej zaś strony z utrwalonej, niekorzystnej struktury bezrobocia wśród ww. grupy społecznej (osoby starsze, słabiej wykształcone, pozostające w rejestrze bezrobocia w długim okresie czasu).

Według szacunków, w skali kraju większość osób niepełnosprawnych utrzymuje się głównie ze świadczeń społecznych (renty, emerytury, zasiłki). Jedynie dla średnio co dziesiątej osoby niepełnosprawnej główne źródło utrzymania stanowi praca. Szereg czynników wpływa niekorzystnie na zatrudnianie osób niepełnosprawnych. Wśród nich: bariery architektoniczno-instytucjonalne, utrwalone stereotypy społeczne dotyczące

zatrudniania osób niepełnosprawnych, słaba dynamika tworzenia miejsc pracy, niskie kwalifikacje osób niepełnosprawnych wynikające ze słabszego wykształcenia i braku doświadczenia zawodowego, czasami również negatywne nastawienie opiekunów, członków rodziny przed aktywizacją zawodową zależnej osoby niepełnosprawnej (strach przed utratą świadczeń społecznych).

W przypadku osób niepełnosprawnych niezmiernie ważne jest również:

- zapewnienie pełnego udziału w edukacji, czemu sprzyja m.in. istnienie klas integracyjnych w Zespole Szkół Nr 4 w Pruszczu Gdańskim,
- konsekwentne likwidowanie barier architektonicznych oraz dostosowywanie komunikacji i transportu zbiorowego do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Zaplecze instytucjonalne

Główną instytucją w zakresie pomocy udzielanej osobom starszym i niepełnosprawnym jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pruszczu Gdańskim. Wiele inicjatyw realizowanych jest również przez lokalne i zamiejscowe organizacje pozarządowe.

Ośrodkami wsparcia dla osób starszych i osób niepełnosprawnych w Pruszczu Gdańskim w myśl Ustawy o pomocy społecznej są:

- **Dom Dziennego Pobytu** (jako jednostka administracyjna pozostająca pod nadzorem MOPS w Pruszczu Gdańskim), posiadający 35 miejsc dla seniorów i osób niepełnosprawnych (niepełnosprawność wynikająca z wieku),
- **Środowiskowy Dom Samopomocy** dla osób z niepełnosprawnością intelektualną i kalectwem sprzężonym,
- jedno **mieszkanie chronione** (jako jednostka administracyjna pozostająca pod nadzorem MOPS w Pruszczu Gdańskim), przeznaczone dla 3 osób niepełnosprawnych.

Znaczącą inwestycją w Pruszczu Gdańskim była rewitalizacja budynku starej **wozowni** pochodzącej z 1875 roku, przy ul. Grunwaldzkiej 71. Dzięki rewitalizacji, budynek zyskał nowy, funkcjonalny wymiar. W obiekcie działają obecnie trzy placówki na rzecz osób niepełnosprawnych, tj. Ośrodek Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczy (obowiązek szkolny spełnia 60 uczniów z niepełnosprawnością intelektualną oraz kalectwem sprzężonym z terenu całego powiatu), Środowiskowy Dom Samopomocy oraz Warsztaty Terapii Zajęciowej.

fot. J. Swis – Silistra Studio

Osoby bezdomne

Szacując skalę bezdomności trzeba mieć na uwadze, iż w praktyce trudno ilościowo uchwycić rzeczywiste rozmiary zjawiska bezdomności. Rzadko zdarza się, iż osoba bezdomna stale przebywa na danym terenie, regułą jest raczej częsta zmiana miejsca pobytu. Według wyników badania socjodemograficznego dotyczącego osób bezdomnych, zdecydowana większość zamieszkuje tereny dużych miast wojewódzkich, takich jak Słupsk, Gdynia i Gdańsk lub turystycznych, takich jak Sopot [por. Socjodemograficzny portret ludzi bezdomnych województwa pomorskiego – grudzień 2007. Raport z badań, s. 78].

Analizując liczbę bezdomnych w poszczególnych miastach województwa pomorskiego, przyznać należy, że Pruszcz Gdański jako miasto nie przoduje w liczbie osób bezdomnych i jest to pozytywna tendencja. Dwa zjawiska społeczne czynią jednak zagadnienie bezdomności niezmiernie ważkim problemem społecznym.

Po pierwsze, to współwystępowanie z bezdomnością określonych zjawisk, które bezpośrednio wpływają na jakość życia w mieście. Należą do nich: narkomania, żebractwo, prostytutka, przestępczość, zagrożenia zdrowotne, ubóstwo, ale nade wszystko alkoholizm. Trudno jest jednak ustalić, czy są one czynnikami determinującymi bezdomność, czy raczej jej skutkami.

Po drugie, warto zwrócić uwagę na narastające tempo zjawiska bezdomności oraz wykraczanie jego zasięgu poza grupy i środowiska tradycyjnie z bezdomnością kojarzone (środowiska patologiczne, narkomani, alkoholicy). Coraz częściej problem bezdomności związany jest bezpośrednio z ubóstwem. Wykonywanie pracy nisko opłacanej lub brak pracy przedkłada się na kondycję finansową rodziny, która boryka się z brakiem pieniędzy np. na opłacenie czynszu. Długookresowe zaległości czynszowe rodzą skutek zawsze taki sam – utratę prawa do zamieszkiwania w lokalu, co w praktyce może oznaczać fazę wstępną

bezdомności. Według danych Zakładu Nieruchomości Komunalnych w Pruszczu Gdańskim, blisko 500 rodzin zamieszkujących lokale komunalne posiadało w 2009 roku zaległości czynszowe. Co więcej, całkowita kwota zadłużeń systematycznie wzrasta w perspektywie kilkuletniej (co obrazuje tabela nr 9).

Powyższe czynniki wymuszają zatem konieczność rozwijania nie tylko instytucjonalnych form wsparcia dla osób już bezdomnych, ale również rozwijania działań profilaktycznych związanych z diagnostyką liczby rodzin zagrożonych bezdomnością (głównie z tytułu zaległości czynszowych).

Liczba rodzin bezdomnych korzystających ze wsparcia Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej zwiększa się w perspektywie kilkuletniej – z 13 (2007) do 22 rodzin (2010).

Według szacunków na terenie Pruszcza Gdańskiego w 2009 roku zidentyfikowano 24 osoby bezdomne (trend wzrostowy – 29 osób w 2010 r.). Badania zrealizowane w 2009 r. przez Pomorskie Forum na Rzecz Wychodzenia z Bezdomności jasno pokazują, że w większości przypadków badane są wciąż te same osoby bezdomne, co oznacza, iż w mieście Pruszcz Gdański nie odnotowuje się istotnego ich „odpływu”.

Z realizowanego cyklicznie badania socjodemograficznego wśród osób bezdomnych wynika, iż bezdomni to zazwyczaj mężczyźni (85%). Procesem zachodzącym wśród populacji osób bezdomnych jest jej starzenie się oraz wydłużenie czasu pozostawania w bezdomności. Blisko połowa (47,1%) przebywa w placówkach dla osób bezdomnych, zaś 27,1% zamieszkuje altanki na terenach ogródków działkowych.

Wyniki statystycznych prognoz, na podstawie badań przeprowadzonych w 2009 roku przez Pomorskie Forum na Rzecz Wychodzenia z Bezdomności, wskazują, iż należy spodziewać się dalszego zwiększania się wieku osób bezdomnych oraz dalszego przechodzenia z faz wstępnych bezdomności do faz adaptacyjnych i długotrwałych. Powolne, lecz konsekwentne starzenie się populacji osób bezdomnych jest z jednej strony tendencją oczywistą, z drugiej zaś bardzo niepokojącą. Gdyby przyjąć założenie, że wiek osób bezdomnych wpływa na kondycję zdrowotną i na aktywność zawodową można założyć, że starzejąca się społeczność w niedalekiej przyszłości coraz częściej będzie bierna zawodowo i coraz częściej będzie legitymować się orzeczoną stopniem niepełnosprawności. Taka sytuacja może z jednej strony prowadzić do spadku usamodzielnienia, jak również podejmowania prób wychodzenia z bezdomności.

Z racji tego, iż w Pruszczu Gdańskim, podobnie jak w większości polskich miast, odczuwany jest deficyt mieszkań komunalnych i socjalnych, w najbliższej przyszłości należy spodziewać się dość niskiego wskaźnika usamodzielnienia osób bezdomnych. Aktualnie, w sytuacji pojawienia się konieczności pomocy osobie bezdomnej MOPS może zapewnić schronienie w mieszkaniu chronionym tylko jednej osobie.

Słabą stroną systemu wsparcia na rzecz osób bezdomnych jest:

- brak Indywidualnych Programów Wychodzenia z Bezdomności,
- uzależnienie od alkoholu, współwystępujące często ze zjawiskiem bezdomności,
- na terenie miasta Pruszcz Gdański nie funkcjonują schroniska, punkty noclegowe dla osób bezdomnych. Osoby bezdomne w razie konieczności (ze szczególnym uwzględnieniem okresu zimowego) mogą być skierowane do placówek całodobowego pobytu poza Pruszczem Gdańskim, bądź skorzystać z pomocy w formie gorącego posiłku, ciepłej odzieży, opieki i wsparcia pracownika socjalnego, psychologa;

- niedobór mieszkań chronionych, komunalnych,
- zbyt wąski zakres działań w obszarze profilaktyki bezdomności i wczesnej interwencji.

2.5.2. Ochrona zdrowia

Wraz z wejściem reformy ochrony zdrowia w 1998 roku, na terenie miasta Pruszcz Gdański zaczęły funkcjonować, obok publicznych placówek, niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej.

Na terenie miasta funkcjonuje obecnie jeden publiczny i 13 niepublicznych zakładów opieki zdrowotnej, które realizują świadczenia zdrowotne w oparciu o kontrakty zawarte z Narodowym Funduszem Zdrowia w zakresie podstawowej i specjalistycznej opieki zdrowotnej. Jednocześnie działa kilkanaście prywatnych gabinetów specjalistycznych. Ponadto na terenie miasta funkcjonuje 10 aptek i punktów aptecznych (bez aptek zakładowych), co daje wskaźnik 2630 mieszkańców na 1 aptekę ogólnodostępną.

Od 1 kwietnia 2004 r. samodzielną działalność rozpoczęło na terenie miasta Samodzielne Publiczne Pogotowie Ratunkowe w Pruszczu Gdańskim. Nowopowstały zakład rozpoczął działalność borykając się z poważnymi problemami finansowymi i organizacyjnymi, w budynku wymagającym remontu, z przestarzałym wyposażeniem. W chwili obecnej pruszczańskie pogotowie posiada sprzęt najnowszej generacji, którego wiek nie przekracza 2 – 3 lat. Również pojazdy, którymi dysponują ratownicy medyczni są stosunkowo nowe. Pogotowie Ratunkowe w Pruszczu Gdańskim, jako jedno z nielicznych w województwie pomorskim, korzystać będzie również z systemu GPS i nawigacji satelitarnej, dzięki której dyspozytor bez kontaktu telefonicznego będzie wiedział, gdzie w danym momencie jest karetka.

Świadczeniobiorcy mają prawo do świadczeń opieki zdrowotnej, których celem jest zachowanie zdrowia, zapobieganie chorobom i urazom, wczesne wykrywanie chorób, leczenie, pielęgnacja oraz zapobieganie niepełnosprawności i jej ograniczanie.

Świadczeniobiorcy przysługują świadczenia gwarantowane z zakresu:

- podstawowej opieki zdrowotnej,
- ambulatoryjnej opieki specjalistycznej,
- leczenia szpitalnego,
- opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień,
- rehabilitacji leczniczej,
- świadczeń pielęgnacyjnych i opiekuńczych w ramach opieki długoterminowej,
- leczenia stomatologicznego,
- leczenia uzdrowiskowego,
- zaopatrzenia w wyroby medyczne będące przedmiotami ortopedycznymi oraz środki pomocnicze,
- opieki paliatywnej i hospicyjnej,
- świadczeń wysokospecjalistycznych,
- programów zdrowotnych,

- leków.

Zgodnie z ustawą o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych świadczeniobiorca ubiegający się o udzielenie świadczenia opieki zdrowotnej jest obowiązany do przedstawienia świadczeniodawcy dokumentu potwierdzającego posiadanie ubezpieczenia.

Gmina Miejska Pruszcz Gdański systematycznie wspiera profilaktykę i promocję zdrowia dla mieszkańców. Na mocy Uchwały Rady Miasta Pruszcz Gdański Nr XXXVIII/360/2009 z dnia 18 listopada 2009 r. przyjęto do realizacji „Program przeciwdziałania rakowi szyjki macicy w Gminie Miejskiej Pruszcz Gdański na lata 2010 – 2012”.

Uzależnienia

Liczba osób uzależnionych od alkoholu i substancji psychoaktywnych jest trudna do ustalenia, co wynika z charakteru samego zjawiska. Jego skalę z jednej strony obrazują dane szacunkowe ustalone dla populacji, z drugiej – dane przedstawiane przez poszczególne instytucje podejmujące kwestie uzależnień w swej działalności statutowej. Warto jednak mieć na uwadze, iż rozmiary zjawiska uzależnień odnotowane w oficjalnych statystykach mogą się różnić od stanu faktycznego.

Na terenie miasta Pruszcza Gdańskiego wśród placówek zajmujących się terapią uzależnienia od alkoholu wymienić należy Punkt konsultacyjny dla osób uzależnionych i ofiar przemocy w rodzinie przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, poradnię psychologiczno-pedagogiczną, świetlicę socjoterapeutyczną. Mieszkańcy Pruszcza Gdańskiego mogą korzystać także z pomocy MOPS i Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Klubu Abstynenta „Credo” przy Kościele parafialnym p.w. Podwyższenia Krzyża Świętego. Jeżeli problemem jest nadużywanie alkoholu, uzależnione osoby kierowane są na terapię. Pomocy psychologicznej potrzebują też pozostali członkowie rodziny borykający się z problemem tzw. współuzależnienia. Najmłodszym wsparcia w tym zakresie udziela poradnia psychologiczno-pedagogiczna w Pruszczu Gdańskim. Dorośli na terapię muszą jeździć do Trójmiasta. W powiecie gdańskim nie funkcjonuje izba wytrzeźwień. Osoby nietrzeźwe stwarzające realne zagrożenie dla otoczenia są umieszczane w policyjnej izbie zatrzymań.

Tabela 21: Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

	2006	2007	2008	2009	2010
Liczba wniosków o leczenie odwykowe	39	42	36	29	22

Zródło: dane Referatu Spraw Społecznych Urzędu Miasta w Pruszczu Gdańskim.

Można zakładać, iż odnotowane w statystykach przypadki stanowią niewielki procent całego zjawiska, gdyż wiążą się jedynie z przypadkami zaobserwowanymi w miejscach publicznych. Zasadniczym problemem pozostaje jednak fakt, iż młodzież najczęściej pije alkohol w domach lub w lokalach (puby, dyskoteki), co ogranicza możliwości wykrywania problemu. Niepokojącym jest fakt, iż coraz młodsze dzieci sięgają po alkohol oraz to, że piją

w dużych ilościach. Na to niebezpieczne zjawisko wskazują oficjalnie zanotowane przypadki młodocianych znajdujących się pod wpływem alkoholu.

Tabela 22: Liczba ujawnionych nieletnich pod wpływem alkoholu

	2006	2007	2008	2009
Wnioski na nieletnich	17	32	51	19

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Pruszczu Gdańskim. Uwaga: dane dla gminy i miasta.

Poniższa tabela przedstawia dane z Komendy Powiatowej Policji dotyczące ogólnej liczby popełnionych i wykrytych przestępstw na terenie Pruszcza Gdańskiego (gminy i miasta) oraz naruszeń przepisów karnych z *Ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii* (ogółem oraz popełnionych przez nieletnich).

Tabela 23: Przestępczość w związku z narkotykami na terenie Pruszcza Gdańskiego

Liczba przestępstw z Ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii	2006	2007	2008	2009
Stwierdzone	181	138	76	123
Wykryte	181	138	76	123
w tym nieletnich	83	108	44	62
% udział nieletnich	45,9	78,3	57,9	50,4

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Pruszczu Gdańskim. Uwaga: dane dla gminy i miasta.

Wśród nieletnich dominującym rodzajem narkotyków niezmiennie jest marihuana oraz amfetamina. Od 2007 roku zauważalny jest procentowy spadek w liczbie nieletnich zatrzymywanych z powodu łamania *Ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii*. Wykrywalność sprawców przestępstw stwierdzonych wynosi 100%. Ze zjawiskiem narkomanii nierzadko łączą się inne przestępstwa – głównie kradzieże i rozboje, a w przypadku dilerów – przestępstwa skierowane przeciwko życiu i zdrowiu, co decyduje o istocie tego problemu społecznego.

Ważnym celem w kontekście problematyki uzależnień jest stworzenie możliwości podjęcia terapii bezpośrednio w miejscu zamieszkania oraz tworzenie grup wsparcia dla rodzin osób uzależnionych. W opinii Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pruszczu Gdańskim, dobrym kierunkiem rozwoju instytucjonalnej sfery pomocy osobom uzależnionym i współuzależnionym byłoby uruchomienie w Pruszczu Gdańskim Punktu Konsultacyjnego Wojewódzkiego Ośrodka Terapii Uzależnień. Otwierałby on możliwość uczestniczenia w terapii, prowadzonej przez specjalistów wspomagających proces wychodzenia z uzależnienia. Istniejąca w Pruszczu Gdańskim sieć wsparcia grup AA nie zapewnia ani terapii specjalistycznej, ani leczenia specjalistycznego.

2.5.3. Bezpieczeństwo publiczne

Przestępczość

Usytuowanie Pruszcza Gdańskiego na obrzeżach aglomeracji Trójmiasta sprawia, że teren miasta służy przestępcom jako zaplecze materiałowo-techniczne (warsztaty samochodowe, „dziuple”) i osobowe (rekrutacja przestępców), a także jako teren działania. Z analizy stanu zagrożenia przestępczością wynika, iż liczba stwierdzonych przestępstw na terenie Pruszcza Gdańskiego (dane dla gminy i miasta) systematycznie wzrasta. Na przełomie lat 2006-2009 zanotowano blisko 30% wzrost liczby przestępstw stwierdzonych. Pozytywną tendencją jest wzrost wykrywalności sprawców przestępstw.

Tabela 24: Przestępczość w Pruszczu Gdańskim

	2006	2007	2008	2009
Przestępstwa stwierdzone	1 734	1 748	2 117	2 403
Przestępstwa wykryte	927	1 017	1 217	1 794
Przestępstwa nieletnich	389	278	178	171

Źródło: dane Komendy Powiatowej Policji w Pruszczu Gd. Uwaga: dane dla gminy i miasta.

Na terenie Pruszcza Gdańskiego zamieszkuje duża liczba osób prowadzących działalność gospodarczą. Ich status materialny powoduje, iż stają się ofiarami działań przestępców. Spośród ogólnej liczby zanotowanych przestępstw najczęstsze są właśnie przestępstwa o charakterze kryminalnym, tj. kradzieże cudzej rzeczy oraz kradzieże z włamaniem. Największą liczbę zdarzeń notuje się w godzinach między 20.00 a 4.00 (zaś w okresie jesienno-zimowym 17.00-20.00). Kradzieże pojazdów najczęściej dokonywane są z parkingów przydomowych i niestrzeżonych.

Według danych Powiatowej Komendy Policji w Pruszczu Gdańskim do miejsc zagrożonych dużą liczbą przestępstw na terenie Gminy Miejskiej zaliczyć należy w szczególności następujące ulice: Grunwaldzką, Chopina, Powstańców Warszawy, Podmiejską, Wyspiańskiego, Batalionów Chłopskich, 24 Marca, Krótką, Nad Radunią, Kochanowskiego, Obrońców Pokoju, Polskich Kolejarzy, Broniewskiego, Dworcową oraz okolice dworca PKP i perony dworca.

Tabela 25: Najczęściej popełniane przestępstwa

	2006	2007	2008	2009
Kradzież	430	435	499	361
Kradzież z włamaniem	206	201	303	258
Uszkodzenie mienia	76	107	129	94
Rozbój i wymuszenia rozbójnicze	47	64	37	44
Uszkodzenie ciała	41	41	48	34
Bójka i pobicie	17	10	42	14

Źródło: dane Komendy Powiatowej Policji w Pruszczu Gd. Uwaga: dane dla gminy i miasta.

Przez nieletnich najczęściej popełniane są rozboje i wymuszenia rozbójnicze oraz uszkodzenia ciała. Z ogólnej liczby ww. przestępstw średnio 60% popełnianych jest właśnie przez osoby nieletnie. Nie maleje również liczba przestępstw popełnionych przez nieletnich na terenie szkół lub w ich okolicach (boiska, place). Według danych Komendy Powiatowej Policji w Pruszczu Gdańskim, w 2006 r. stwierdzono 42 przestępstwa, w 2009 r. – 46. Zmienia się jednak charakter tych przestępstw. W ubiegłych latach dominowały uszkodzenia mienia, kradzieże. Obecnie są to poważniejsze wykroczenia (rozboje i wymuszenia rozbójnicze oraz uszkodzenia ciała), co świadczy o brutalizacji działań nieletnich sprawców przestępstw.

Założona w pierwotnej wersji Strategii prognoza, o systematycznym wzroście liczby przestępstw popełnionych na terenie miasta, urzeczywistniła się. Prognozowany wzrost liczby przestępstw na poziomie od 5 do 10% w skali roku, okazał się jednak w rzeczywistości nieco wyższy. Na przełomie 2008 a 2009 roku liczba przestępstw wzrosła o blisko 12%, rok wcześniej – o 17%. W dalszym ciągu należy prognozować wzrost liczby stwierdzanych przestępstw, choć podkreślić należy również fakt, iż systematycznie wzrastać będzie również odsetek przestępstw wykrywanych.

Bezpieczeństwo w ruchu drogowym

Wpływ na bezpieczeństwo w ruchu drogowym na terenie miasta Pruszcz Gdański ma fakt, iż od dłuższego czasu systematycznie wzrasta liczba przejeżdżających przez miasto pojazdów. Szczególne zagrożenie stwarza transport samochodowy materiałów niebezpiecznych odbywający się praktycznie przez ulice o zabudowie mieszkaniowej, co w przypadku kolizji powoduje niebezpieczeństwo dla znacznej liczby osób. Liczba zdarzeń w ruchu drogowym nie maleje na przestrzeni lat. Bardzo kolizyjnym miejscem jest skrzyżowanie drogi nr 91 z drogą powiatową 2214G (ul. Raciborskiego) – brak jest wydzielonych pasów dla lewoskrętów, co powoduje zatrzymywanie głównego kierunku ruchu. Istotnym elementem mającym wpływ na bezpieczeństwo publiczne i w ruchu drogowym jest brak drugiego wiaduktu nad linią kolejową. Jakakolwiek kolizja na wiadukcie lub jego awaria może spowodować brak możliwości dojazdu pogotowia, straży pożarnej i policji do połowy miasta położonej na wschód od linii kolejowej. Plany realizacyjne drugiego wiaduktu w związku z budowaną obecnie Obwodnicą Pruszcza Gdańskiego, pozwolą zwiększyć skalę bezpieczeństwa w ruchu drogowym.

Stan bezpieczeństwa gminy

Na terenie Pruszcza Gdańskiego istnieje prawdopodobieństwo wystąpienia wszystkich podstawowych zagrożeń:

- pożary – począwszy od traw poprzez różnego rodzaju budynki (użyteczności publicznej, mieszkalne, przemysłowe, gospodarcze),
- wybuchy – począwszy od butli gazowych poprzez zbiorniki ciśnieniowe i cysterny do wybuchów instalacji technologicznych,

- wypadki drogowe i kolejowe – ruch pojazdów z materiałami niebezpiecznymi zarówno na drogach, jak i na trasie kolejowej w przypadku kolizji może powodować konieczność ewakuacji ludzi, a także wywoływać skażenie środowiska naturalnego,
- katastrofy ekologiczne na ciekach wodnych,
- powódzie – opadowa, roztopowa, sztormowa, zatorowa – istnieje możliwość podtopienia ulic; tereny zagrożone powodzią to zachodnie i środkowe fragmenty miasta; do obszarów bezpośredniego zagrożenia powodzią należą m.in.: łąki między Radunią a Kanałem Raduni powyżej ul. Grunwaldzkiej; tereny sportowe i teren Parku Miejskiego; okolice Osiedla nad Radunią, międzywale Raduni i Kanału Raduni,
- wichury – powodujące zerwanie sieci energetycznych i telefonicznych, zawały drzew na drogach, zniszczenie konstrukcji budynków, zrywanie dachów, powodowanie różnorodnych awarii.

W ramach prowadzonych **konsultacji społecznych**, mających na celu zebranie opinii mieszkańców Pruszcza Gdańskiego o ewentualnych kierunkach działań w odniesieniu do założeń *Strategii* wskazywali oni na następujące aspekty wymagające poprawy w odniesieniu do obszaru infrastruktury społecznej:

- zły wizerunek Straży Miejskiej i brak zaufania społecznego do ww. instytucji,
- zbyt małe bezpieczeństwo w centrum miasta,
- niszczenie mienia publicznego przez grupki pijanej młodzieży (np. w „dziejewczynkowie” przy ul. Tysiąclecia),
- utrudniony dostęp do opieki medycznej, brak szpitala, hospicjum, tymczasowego ośrodka opiekuńczego dla osób bezdomnych i niepełnosprawnych, starszych,
- brak wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego dla osób niepełnosprawnych,
- niewystarczające zasoby instytucjonalne na rzecz seniorów („kawiarenki dla seniorów”, kluby seniora).

2.5.4. Analiza SWOT – infrastruktura społeczna

Mocne strony

- nie obserwuje się wzrostu liczby osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej,
- aktywnie działające organizacje pozarządowe, które coraz częściej stają się kompetentnym partnerem ośrodka pomocy społecznej przy realizacji zadań z zakresu polityki społecznej,
- partnerstwo ponadsektorowe instytucji publicznych i lokalnych oraz organizacji pozarządowych,
- trendy demograficzne wskazujące na wolniejszy, niż w innych rozwiniętych miastach województwa, wzrost odsetka seniorów w strukturze demograficznej mieszkańców,
- prowadzenie systematycznych działań na rzecz usuwania barier architektonicznych w mieście,
- kompleksowa rewitalizacja historyczna zabudowy położonej w okolicy ul. Grunwaldzkiej 71 i jej zagospodarowanie na potrzeby osób z różnym stopniem niepełnosprawności,

- stosunkowo mała liczba osób bezdomnych na terenie Pruszcza Gdańskiego,
- dobrze rozwinięty system edukacyjny dla osób niepełnosprawnych (klasy integracyjne, Ośrodek Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczy),
- uruchomienie Uniwersytetu Trzeciego Wieku,
- rozwój infrastruktury rekreacyjno-sportowej (obiekty szkolne, CKiS) w mieście oraz bogata i bezpłatna oferta spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, również w okresie letnim,
- wzrost wykrywalności popełnionych na terenie Pruszcza Gdańskiego przestępstw,
- uruchomienie systemu monitoringu wizyjnego miasta.

Słabe strony

- wzrastający odsetek seniorów i osób niepełnosprawnych (w tym z zaburzeniami psychicznymi) partycypujących w strukturze demograficznej mieszkańców,
- zbyt mała liczba osób świadczących pomoc w zakresie usług opiekuńczych,
- mała aktywność zawodowa osób niepełnosprawnych przy wzrastającym udziale ww. grupy społecznej w strukturze beneficjentów MOPS,
- zbyt mała liczba pracowników socjalnych w stosunku do liczby mieszkańców,
- coraz większa liczba klientów, których można uznać za „uzależnionych” od pomocy społecznej, dziedziczenie niskiego statusu społecznego, pokoleniowość,
- ograniczona możliwość zapewnienia wsparcia instytucjonalnego rodzinie i dziecku w sytuacji kryzysowej lub w sytuacji zagrożenia (brak punktu interwencji kryzysowej z miejscem tymczasowego schronienia, słabo rozwinięta sieć rodzin zastępczych, zwłaszcza rodzin pełniących funkcję pogotowia rodzinnego, niedostatek miejsc interwencyjnych),
- słabo rozwinięte – alternatywne do opieki instytucjonalnej – formy oferowanego wsparcia (mała liczba rodzinnych domów dziecka, brak rodzinnych domów pomocy społecznej),
- słabo rozwinięty sektor ekonomii społecznej,
- niewystarczająca, w stosunku do skali potrzeb społecznych, liczba punktów opieki nad dziećmi do lat trzech,
- liczba rodzin korzystających z pomocy MOPS z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych utrzymująca się na stosunkowo stałym, wysokim poziomie,
- długookresowe zaległości czynszowe w lokalach komunalnych i spółdzielczych (wzrost stopnia zagrożenia bezdomnością), wąski zakres działań w obszarze profilaktyki bezdomności i wczesnej interwencji,
- brak punktu konsultacyjnego Powiatowego Urzędu Pracy w Pruszczu Gdańskim,
- brak możliwości podjęcia specjalistycznej terapii uzależnień bezpośrednio w miejscu zamieszkania,
- wzrost liczby przestępstw stwierdzonych na terenie miasta,
- wzrost wykroczeń popełnianych na terenie szkół oraz brutalizacja działań nieletnich sprawców,
- wandalizm, niszczenie mienia publicznego.

Szanse

- dostęp do finansowania inicjatyw ze środków funduszy strukturalnych Unii Europejskiej,
- wzrost aktywności obywatelskiej (rozwój trzeciego sektora, wolontariatu),
- założenia do reformy o przedłużeniu wieku emerytalnego,
- egzekwowanie przepisów dotyczących przystosowania obiektów budowlanych do potrzeb osób niepełnosprawnych,
- wykwalifikowana i doświadczona kadra pracowników ośrodka pomocy społecznej,
- przestrzeganie zasad ponadsektorowego partnerstwa w zakresie współpracy pomiędzy instytucjami publicznymi a organizacjami pozarządowymi,
- dobrze rozwinięty system szkolnictwa podstawowego, gimnazjalnego i ponadpodstawowego,
- bliskość trójmiejskich zakładów opieki zdrowotnej (szpitale, lekarze specjaliści),
- budowa drugiego wiaduktu i Obwodnicy Pruszcza Gdańskiego, co pozwoli zwiększyć bezpieczeństwo drogowe w centrum miasta,
- aktywność Ruchu AA,
- rosnąca świadomość o skutkach uzależnień,
- projektowane zmiany w przepisach szczególnych, zakładające udoskonalenie prowadzonych działań profilaktycznych ze szczególnym naciskiem na przemoc w rodzinie.

Zagrożenia

- wzrost obciążenia systemu pomocy społecznej niewydolnością systemu emerytalnego, oświatowego, opieki zdrowotnej,
- przerzucanie odpowiedzialności rodziny w zapewnianiu prawidłowej opieki i wsparcia członkom swoich rodzin na system pomocy społecznej,
- zmiany jakościowe dokonujące się w sposobie funkcjonowania rodzin – osłabianie i zanik więzi rodzinnych wynikające z wyjazdów zarobkowych za granicę, konieczności angażowania w aktywność zawodową obojga rodziców, kariera zawodowa kosztem życia rodzinnego,
- zjawisko uzależnienia od pomocy społecznej i dziedziczenia ww. uzależnienia,
- starzenie się społeczeństwa,
- niski poziom świadomości społeczeństwa o sytuacji osób niepełnosprawnych, starszych, bezdomnych – istnienie silnych stereotypów i uprzedzeń,
- niepełna diagnoza zjawiska niepełnosprawności (dane z Narodowego Spisu Powszechnego) spowodowana niespójnym systemem orzekania o niepełnosprawności,
- niskie świadczenia pieniężne związane z niepełnosprawnością,
- coraz mniejsze środki przekazywane przez PFRON na realizację zadań z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej,
- współwystępowanie bezdomności z uzależnieniem od alkoholu,
- deficyt mieszkań komunalnych i socjalnych w Pruszczu Gdańskim,
- brak izby wytrzeźwień w powiecie gdańskim,

- trudna do oszacowania skala zjawiska uzależnień, co wynika z ograniczeń metodologicznych i samego charakteru zjawiska,
- niewydolność wymiaru sprawiedliwości, dot. wydłużonych procedur sądowych i przewlekłości w rozpatrywaniu spraw nieletnich,
- braki kadrowe w Policji i Straży Miejskiej oraz nadmiernie zbiurokratyzowanie czynności, nieufność społeczna do ww. instytucji,
- szeroka dostępność środków psychoaktywnych i alkoholu, co za tym idzie obniżanie się progu inicjacji alkoholowej i narkotykowej,
- aktywność dystrybutorów specyfików odurzających w poszukiwaniu nowych środków, które jeszcze nie znalazły się na liście zabronionych.

2.6. EDUKACJA, KULTURA, REKREACJA

2.6.1. System oświaty

Według danych Urzędu Miasta w Pruszczu Gdańskim w roku szkolnym 2009/2010 na terenie Pruszcza Gdańskiego funkcjonowało 5 publicznych placówek oświatowych (od przedszkola do szkół średnich włącznie), dla których organem prowadzącym jest Gmina Miejska Pruszcz Gdański. Wśród nich znajdują się: Przedszkole Publiczne Nr 3 im. Kubusia Puchatka, Szkoła Podstawowa Nr 3 im. Jana Matejki, Zespół Szkół Nr 2 im. Mikołaja Kopernika, Zespół Szkół Nr 4 im. Ignacego Józefa Paderewskiego, Zespół Szkół Ogólnokształcących Nr 1 im. Marii Konopnickiej.

Tabela 26: Publiczne placówki oświatowe w Pruszczu Gdańskim

	Rok szkolny 2006/2007		Rok szkolny 2009/2010		Rok szkolny 2010/2011	
	Liczba oddziałów	Liczba uczniów	Liczba oddziałów	Liczba uczniów	Liczba oddziałów	Liczba uczniów
Przedszkole Publiczne nr 3	4	108	5	145	5	145
Szkoły podstawowe, w tym:	80	1 845	83	2 037	85	2 132
SP przy ZS nr 2	20	474	19	475	20	510
SP nr 3	19	450	24	594	25	647
SP nr 4 przy ZS nr 4	41	921	40	968	40	975
Gimnazja, w tym:	42	957	34	949	33	936
Gimnazjum nr 1 przy ZSO nr 1	18	477	16	483	15	458
Gimnazjum nr 2 przy ZS nr 2	13	228	9	253	9	251
Gimnazjum nr 4 przy ZS nr 4	11	252	9	213	9	227
Liceum ogólnokształcące nr 1 przy ZSO nr 1	15	444	15	450	15	413

Źródło: Urząd Miasta w Pruszczu Gdańskim.

Gmina Miejska Pruszcz Gdański prowadzi również oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych, do których należą: oddziały przedszkolne w Szkole Podstawowej Nr 2 przy ul. Tysiąclecia 5, oddziały przedszkolne w Szkole Podstawowej Nr 3 przy ul. Matejki 1 oraz oddziały przedszkolne w Szkole Podstawowej Nr 4 przy ul. Kasprowicz 16

i ul. Westerplatte 30. Występują również 4 przedszkola niepubliczne i jedno przedszkole prywatne.

Na terenie miasta jest również 1 szkoła średnia techniczna i zawodowa.

Ponadto, na terenie Pruszcza Gdańskiego funkcjonują Katolickie Szkoły Niepubliczne (KSN), dla których organem prowadzącym jest Fundacja Edukacji i Wspierania Rodzin „Brama”. W skład KSN wchodzi szkoła podstawowa oraz gimnazjum.

Na terenie miasta nie ma publicznych uczelni wyższych, ani ich filii. Funkcjonuje natomiast jedna szkoła policealna oraz od lutego 2008 roku Uniwersytet Trzeciego Wieku dla starszych mieszkańców miasta (w zajęciach UTW uczestniczy ponad 200 osób).

System oświaty w Pruszczu Gdańskim uzupełniają dwie świetlice socjoterapeutyczne, w których średniomiesięcznie udział bierze ok. 40 dzieci oraz poradnia psychologiczno-pedagogiczna.

Ważnym elementem edukacji jest istnienie klas integracyjnych, w których obok dzieci zdrowych uczą się uczniowie z różnymi rodzajami niepełnosprawności. W Pruszczu Gdańskim klasy takie funkcjonują od 14 lat w Zespole Szkół Nr 4.

Tabela 27: Klasy integracyjne w Pruszczu Gdańskim

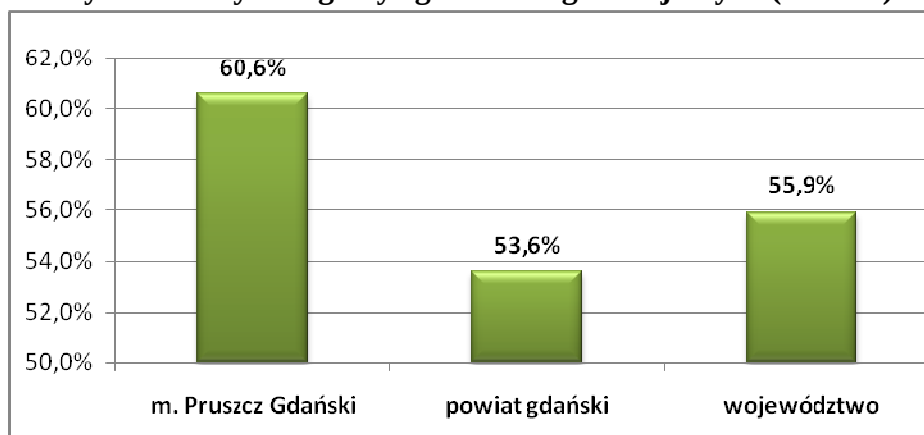
	2003/04	2006/07	2009/10	2010/11
„O” przy ZS nr 4	1	1	1	1
Szkoła podstawowa przy ZS nr 4	7	7	6	6
Gimnazjum przy ZS nr 4	3	3	3	3

Zródło: UM w Pruszczu Gdańskim.

Wymiernym efektem jakości kształcenia w Pruszczu Gdańskim są wyniki egzaminów szkolnych kończących dany etap edukacji. Średnie wyniki egzaminów w Gminie Miejskiej Pruszcz Gdański, na tle innych gmin województwa pomorskiego oraz średnich powiatowych i wojewódzkich, są wysokie.

Według wyników sprawdzianu końcowego w szkołach podstawowych Gmina Miejska Pruszcz Gdański zajmuje w rankingu szkół podstawowych miejsce 17-ste na 123 gminy całego województwa pomorskiego.

Średni wynik ogólny z egzaminów gimnazjalnych (w części humanistycznej i matematyczno-przyrodniczej) w mieście Pruszcz Gdański wynosi 60,6%, podczas gdy średnia wojewódzka to 55,9%, średnia powiatowa 53,6%.

Wykres 3: Wynik ogólny egzaminów gimnazjalnych (średnia)

Źródło: Ranking gmin województwa pomorskiego wg wyników uzyskanych przez uczniów z egzaminu gimnazjalnego w roku 2008.

Gmina Miejska Pruszcz Gdański, spośród 123 gmin województwa pomorskiego, zajmuje w rankingu bardzo wysokie, siódme miejsce. W rankingu gmin województwa pomorskiego, wg wyników uzyskanych przez uczniów z egzaminu gimnazjalnego, najlepsza z gmin uzyskała wynik 67,7%. Wyniki egzaminów w części humanistycznej na przestrzeni lat oscylują wokół średniej 32%, w części matematyczno-przyrodniczej – 29%.

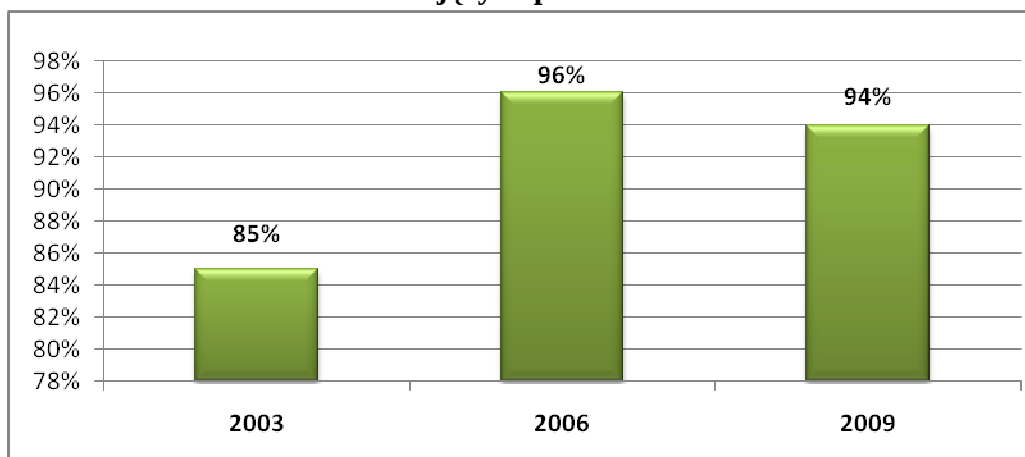
Wyniki poszczególnych gimnazjów w Pruszczu Gdańskim (według rankingu w 2008 roku):

- Katolickie Gimnazjum w Katolickich Szkołach Niepublicznych im. Jana Pawła II w Pruszczu Gdańskim – 75,2%;
- Gimnazjum nr 4 im. Ignacego Józefa Paderewskiego w Pruszczu Gdańskim – 61,8%;
- Gimnazjum w Zespole Szkół Ogólnokształcących nr 1 im. Marii Konopnickiej w Pruszczu Gdańskim – 61,8%;
- Gimnazjum nr 2 im. Mikołaja Kopernika w Pruszczu Gdańskim – 54,8%.

Poziom uzyskania pozytywnych wyników z egzaminów maturalnych (uśredniony ze wszystkich szkół % zdających, którzy zdali egzamin maturalny) jest w Pruszczu Gdańskim równie wysoki i wyniósł w 2004 roku – 97%, w 2007 roku – 100%, w 2010 roku – 98%.

Przedstawione powyżej wyniki sprawdzianów na zakończenie szkoły podstawowej, egzaminów zewnętrznych na zakończenie gimnazjum oraz procent zdanych matur świadczą o tym, iż edukacja w Pruszczu Gdańskim stoi na wysokim poziomie. Potwierdza to również liczba osób studiujących po zakończeniu nauki w szkołach średnich.

W Pruszczu Gdańskim następuje dynamiczny proces uzupełniania wykształcenia. Coraz większa liczba absolwentów szkół średnich podejmuje naukę na poziomie wyższym. Według szacunków, odsetek uczniów szkół średnich podejmujących studia po zakończeniu nauki sięgał 94% w 2009 roku.

Wykres 4: Szacunkowa liczba studiujących po zakończeniu nauki w szkołach średnich

Źródło: Urząd Miasta w Pruszczu Gdańskim.

Doradztwo zawodowe

Doradztwo zawodowe w Pruszczu Gdańskim dla uczniów organizowane jest przez poradnię psychologiczno-pedagogiczną oraz przez szkoły. Na terenie Pruszcza Gdańskiego funkcjonuje jedna poradnia. Do najważniejszych zadań placówki w tym zakresie należy: pomoc dzieciom i młodzieży w określeniu ich zainteresowań i predyspozycji, gromadzenie informacji (i ich aktualizowanie) na temat zawodów, dróg uzyskiwania kwalifikacji zawodowych.

Do zadań szkół należy natomiast: prowadzenie zajęć i konsultacji (o tematyce zawodowej) przez pedagogów i nauczycieli na lekcjach wychowawczych, gromadzenie informacji o szkołach ponadgimnazjalnych i wyższych, realizacja programu z przedmiotu podstawy przedsiębiorczości (planowanie karier zawodowych, prowadzenie działalności gospodarczej, możliwość zdobywania dodatkowych kwalifikacji). Od roku szkolnego 2009/2010 w szkołach wprowadzono tzw. *godziny karciane* (w liczbie 1h tygodniowo). Oprócz tego zwiększono liczbę godzin przedmiotu „przedsiębiorczość” z 10 godzin tygodniowo do 11 godzin tygodniowo.

Publiczne doradztwo zawodowe dla bezrobotnych mieszkańców Pruszcza Gdańskiego realizowane jest ponadto w Powiatowym Urzędzie Pracy w Gdańsku.

System doradztwa zawodowego wspomagany jest również przez instytucje niepubliczne. Organizacją i udzielaniem poradnictwa zawodowego zajmują się również m.in.: firmy prywatne, czy organizacje pozarządowe.

Zajęcia dodatkowe

W Pruszczu Gdańskim istnieje bogata oferta pozalekcyjnych zajęć dodatkowych, które podzielić można na:

1. Sport po „16” (SP3, ZS2, ZS4 – dla uczniów kl. IV-VI 4x1,5 godz. z przeznaczeniem na zajęcia z koszykówki – dotacja celowa z budżetu woj. pomorskiego oraz środki własne),
2. zajęcia pozalekcyjne (sportowe – z zakresu kultury fizycznej i sportu) prowadzone w ramach grantów (dotacja z budżetu gminy oraz wkładu własnego organizacji pozarządowych),

3. w zakresie ramowego planu nauczania w szkołach prowadzone są SKS, kółka zainteresowań – godz. z arkusza organizacji.

Szkoły mają również do dyspozycji dodatkowe godziny samorządowe w ilości:

rok szkolny 2006/2007:

- 0,5 godz. tygodniowo na każdy oddział w szkołach podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych (bez oddziału przedszkolnego) na kółka zainteresowań,
- 2 godz. tygodniowo na tzw. fakultety dla klas III LO,
- 2 godz. tygodniowo w Przedszkolu Publicznym Nr 3 na zajęcia z logopedą w celu wczesnego wykrywania wad rozwojowych,

oraz dodatkowo od **roku szkolnego 2009/2010:**

- 2 godz. tygodniowo w Przedszkolu Publicznym Nr 3 na gimnastykę korekcyjną,
- 1 godz. matematyki tygodniowo na oddział dla uczniów kl. IV-VI SP,
- 1 godz. matematyki tygodniowo na oddział dla uczniów kl. I-III Gim,
- 1 godz. matematyki tygodniowo na oddział dla uczniów kl. I-III LO.

Na terenie publicznych placówek oświatowych w Pruszczu Gdańskim prowadzone są ponadto zajęcia logopedyczne ukierunkowane na ograniczanie wśród uczniów skali posiadanych dysfunkcji. Od roku szkolnego 2006/07 liczba godzin zajęć logopedycznych utrzymuje się na stałym poziomie.

Tabela 28: Szacunkowa liczba godzin ograniczających dysfunkcje – zajęcia logopedyczne w szkołach podstawowych (wymiar godz. w tygodniu)

SP Nr 2	SP Nr 3	SP Nr 4
logopeda – 20 pedagog – 20 psycholog – 20 terapia pedagogiczna – 20 gimnastyka korekcyjna – 5 rewalidacja – 8 nauczanie indywidualne – tyg. średnia z roku – 18	logopeda -20 pedagog – 20 psycholog – 10 terapia pedagogiczna – 16 gimnastyka korekcyjna – 8 rewalidacja – 8	logopeda – 40 pedagog – 30 terapia pedagogiczna – 40 terapia psychologiczna – 20 rehabilitacja – 10 gimnastyka korekcyjna – 18 terapia Tomatis – 6 rewalidacja – tyg. średnia z roku 40 nauczanie indywidualne – tyg. średnia z roku - 50

Źródło: Urząd Miasta w Pruszczu Gdańskim.

Zaplecze infrastrukturalne

Baza rekreacyjno-sportowa w Pruszczu Gdańskim jest systematycznie ulepszana. Poniższe dane, dotyczące obiektów sportowych w szkołach publicznych, obejmują stan na rok szkolny 2009/2010:

- ZS Nr 4: 2 sale gimnastyczne, 2 boiska asfaltowe, 2 boiska trawiaste, 1 boisko ze sztuczną nawierzchnią trawiastą;

- ZS Nr 2: sala gimnastyczna, boisko ze sztuczną nawierzchnią trawiastą, trybunami i zespołem sanitarno-higienicznym;
- ZSO Nr 1: hala widowiskowo-sportowa, sala gimnastyczna, kompleks boisk z bieżnią;
- SP Nr 3: kryta pływalnia, kompleks boisk „Orlik 2012”, sala gimnastyczna.

Najważniejsze szczególne inicjatywy w mieście Pruszczu Gdańskim z obszaru poprawy jakości i restrukturyzacji bazy szkolnej i rekreacyjno-sportowej poczynione w ostatnich 5-6 latach (w tym projekty współfinansowane z UE, środków Ministerstwa, własnych) to:

- budowa krytej pływalni w SP Nr 3 (2005 r.),
- budowa kompleksu boisk „Orlik 2012” przy SP Nr 3 (2010 r.),
- ocieplenie szkół, wymiana okien,
- dach w ZSO Nr 1,
- adaptacja sali w przedszkolu,
- budowa boiska ze sztuczną nawierzchnią trawiastą przy ZS Nr 4,
- modernizacja zaplecza kuchennego, instalacji elektrycznej w przedszkolu,
- budowa boiska ze sztuczną nawierzchnią trawiastą, trybunami i zespołem sanitarno-higienicznym przy ZS Nr 2,
- monitoring wizyjny w szkołach,
- modernizacja parkietu na sali gimnastycznej w ZS Nr 4,
- utworzenie miejsca zabaw w ZS Nr 4 w ramach rządowego programu „Radosna Szkoła” (2009 r.),
- budowa Parku Kulturowego Faktoria: amfiteatr, ścieżki rowerowe, skate park, boisko wielofunkcyjne, górka saneczkowa, stoły do gry w tenisa, ścieżka dydaktyczna, plac zabaw,
- budowa toru BMX przy ul. Tysiąclecia,
- ścieżka fitness.

Do najważniejszych zmian zaobserwowanych w szkolnictwie w latach 2003-2009 w mieście Pruszczu Gdańskim należą:

- wzrost subwencji oświatowych (z 67% w 2003 r. do 72,8% w 2009 r.), przy jednocześnie wysokich środkach finansowych, które samorząd dokłada do subwencji,
- poszerzanie gamy zajęć pozalekcyjnych, skierowanych do dzieci i młodzieży, co wynika m.in. z rozwoju infrastruktury sportowej na terenie szkół oraz wzrastającej kwoty środków na zajęcia dodatkowe w ramach istniejącego systemu grantowego przyznawania środków finansowych na podstawie umów zawieranych z organizacjami pozarządowymi (na przestrzeni lat 2007-2010 kwota grantów wzrosła o 43%),
- poprawa jakości oraz restrukturyzacja bazy szkolnej i rekreacyjno-sportowej,
- wzrost zainteresowania edukacją pomaturalną (z 84% do 94%),
- rozwój doradztwa zawodowego w szkołach,
- nie obserwuje się w Pruszczu Gdańskim tendencji spadkowej w liczbie uczniów i przedszkolaków, co wynika w dużej mierze z tendencji demograficznych (dodatnie saldo migracji i przyrostu naturalnego),

- systematycznie wzrasta uczestnictwo w zajęciach przedszkolnych w Pruszczu Gdańskim (na przestrzeni lat 2003-2009 o 25%), co jest związane z większą aktywnością zawodową kobiet i większą świadomością społeczną młodych rodziców, którzy upatrują przedszkole jako trampolinę do lepszego startu w życie szkolne ich dzieci.

Poziom edukacji w Pruszczu Gdańskim z roku na rok ulega ciągłej poprawie. Znaczącym problemem pozostaje jednak konieczność ciągłego dostosowywania oferty edukacyjnej do potrzeb lokalnego rynku pracy. Realizacja ww. celu wiąże się z koniecznością systematycznej analizy prognoz popytu na pracę oraz rankingów zawodów poszukiwanych na lokalnym rynku pracy oraz tworzenie nowych kierunków kształcenia, a więc zapewnieniem wewnętrznej spójności i drożności systemu edukacji rozumianego w perspektywie kształcenia ustawicznego i osiągania mobilności zawodowej.

Stałe dążenie do podniesienia jakości edukacji musi obejmować szeroki zakres zagadnień, a zwłaszcza:

- systematyczne podnoszenie kwalifikacji zawodowych nauczycielskiej kadry pedagogicznej,
- dążenie do coraz lepszego wyposażenia szkół w nowoczesne pomoce dydaktyczne i sprzęt informatyczny, komputeryzacja bibliotek szkolnych,
- skierowanie oddziaływań wychowawczych na zwalczanie wszelkich przejawów patologii społecznych przy współpracy z instytucjami specjalistycznymi i organizacjami pozarządowymi. Liczba przestępstw nieletnich popełnionych na terenie pruszczańskich szkół lub w ich okolicach (boiska, place) nie maleje. Zmienia się również charakter popełnianych przestępstw. W ubiegłych latach dominowały uszkodzenia mienia, kradzieże. Obecnie są to poważniejsze wykroczenia, tj. rozboje i wymuszenia rozbójnicze oraz uszkodzenia ciała;
- wyrównanie szans edukacyjnych i możliwość realizacji aspiracji edukacyjnych oraz wszechstronnego rozwoju dzieci i młodzieży z różnych środowisk,
- rozwijanie alternatywnych form spędzania wolnego czasu i poszerzanie oferty zajęć pozalekcyjnych, w formach dostępnych dla dzieci i młodzieży z różnych środowisk (szczególnie ubogich),
- stała modernizacja bazy oświatowej poprzez planowe działania inwestycyjne,
- rozwijanie warunków do kształcenia dzieci niepełnosprawnych, upowszechniając ideę integracji,
- racjonalne i efektywne gospodarowanie środkami finansowymi na cele oświatowe w oparciu o trendy demograficzne,
- organizowanie instytucjonalnej opieki nad dziećmi poprzez organizację zajęć pozalekcyjnych pod fachową opieką nauczycieli i tworzenie alternatywnych form opieki instytucjonalnej dla dzieci najmłodszych (obserwuje się bowiem wysokie zapotrzebowanie na opiekę instytucjonalną dla dzieci do lat sześciu).

2.6.2. Kultura i rekreacja

Oferta kulturalna i sportowa miasta Pruszcz Gdański dla mieszkańców i goszczących turystów w sposób znaczący została w ostatnich latach wzbogacona. Na powyższy stan rzeczy wpływ ma nie tylko modernizacja i poszerzanie zasobów sportowo-rekreacyjnych (w szkołach i na terenie miasta), ale również realizacja unikatowego w skali kraju projektu rekonstrukcji **Faktorii Handlowej** z czasów rzymskich w Pruszczu Gdańskim. Ten sztandarowy projekt Pruszcza Gdańskiego stał się kluczową inwestycją dla rozwoju kulturalnego miasta.

Projekt odwołuje się do walorów geograficznych i historycznych miasta. Przez Pruszcz Gdański przebiegał bowiem w I-V w. n.e. szlak bursztynowy. Na obszarze miasta odkryto osady i rozległe cmentarzyska, na których odnaleziono liczne przedmioty świadczące o kontaktach miejscowej ludności z terenami Cesarstwa Rzymskiego. Używając nazwy *faktoria* mamy na myśli miejsce wymiany handlowej oraz idei, miejsca, które ma podkreślać historyczną przeszłość terenów. Działalność Faktorii będzie wpisywać się we współczesne wzory (ideały) poszanowania i zachowania dziedzictwa kulturowego oraz tendencje do integracji i kształtowania poczucia tożsamości lokalnej przez mieszkańców. Dotychczasowe badania archeologiczne na obszarze Pruszcza Gdańskiego i jego okolic pozwalają stwierdzić, że mieszkańcy tych terenów mieli pośrednie i bezpośrednie kontakty z Imperium Romanum. Manifestuje się to w licznie odnajdywanych zabytkach archeologicznych, np. importowanych czerpakach i ciedzidłach, paciorkach szklanych i innych ozdobach. Najstarsze opisy znalezisk archeologicznych z terenów skupiska pruszczańskiego znane są już od drugiej połowy XVIII wieku. Archiwalia te są niezwykle istotne, gdyż większość znalezisk sprzed drugiej wojny światowej uległa zniszczeniu bądź wywiezieniu, a tym samym informacje o nich można uzyskać jedynie z zachowanych źródeł pisanych. Zadaniem będzie więc pokazywanie tego archeologicznego dorobku Pruszcza Gdańskiego i dbanie o to, aby nie uległ on zapomnieniu. Należy wykorzystać ten niewątpliwy atut miasta związany z jego archeologicznym dziedzictwem, które wymaga odpowiedniej oprawy i interpretacji. Eksponowanie tego dorobku, przy jednoczesnym rekonstruowaniu życia i zwyczajów dawnych mieszkańców Pruszcza Gdańskiego, stanowić będzie nowatorski i interesujący produkt turystyczny. Ponadto, będzie siłą napędową dla popularyzacji i świadomości dziedzictwa historycznego regionu oraz innych gałęzi turystyki. Co więcej, jest to produkt nierozzerwalnie związany z ideą szlaku bursztynowego, który będzie miał wpływ na jego popularyzowanie. Faktoria jest również ważną częścią struktury miasta, służącą rozwijaniu tożsamości i wewnętrznej spójności miasta.

fot. J. Swis – Silistra Studio

Na obszarze największego kompleksu parkowego miasta, na powierzchni ok. 5 ha, jest rozbudowywana infrastruktura kulturowa, której centralnym punktem jest zrekonstruowana Faktoria Handlowa z okresu rzymskiego oraz stylizowany szlak bursztynowy połączony w przyszłości z miastem Gdańsk i z gminami leżącymi na trasie jego historycznego przebiegu. Lokalizacja miejsca w pobliżu drogi krajowej Gdańsk-Łódź, obwodnicy Trójmiasta oraz autostrady A-1 jest ważnym atutem z punktu widzenia promocji kompleksu i łatwości dojazdu zarówno z aglomeracji Trójmiasta, jak i Polski.

Faktoria Handlowa pełni również funkcję obiektu, na terenie którego organizowane będą imprezy kulturalne i handlowo-targowe. Planuje się bowiem organizowanie w tym miejscu warsztatów rękodzielniczych (np. lepienia garneków), wystaw, konferencji, pokazów rekonstrukcji poświęconych życiu codziennemu w Barbaricum i Imperium Romanum. Rekonstrukcja Faktorii Handlowej i szlaku bursztynowego z okresu rzymskiego pozwoli jednocześnie na rozwój usług okołokulturalnych, turystycznych, agroturystycznych, zwiększenie masowej dostępności do imprez kulturalnych oraz promocję dziedzictwa kulturowego miasta w kraju i za granicą.

Stałym elementem Międzynarodowego Bałtyckiego Parku Kulturowego Faktoria jest w chwili obecnej: **Scena Letnia Teatru Wybrzeże i Letnia Scena Muzyczna**. Wstęp na organizowane w amfiteatrze wydarzenia jest bezpłatny. Oba wydarzenia są systematycznie i skutecznie promowane poza granicami Pruszcza Gdańskiego.

Niezmiennie ważną potrzebą pozostaje dobre skomunikowanie Faktorii Handlowej, wymagające z jednej strony budowy mostu będącego przedłużeniem ulicy Wojska Polskiego lub alternatywnie wykonanie ronda w ul. Grunwaldzkiej oraz z drugiej – stworzenia miejsc parkingowych przy ulicy Zastawnej.

Instytucjonalne placówki kulturalne Pruszcza Gdańskiego to:

- Centrum Kultury i Sportu (CKiS), ul. Chopina 34.
- Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna, ul. Wojska Polskiego 34.

Centrum Kultury i Sportu jest największym ośrodkiem sportu w Pruszczu Gdańskim. CKiS funkcjonuje od 1 grudnia 2008 r. jako samorządowa instytucja kultury, utworzona uchwałą Nr XXIV/235/2008 Rady Miasta Pruszcza Gdańskiego z dnia 29 października 2008 r. Instytucja ta powstała w wyniku połączenia zadań Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji oraz Miejskiego Domu Kultury w Pruszczu Gdańskim. Podstawowym zadaniem Centrum jest wspieranie i animowanie kulturowej i sportowej aktywności mieszkańców Pruszcza Gdańskiego poprzez realizację zadań w dziedzinie wychowania, edukacji i upowszechniania kultury oraz sportu i rekreacji w ramach zadań własnych, zleconych lub powierzonych na podstawie odrębnych porozumień.

Baza sportowa CKiS obejmuje w chwili obecnej (stan na 2010 rok):

- stadion – boisko trawiaste pełnowymiarowe z bieżnią żużlową, trybuną na 300 miejsc siedzących częściowo zadaszonych,
- boisko trawiaste pełnowymiarowe treningowe,
- boisko trawiaste pełnowymiarowe treningowe przy ulicy Tysiąclecia,
- korty do tenisa ziemnego, w tym dwa w halach tenisowych (obecnie wydzierżawione),
- boiska do ulicznej koszykówki (wymagające gruntownego remontu),
- boisko do plażowej siatkówki,
- skocznia do skoku w dal,
- skatepark z następującymi elementami: stół, rampa prosta do zjeżdżania / wjeżdżania, narożnik dla ustawienia kilku ramp prostych, rampa do skoków, rampa do zjeżdżania z rurą, pudło betonowe do przeskakiwania / przejeżdżania, element z rurami do ślizgów,
- tor do jazdy rowerami BMX i MTB przy ulicy Cyprysowej,
- ścianka do wspinaczki sportowej dla dzieci, które rozpoczynają swoje kontakty z tym sportem,
- miejsce rekreacyjne – plaża nad rzeką Stara Radunia,
- miejsce do wypoczynku przy ognisku.

W maju 2011 r. zakończono rozbudowę Centrum Kultury i Sportu (m.in. nowe pomieszczenia, sala konferencyjna)

Organizacją życia sportowego i kulturalnego wśród mieszkańców Pruszcza Gdańskiego zajmuje się również kilkanaście organizacji pozarządowych i klubów sportowych.

Ogromny potencjał kulturowy i rekreacyjno-rozrywkowy posiada również **Zespół Cukrowni w Pruszczu Gdańskim**.

Wzorem Poznańskiego Centrum Handlu, Sztuki i Biznesu Stary Browar, czy Kompleksu Wzorcownia we Włocławku, na terenie zrewitalizowanej fabryki cukru mogłaby się znaleźć część przeznaczona na usługi i handel oraz część przeznaczona na działalność kulturalną. Według założeń mpzp „Cukrownia Pruszcz” (przyjęty uchwałą Rady Miasta XLVIII/501/2006 z dnia 25.10.2006 roku), w budynkach Cukrowni mogłyby znaleźć się galerie artystyczne, kino lub teatr. Część handlowa zabytkowej budowli mogłaby zaś zostać przeznaczona na sklepy i inne przedsięwzięcia komercyjne. Zrewitalizowany obiekt mógłby stać się kolejną, sztandarową wizytówką miasta. Realizacja ww. działań jest jednak ograniczona z powodu stosunków własnościowych. Kompleks Cukrowni należy obecnie do Skarbu Państwa i jest częścią Krajowej Spółki Cukrowej S.A. – oddział w Malborku. Mimo że w lipcu 2010 roku Spółka ogłosiła zamiar sprzedaży terenów Cukrowni „Pruszcz”, to jednak nie wiadomo, kto ostatecznie zakupi nieruchomości po byłej Cukrowni. W chwili obecnej, Gmina Miejska Pruszcz Gdański nie posiada realnego wpływu na przyszłość obiektu, zaś realny harmonogram działań Gminy Miejskiej Pruszcz Gdański w tym obszarze (mimo sporządzonego Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego „Cukrownia Pruszcz”, przyjętego uchwałą Rady Miasta XLVIII/501/2006 z dnia 25.10.2006 roku) jest na dzień dzisiejszy niemożliwy do określenia.

W kontekście rozwoju turystyki, odbudowy i ochrony dziedzictwa kulturowego w obowiązującej do 2010 roku, pierwotnej wersji *Strategii*, zapisano do realizacji dwa cele strategiczne, tzn.:

- Rekonstrukcja Faktorii Handlowej i szlaku bursztynowego z okresu rzymskiego.
Cel w dużej części zrealizowany, otwarcie Faktorii Rzymskiej nastąpiło w lipcu 2011 r.
- Adaptacja kanału i rzeki Raduni dla celów turystyki wodnej i małej żeglugi pasażerskiej.

W ramach porozumienia partnerskiego pomiędzy Gminą Pruszcz Gdański a Gminą Miejską Pruszcz Gdański zrealizowano projekt o nazwie: „Udostępnienie Obszarów Chronionego Krajobrazu: *Doliny Raduni* oraz *Żuław Gdańskich* dla turystyki kajakowej poprzez budowę infrastruktury turystycznej na rzece Raduni”, w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Pomorskiego na lata 2007-2013. Przedmiotem projektu było wykonanie infrastruktury pozwalającej na bezpieczne oraz wygodne prowadzenie spływów kajakowych na odcinku rzeki Raduni od Elektrowni Wodnej Straszyn do granicy administracyjnej miasta Gdańska oraz podjęcie działań mających na celu zwiększenie bioróżnorodności gatunków ryb żyjących w rzece Raduni, a także działań edukacyjnych i promocyjnych związanych z popularyzacją turystyki, ekologii i energii odnawialnej na bazie walorów tego odcinka rzeki. Do dyspozycji turystów został oddany nowy produkt turystyczny w postaci szlaku kajakowego na Raduni, dający nie tylko możliwość aktywnego spędzenia czasu, ale również zwiedzenia unikalnych i nadal działających elektrowni wodnych na Raduni.

W ramach prowadzonych **konsultacji społecznych**, mających na celu zebranie opinii mieszkańców Pruszcza Gdańskiego o ewentualnych kierunkach działań w odniesieniu do założeń *Strategii* wskazywali oni na następujące aspekty wymagające poprawy w odniesieniu do obszaru edukacji, kultury i rekreacji:

- potrzeba utworzenia placówki o charakterze wystawowo-muzealnym,
- wzmocnienie funkcji wychowawczej szkół w celu ograniczenia skali zachowań patologicznych,
- niewykorzystany potencjał kulturowy Cukrowni w Pruszczu Gdańskim,
- odczuwany brak drugiej pływalni i/lub Aquaparku,
- zbyt mała liczba nocnych lokali gastronomicznych, rozrywkowych dla młodzieży,
- bezprzewodowy dostęp do Internetu na większym obszarze Pruszcza Gdańskiego,
- dostosowywanie liczby placówek edukacyjnych do tempa rozwoju miasta,
- poszerzenie dostępu do publicznej opieki instytucjonalnej nad najmłodszymi dziećmi, a zwłaszcza nad dziećmi do lat trzech,
- brak filii biblioteki we wschodniej części miasta.

2.6.3. Analiza SWOT – edukacja, kultura, rekreacja

Mocne strony

- wysoki poziom edukacji, czego wymiernym efektem są wyniki egzaminów gimnazjalnych i procentowa zdawalność matur,
- wysokie środki finansowe, które samorząd dokłada do subwencji oświatowej,
- grantowy system przyznawania znaczących środków finansowych na zajęcia dodatkowe,
- wysokie zainteresowanie edukacją pomaturalną,
- zwiększanie liczby godzin zajęć edukacyjnych w szkołach – wyrównawczych i pozalekcyjnych, dodatkowe godziny samorządowe,
- system stypendialny, nagrody rzeczowe dla najlepszych uczniów,

- istniejący Uniwersytet Trzeciego Wieku dla najstarszych mieszkańców Pruszcza Gdańskiego,
- bogata oferta zajęć pozalekcyjnych, które stanowią formę aktywizacji dzieci i młodzieży (prewencja, absorbowanie czasu, zapobieganie patologiom),
- systematycznie modernizowana i poszerzana baza sportowo-rekreacyjna (szeroko dostępna),
- rozwijające się doradztwo zawodowe w szkołach,
- istniejące oddziały integracyjne, dzięki czemu zdrowe dzieci uczą się współżycia społecznego i tolerancji już od najmłodszych lat,
- mocno rozwinięta i bardzo bogata oferta kulturalna skierowana do różnych grup społecznych (również kultura wysoka, wysublimowana),
- modernizowanie wszystkich publicznych placówek oświatowych,
- unikatowy w skali kraju projekt rekonstrukcji Faktorii Rzymskiej oraz istniejący Międzynarodowy Bałtycki Park Kulturowy Faktoria, który staje się kluczowym elementem rozwoju kulturalno-turystycznego Pruszcza Gdańskiego,
- bezpłatność dostępu do wydarzeń kulturalnych w amfiteatrze w Faktorii Handlowej,
- umiejętne wykorzystanie rzeki Raduni dla celów turystyki wodnej i małej żeglugi pasażerskiej,
- szerokie tereny do organizacji imprez masowych (tereny Faktorii Handlowej, CKiS, obecnego Aeroklubu).

Słabe strony

- zbyt małe powiązania pomiędzy systemem szkoleń bezrobotnych a rzeczywistymi potrzebami rynku pracy,
- wzrost wykroczeń popełnianych na terenie szkół oraz brutalizacja działań nieletnich sprawców,
- brak placówki o charakterze muzealnym,
- deficyt – w stosunku do skali potrzeb – punktów instytucjonalnej opieki nad dziećmi do lat trzech,
- słabe skomunikowanie Faktorii Handlowej,
- niewykorzystany – z powodu stosunków własnościowych – potencjał kulturowo-rozrywkowy Zespołu Cukrowni w Pruszczu Gdańskim,
- odczuwany przez mieszkańców brak drugiej pływalni lub Aquaparku,
- odczuwany przez młodszych mieszkańców miasta deficyt lokali rozrywkowych, zwłaszcza w centrum miasta.

Szanse

- wykorzystanie funduszy unijnych w celu realizacji dodatkowych inicjatyw,

- znaczna liczba przedsiębiorstw w Pruszczu Gdańskim stwarzająca większe możliwości zawiązania współpracy pomiędzy nimi a oświatą na poziomie szkolnictwa podstawowego i średniego,
- permanentna komputeryzacja i dostęp do Internetu w placówkach oświatowych,
- wzrost poziomu wykształcenia społeczeństwa,
- położenie nacisku na wczesną edukację w krajowej polityce edukacyjnej,
- malejące zainteresowanie nauką w liceach profilowanych,
- deklaracja Krajowej Spółki Cukrowej o zamiarze sprzedania terenów Cukrowni „Pruszcz” w Pruszczu Gdańskim,
- rozwijające się szkolnictwo niepubliczne,
- opracowanie przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej standardów kwalifikacji zawodowych oraz modułowych programów szkolenia zawodowego.

Zagrożenia

- wzrost zachowań patologicznych wśród młodzieży szkolnej,
- migracja zarobkowa nauczycieli języków obcych,
- bliskość konkurencyjnego rynku edukacyjnego i kulturalnego w Trójmieście,
- przemiany społeczno-demograficzne (schyłek kariery w klasycznym ujęciu, wielokrotne profesje, gwałtowna zmiana kariery) implikujące ważne przemiany w edukacji.

2.7. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

2.7.1. Systemy wodociągowe i zaopatrzenie w wodę

Administratorem sieci wodociągowej jest Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji „WiK” Sp. z o.o.

Miasto Pruszcz Gdański zaopatrywane jest w wodę z trzech ujęć:

- **Stacja uzdatniania wody K–1**, przy ul. Grunwaldzkiej.

Na tej stacji pracują w trybie naprzemiennym dwie studnie głębinowe. Ujmują wodę z głębokości:

- studnia nr 1 – 225 m głębokości,
- studnia nr 2 – 226 m głębokości.

Ilość wydobywanej wody wynika z uzyskanego pozwolenia wodno-prawnego:
 $Q_{\max} h = 168,0 \text{ m}^3/\text{h}$, $Q_{\text{śr roczne}} = 116,0 \text{ m}^3/\text{h}$.

- **Stacja uzdatniania K–2**, przy ul. Przemysłowej.

Studnie ujmują wodę z głębokości:

- studnia nr 1 – 217 m głębokości,

- studnia nr 2 – 218 m głębokości.

Ilość wydobywanej wody wynika z uzyskanego pozwolenia wodno-prawnego: $Q_{\max h} = 190,0 \text{ m}^3/\text{h}$, $Q_{\text{śr dobę}} = 2740,0 \text{ m}^3/\text{d}$. Włączono do eksploatacji studnię nr 2. Obie studnie pracują w trybie naprzemiennym. Eliminuje to ewentualne braki wody w przypadku awarii jednej ze studzien.

• **Stacja uzdatniania wody K-3, przy ul. Obrońców Westerplatte.**

- studnia nr 1 – 78 m głębokości,
- studnia nr 2 – 85 m głębokości.

Stacja zasilana jest wodą ze studni głębinowej samowylewem, wspomagany pompami powierzchniowymi i hydroforami. Woda ujmowana jest z głębokości 78 m. Ilość wydobywanej wody wynika z uzyskanego pozwolenia wodno-prawnego: $Q_{\max h} = 70,0 \text{ m}^3/\text{h}$, $Q_{\text{śr dobę}} = 1000,0 \text{ m}^3/\text{d}$. Studnia nr 2, to studnia awaryjna (podobnie jak na stacjach K-1 oraz K-2) wykonana w roku 2011.

Miasto zaopatrywane jest w wodę w 100% z ujęć wód podziemnych. Długość sieci wodociągowej wynosi 72,5 km. Od 1 kwietnia 2011 r. wysokość opłat za dostarczanie wody wynosi 2,90 zł netto + 8% VAT. Pruszcz Gdański cechuje wysoki stopień zwodociągowania, wyższy niż odsetek właściwy dla województwa. Procentowy udział osób korzystających z instalacji wodociągowej w stosunku do ogółu ludności miasta Pruszcz Gdański wynosi bowiem 99,4% (dane za 2008 rok; najnowsze dostępne). Analogiczny odsetek dla województwa to 92,4%.

Tabela 29: Sieć wodociągowa w Pruszczu Gdańskim

	2002	2003	2004	2006	2008
Liczba połączeń do budynków mieszkalnych	2 658	2 876	2 842	3 070	3 185
Długość czynnej sieci rozdzielczej (w km)	57,9	59,4	62,6	66,1	69,1
Zużycie ogółem (dm^3)	960,3	780,7	899,3	795,0	1 022,5
Zużycie per capita	42,2	33,9	38,4	33,1	40,3

Źródło: Bank Danych Regionalnych.

Szacunkowa wielkość zasobów wodnych na terenie miasta to $428 \text{ m}^3/\text{h}$. Stacje nie powinny jednak ciągle pracować z maksymalną wydajnością – miałyby to bowiem niekorzystny wpływ na zasoby wodne, poza tym na taki stan nie pozwalają obowiązujące pozwolenia wodno-prawne.

Miasto posiada również inne źródła zasilania w wodę o charakterze awaryjnym, tj.:

- połączenie miasta Pruszcz Gdański z wodociągiem gminnym. Główna sieć wodociągowa biegnie wzdłuż ul. Raciborskiego. Połączenie z układem wodociągowym miejskim jest na wysokości Rotmanki;

- połączenie miasta Pruszcz Gdański z wodociągiem gminnym. Główna sieć wodociągowa biegnie wzdłuż drogi Roszkowo – Rokietnica. Połączenie z układem wodociągowym miejskim występuje na skrzyżowaniu ulic Słowackiego i Droga Słowackiego;
- połączenie miasta Pruszcz Gdański z wodociągiem gminnym. Główna sieć wodociągowa do Rusocina połączona z miejskim układem wodociągowym następuje w ulicy Tczewskiej;
- połączenie miasta Pruszcz Gdański z wodociągiem gminnym. Główna sieć wodociągowa do Juszkowa biegnie wzdłuż ulicy Obrońców Wybrzeża;
- połączenie miasta Pruszcz Gdański z wodą z ujęcia będącego własnością Jednostki Wojskowej 1300 (lotnisko). Wodociąg ułożony jest wzdłuż ulicy Skalskiego.

Zapotrzebowanie na wodę systematycznie wzrasta w Pruszczu Gdańskim, co wynika z rozwoju miasta (z jednej strony z rozwoju przemysłu, z drugiej – rozbudowy mieszkalnictwa).

Tabela 30: Zapotrzebowanie na wodę w Mieście Pruszcz Gdański

	2001	2003	2006	2009
Gospodarstwa domowe	751 703 m ³	821 075 m ³	795 008 m ³	1 038 008 m ³
Pozostali	177 168 m ³	196 590 m ³	306 052 m ³	153 887 m ³
Razem	928 871 m ³	1 017 665 m ³	1 101 060 m ³	1 191 895 m ³

Źródło: Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji „WiK” w Pruszczu Gdańskim.

W chwili obecnej trzy stacje zlokalizowane na terenie Pruszcza Gdańskiego pokrywają w pełni potrzeby mieszkańców. Mając jednak na uwadze ciągły rozwój Pruszcza Gdańskiego planuje się wykonanie kolejnej Stacji Uzdatniania Wody na Osiedlu Wschód oraz włączenie do eksploatacji „wojskowe” ujęcie wody.

W najbliższych latach nie ma również potrzeby poszukiwania dodatkowych, awaryjnych źródeł zasilania w wodę. Trzy stacje uzdatniania wody, które zasilają miasto Pruszcz Gdański oraz już istniejące źródła zasilania o charakterze awaryjnym, wyczerpują w tym względzie skalę potrzeb społecznych. Na wszystkich stacjach uzdatniania wody wybudowane są studnie awaryjne, tak by w razie awarii jednej studni, druga podawała wodę do sieci bez wyłączania stacji. Ich zadanie to praca w systemie naprzemiennym ze „starymi” studniami.

W najbliższym 10-leciu planowane jest poszerzenie liczby awaryjnych źródeł zasilania w wodę poprzez:

- budowę zbiorników retencyjnych na Osiedlu Bursztynowym,
- budowę nowego ujęcia przy ul. Kordiana.

Stan sieci wodociągowej oceniany jest jako dobry. Nowoczesne stacje uzdatniania wody zapewniają także dobrą jakość dostarczanej wody.

Woda dostarczana odbiorcom komunalnym miasta Pruszcz Gdański spełnia wymogi Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007 r. w sprawie wymagań dotyczących jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, co potwierdza poniższe zestawienie.

Tabela 31: Jakość wody dostarczanej odbiorcom Pruszcza Gdańskiego (stan na 2010 r.)

Wskaźnik	Jednostka	Wartość średnia	Norma (NDS – najwyższe dopuszczalne stężenie)
Zapach	-	akceptowalny	akceptowalny
Barwa	mg/l	0-5	15,0
Mętność	NTU	<0,1-0,28	1,0
Odczyn (pH)	-	7,1-7,7	6,5-9,5
Fluor	mg/l	<0,0-0,4	1,5
Jon amonowy	mg/l	<0,05-0,36	0,5
Przewodność	μS/cm	560-613	2 500,0
Azotyny	mg/l	<0,05-0,18	0,5
Azotany	mg/l	3,2-7,0	50,0
Twardość	mg/l	140-171	60 - 500
Żelazo	mg/l	<020-96	200
Mangan	mg/l	<10	50

Źródło: Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji „WiK” w Pruszczu Gdańskim.

System wodociagowy jest na bieżąco oraz systematycznie rozbudowywany i modernizowany. W chwili obecnej rozbudowywana jest sieć wodno-kanalizacyjna na Osiedlu Bursztynowym. Przy realizacji inwestycji drogowych Przedsiębiorstwo „WiK” zobowiązuje inwestorów do wymiany starych sieci, zwłaszcza sieci azbestocementowych.

Tabela 32: Rury azbestowo-cementowe w Pruszczu Gdańskim

ULICA	ŚREDNICA	DŁUGOŚĆ [MB]
Wybickiego	80	235
Staszica		205
Grunwaldzka		115
		555
Broniewskiego	100	270
Gdańska		165
Nowowiejskiego		587
Grunwaldzka		110
Zastawna		215
Komunalna		237
		1 584
Obrońców Wybrzeża	150	750
Chopina		550
Mickiewicza		317
Wojska Polskiego		1 290
		2 907
Grunwaldzka	200	507
Raciborskiego	400	800
		1 307
RAZEM CAŁOŚĆ	6 353	

Źródło: Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji „WiK” w Pruszczu Gdańskim.

2.7.2 Kanalizacja

Na terenie miasta występuje system kanalizacji mieszanej: kanały sanitarne oraz deszczowe.

Tabela 33: Rozdzielcza sieć kanalizacyjna

	2002	2004	2006	2008
Liczba połączeń do budynków mieszkalnych	1 926	1 935	2 570	3 185
Długość czynnej sieci rozdzielczej (w km)	75,9	75,3	134,2	141,1
Zużycie ogółem (dm ³)	1 016,7	981,0	1 395,8	1 569,0

Źródło: Bank Danych Regionalnych.

Kanalizacja deszczowa

Istniejące systemy wód opadowych nawiązują do istniejących odbiorników, którymi są:

- **Kanał Raduni;**

Zlewnię stanowi prawie cała zachodnia część miasta – z racji ukształtowania terenu wody opadowe odprowadzane są powierzchniowo oraz kilkoma odrębnymi układami kanalizacji bezpośrednio do odbiornika. Główne kanały deszczowe posiadają średnice $\varnothing$ 0,4 i 0,5 i 0,6 m. Ponadto, istnieje znaczna ilość małych wylotów (z poszczególnych posesji), najczęściej niezainwentaryzowanych. Na żadnym z wylotów nie ma urządzeń do oczyszczania wód deszczowych.

Potrzeby modernizacyjne:

- Liczne wyloty należy ująć w układy i objąć wspólnymi systemami podczyszczania
- Kanał Raduni jest przepełniony i nie może odbierać dodatkowych wód dla terenów projektowanej zabudowy na terenach północnej części miasta leżących po prawej i lewej stronie rzeki Raduni. Z tego powodu, zgodnie z koncepcją odprowadzania wód deszczowych z terenu miasta Pruszcz Gdański dla wód opadowych z terenu tzw. tarasu górnego odprowadzanych do Kanału Radunia, niezbędna jest realizacja zrzutu wód z tego kanału poprzez zbiorniki retencyjne.

- **rzeka Radunia;**

Obejmuje teren pomiędzy Kanałem Radunia a torami PKP oraz teren od torów PKP do zewnętrznych granic miasta od strony północnej i wschodniej. W odcinku od Kanału do torów kolejowych znajduje się kilkanaście odnowionych układów kanalizacji deszczowej, w tym również od zakładów przemysłowych. Wiele zrzutów, w tym zrzutów z zakładów przemysłowych, posiada decyzję o pozwoleniu wodno-prawnym z urządzeniami do podczyszczania. Dotyczy to także zrzutów z układów ulicznych miasta, w których są zastosowane urządzenia do podczyszczania, a także retencji. W zlewni tej znajduje się również znaczny fragment dzielnicy Wschód, skąd wody opadowe odprowadzane są do istniejących rowów oraz Kanału Raduni. Planowo przewiduje się wariantowość odprowadzenia tych wód: albo poprzez zbiornik retencyjny, pompownie

bezpośrednio do rzeki Radunia, albo poprzez przepompownię Rokitnica. Oba warianty zakładają podczyszczanie wód z istniejących wylotów.

Potrzeby modernizacyjne:

- docelowo należy dokonać likwidacji jeszcze istniejących studni chłonnych i przebudowy odcinków kanałów „zamykających”,
 - w miarę możliwości technicznych i ekonomicznych należy ująć liczne wyloty do rzeki i objąć je wspólnymi systemami podczyszczania. Systemy podczyszczenia należy lokalizować dla poszczególnych wylotów.
- **graniczne rowy melioracyjne**, opasujące miasto od strony południowej, wschodniej oraz północno-wschodniej;

Zlewnia obejmuje cały teren dzielnicy Wschód z wyłączeniem fragmentu terenu ciężącego do rzeki Radunia. W części zachodniej, wody opadowe odprowadzane są do rowu granicznego w północnej części miasta. Z części wschodniej 8 odrębnymi układami do rowu granicznego stanowiącego wschodnią granicę miasta. W zlewni znajduje się niewystarczająca ilość urządzeń do podczyszczania.

Potrzeby modernizacyjne:

- na podstawie istniejącej „Koncepcji kanalizacji deszczowej dla Osiedla Wschód w Pruszczu Gdańskim” modernizowana i rozbudowywana jest kanalizacja deszczowa na podstawie opracowanych projektów budowlanych,
- budowa urządzeń do oczyszczania wód deszczowych,
- podtrzymywanie współpracy z Gminą Pruszcz Gdański w zakresie utrzymywania w należytych stanie technicznym rowów będących odbiornikami wód deszczowych z miasta.

Z uwagi na rozwój przestrzenny miasta, poszerzono liczbę zbiorników retencyjnych. Zabudowa ul. Strzeleckiego przewiduje retencję wód opadowych z terenu objętego planem miejscowym, a także z terenu sąsiedniej gminy łącznie z wodami Potoku Rotmanka. Istniejące zrzuty wód opadowych posiadają zamontowane urządzenia podczyszczające, a odbiorniki tych wód, tj. zbiorniki retencyjne już przyjmują wody. Lokalizacja zlewni Potoku Rotmanka (w 2/3 na terenie Gminy Pruszcz Gdański oraz Gdańska), rodzi potrzebę dalszej retencji wód opadowych, ponieważ Gmina Miejska Pruszcz Gdański będzie przyjmowała tylko ograniczoną ilość zrzutu na granicy gmin.

W chwili obecnej, na terenie Pruszcza Gdańskiego istnieje 15 przepompowni wód opadowych, w tym jedna projektowana.

Główne problemy rozwojowe w obszarze zagospodarowania wód opadowych to:

- ze względu na ochronę przeciwpowodziową, ochronę środowiska i poprawę czystości wód Raduni i Kanału Raduni, układ kanalizacji deszczowej wymaga uporządkowania i modernizacji, przy czym modernizacje i rozbudowa powinny się odbywać we wszystkich zlewniach;
- potrzeba budowy zbiorników retencyjnych dla całego tarasu górnego w związku z tym, iż Kanał Raduni nie ma możliwości odbioru dodatkowo wód deszczowych z nowoprojektowanych terenów przez zlewnię Kanału Raduni. Z tego powodu należy

- w planach zagospodarowania przestrzennego przewidzieć odpowiedniej wielkości zbiorniki retencyjne;
- konieczność uporządkowania zrzutów wód opadowych z terenów będących w administracji starostwa powiatowego i skarbu państwa poprzez: pozyskiwanie decyzji pozwoleń wodno-prawnych, a także lokalizację urządzeń do podczyszczania tych wód;
 - należy przewidzieć możliwość lokalizacji i budowy układu retencyjnego i stacji pomp, przepompowującej i odprowadzającej wody opadowe do rzeki Raduni z części wschodniej miasta Pruszcz Gdański;
 - z uwagi na rozwój miasta konieczna jest budowa nowych systemów kanalizacji deszczowej z pompowniami i odprowadzenie wód deszczowych po oczyszczeniu do istniejących odbiorników w poszczególnych zlewniach i systemów kanalizacji deszczowej;
 - budowa i rozbudowa sieci kanalizacji deszczowej jest potrzebna m.in. w zachodniej części miasta;
 - niezbędne jest podjęcie działań dla utrzymania cieków wodnych i rowów melioracyjnych w należyтым stanie technicznym, umożliwiającym odbiór wód opadowych.

Kanalizacja sanitarna

Administratorem sieci kanalizacji sanitarnej jest Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sanitarnej „WiK” Sp. z o.o.

Gospodarka ściekowa miasta Pruszcz Gdański stanowi uporządkowany system kolektorów ściekowych o długości 145,5 km (co stanowi wzrost w porównaniu do 2001 roku o blisko 65 km) o przekroju od dn 160 do dn 1000, uzupełnionych przez 15 przepompowni ścieków sanitarnych.

Na terenie miasta Pruszcz Gdański brak jest oczyszczalni ścieków. Wszystkie ścieki z miasta, układem kanalizacyjnym grawitacyjno – pompowym, doprowadzone są na główną przepompownię ścieków PS-1 przy ul. Grunwaldzkiej 1, skąd są pompowane kolektorem tłocznym dn 600 mm, ułożonym pod dnem Kanału Raduni, do gdańskiego układu kanalizacyjnego i dalej do Oczyszczalni Wschód w Gdańsku. Według szacunków, do gdańskiej oczyszczalni ścieków przesyłanych jest miesięcznie około 150 000 m³ ścieków, w tym około 35% ścieków pochodzi z terenów Gminy Pruszcz Gdański.

Odprowadzanie ścieków sanitarnych z terenu miasta do kolektora zlokalizowanego w dnie Kanału Radunia jest rozwiązaniem tymczasowym. W ciągu najbliższych lat, konieczna jest realizacja celu strategicznego w postaci budowy nowego kolektora z przepompownią ścieków, odprowadzającego ścieki do gdańskiego układu kanalizacyjnego – Oczyszczalni Wschód lub budowa własnej oczyszczalni ścieków.

Według ekspertyzy wykonanej przez Politechnikę Gdańską z 2009 roku rurociąg jest w dobrym stanie technicznym. Stwierdzono występowanie minimalnych procesów korozyjnych na łączeniach elementów rurociągu. Zewnętrzna izolacja bitumiczna rurociągu jest w złym stanie technicznym. Występuje znaczny spadek rezystancji izolacji z uwagi na znaczną zawartość wody w strukturze izolacji. W związku z tym można spodziewać się, że w przypadku całkowitego zaniku szczelności izolacji, mogą nastąpić procesy korozyjne.

Szacowany bezpieczny czas eksploatacji rurociągu z całkowitą uszkodzoną izolacją może wynosić ok. 20 lat. Z uwagi na dogodną lokalizację rurociągu – ze względów inwestycyjnych – korzystnym rozwiązaniem byłoby położenie nowego rurociągu kanalizacyjnego pod dnem kanału rzeki Radunia, wykonanego z nowoczesnego materiału, który pełniłby rolę rurociągu podstawowego. Istniejący rurociąg stalowy mógłby zaś pełnić rolę awaryjną, zwiększając tym samym bezpieczeństwo ekologiczne. W podobnym tonie wypowiadają się eksperci z Akademickiego Ośrodka Naukowo -Technicznego z Łodzi.

Dodatkowo rozważane są inne możliwości zrzutu ścieków do gdańskiego systemu kanalizacji sanitarnej i Oczyszczalni Wschód. Warunki techniczne wydane przez GIK określiły sześć możliwych punktów podłączenia do gdańskiego systemu kanalizacyjnego. Rozpatrywano różne trasy rurociągu tłoczego. Większość z nich jest ekonomicznie nieopłacalna w związku z tym, w chwili obecnej rozpatrywane są:

- włączenie do komory rozprężnej przed oczyszczalnią Wschód
- włączenie do kolektora w ul. Borkowskiej DN 1000.

Koszty budowy w/w wariantów trasy rurociągu tłoczonego są porównywalne z budową własnej oczyszczalni ścieków, w związku z tym i taka możliwość jest brana pod uwagę.

Ogólny stan kolektorów i pomp oceniany jest jako dobry, niemniej pilną potrzebą w zakresie gospodarki ściekowej na terenie miasta jest modernizacja następujących przepompowni i kolektorów:

- w chwili obecnej na ukończeniu są prace konstrukcyjno – żelbetowe na PS – 1 mające na celu przedłużenie czasu jej użytkowania; remontu wymaga część armatury,
- remontu i rozbudowy wymagają przepompownie ścieków sanitarnych zlokalizowane na Osiedlu Kasprowicza (PS 2) oraz – w razie likwidacji lotniska – na Osiedlu Żwirki i Wigury oraz na Osiedlu Komarowo,
- z powodu zużycia konieczny jest remont kolektorów na Osiedlu Żwirki i Wigury oraz na Osiedlu Komarowo,
- konieczna jest także budowa nowego kolektora tłoczego, tłoczącego ścieki z PS-1 do gdańskiego systemu kanalizacyjnego – Oczyszczalni Wschód.

Ważnym zagadnieniem gospodarki ściekowej na terenie miasta Pruszcz Gdański jest całkowicie zautomatyzowany, nowoczesny system monitorowania przepływu i przepompowywania ścieków. Praca wszystkich przepompowni ścieków sanitarnych (a także sieci wodociągowej) jest na bieżąco monitorowana. W przedsiębiorstwie „WiK” wyodrębniono specjalnie do tego celu komórkę, tj. Dział Monitoringu pracujący 24 godziny na dobę.

Dodatkowo, zainstalowano 5 urządzeń pomiarowych do pomiaru ilości ścieków z terenu Gminy Pruszcz Gdański.

Ponad 99% miasta jest skanalizowane. Nieskanalizowane tereny miasta to obręb ewidencyjny 3 – ul. Podmiejskiej do granicy z Radunicą. Są to tereny prywatne, nie ujęte w miejscowym planie zagospodarowania terenu.

Tabela 34: Stopień skanalizowania miasta na tle średniej wojewódzkiej

	2002	2004	2006	2008
Miasto Pruszcz Gdański	97,8	97,8	98,4	99,3
Województwo pomorskie – ogółem	71,3	72,7	73,5	74,6
Województwo pomorskie – tylko miasta	91,8	92,3	92,5	93,0

Źródło: Bank Danych Regionalnych.

2.7.3. System gospodarki odpadami

System gospodarki odpadami zorganizowany został na bazie modelu, w którym obowiązki zostały rozdzielone pomiędzy różne podmioty. Gmina określa zasady panujące w systemie. Jednostki wytwarzające odpady zawierają umowy z podmiotami zajmującymi się odbieraniem odpadów. W systemie funkcjonują przedsiębiorcy prowadzący działalność w zakresie odbioru odpadów komunalnych od mieszkańców. Każdy z nich posiada zezwolenie Burmistrza Pruszcza Gdańskiego na prowadzenie działalności w zakresie odbierania odpadów komunalnych lub opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych. W 2009 roku zezwolenie takie posiadało 28 przedsiębiorstw (19 na odpady stałe, 8 na odpady płynne, 1 na odpady stałe i płynne). W 2010 roku zezwolenie na odbieranie odpadów komunalnych uzyskało 5 przedsiębiorstw, a 2 w roku 2011.

Relacje panujące pomiędzy podmiotami funkcjonującymi w systemie gospodarowania odpadami opisuje szczegółowo Plan Gospodarki Odpadami oraz Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Miejskiej Pruszcz Gdański (Uchwała Nr XLVI/477/2006 Rady Miasta Pruszcz Gdański z dnia 30 sierpnia 2006 r.). Według regulaminu, częstotliwość pozbywania się odpadów komunalnych odbywa się nie rzadziej niż raz w tygodniu w zabudowie jednorodzinnej, nie rzadziej niż dwa razy w tygodniu w zabudowie wielorodzinnej.

Miasto nie posiada własnej infrastruktury do składowania odpadów. Wszystkie odpady wywożone są do instalacji zlokalizowanych poza terenem Pruszcza Gdańskiego, tj. do Zakładu Utylizacyjnego Sp. z o.o. w Gdańsku Szadółkach oraz Zakładu Utylizacji Odpadów Stałych Sp. z o.o. w Tczewie.

System gospodarki odpadami jest systematycznie udoskonalany. Wprowadzono selektywną zbiórkę odpadów, obejmującą:

- zbiórkę **przeterminowanych leków**. Odbiorem leków ze wszystkich aptek w Pruszczu Gdańskim i ich transportem zajmuje się wyspecjalizowana firma;
- zbiórkę **surowców wtórnych** (od 2005 roku), tj. tworzyw sztucznych, szkła, makulatury, tekstyliów. Znaczący wzrost liczby surowców wtórnych przekazywanych przez mieszkańców zaobserwowano w 2008 roku. Z jednej strony jest to niewątpliwie wynik wzrostu świadomości ekologicznej mieszkańców, z drugiej – wzrostu cen odpadów kierowanych do składowania. W dalszym ciągu jednak obserwowane jest zjawisko spalania odpadów w piecach grzewczych, szczególnie w okresie zimowym. Często jest także podrzucanie odpadów w miejsca nieprzeznaczone do tego celu oraz podrzucanie do pojemników na selektywną zbiórkę surowców wtórnych zmieszanych odpadów komunalnych. Każdy z przedsiębiorców zobowiązany jest ustawić

odpowiednią ilość zestawów do selektywnej zbiórki odpadów w miejscu wskazanym przez Urząd Miasta;

- **zbiórkę zużytych baterii** – obejmująca ponad 35 placówek handlowych, administracyjnych i oświatowych. Coraz więcej jest w mieście pojemników, do których można oddawać baterie i małe akumulatory. W 2008 roku dzięki akcji, w ramach której do każdego gospodarstwa domowego w Pruszczu Gdańskim dostarczono specjalny woreczek na baterie oraz ulotkę informacyjną, liczba zgromadzonych kilogramów baterii znacznie wzrosła;
- **zbiórkę zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego** (od 2007 roku). Dwa razy w miesiącu obsługa specjalistycznego samochodu odbiera w określonych godzinach zużyty sprzęt w dwóch punktach miasta;
- **zbiórkę odpadów wielkogabarytowych** (głównie meble), prowadzoną od jesieni 2007 roku. Każdy mieszkaniec Pruszcza Gdańskiego może bezpłatnie oddać podczas objazdowej zbiórki ww. odpady. Specjalistyczny samochód dociera do 18 punktów na terenie miasta, a jego obsługa czeka w określonych godzinach na odbiór zbędnych mebli. Zebrane materiały poddawane są demontażowi i wydzieleniu – drewna, złomu, tekstyliów. Drewno zużywane jest w celach opałowych, złom przekazywany jest do skupu, tekstylia do firm wytwarzających czyściwo. Część mebli nie znajdująca żadnego zastosowania kierowana jest do Zakładu Utylizacyjnego w Szadółkach;
- **zbiórkę zużytych opon** (od 2009 roku);
- **zbiórkę choinek w okresie poświątecznym**.

Każda z ww. zbiórek poprzedzona jest szeroką promocją (plakaty informacyjne rozwieszone w różnych punktach miasta, punktach handlowych, ulotki, korespondencja kierowana przez Urząd Miasta do mieszkańców, informacje w lokalnej prasie w mediach oraz informacje zawarte na stronie internetowej urzędu).

Tabela 35. Ilość selektywnie zebranych odpadów na terenie miasta.

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	I półrocze 2011
Przeterminowane leki (w Mg)	0,2	0,416	0	0,289	0,55	0,586	0,262
Surowce wtórne, w tym: (w Mg)	93,62	55,42	77,84	129,37	132,74	108,89	brak danych
tworzywa sztuczne (w Mg)	14,46	11,88	31,83	38,83	30,43	43,06	brak danych
szkło (w Mg)	71,06	29,52	40,74	69,04	67,41	89,51	brak danych
makulatura (w Mg)	8,1	14,02	40,74	69,04	67,41	89,51	brak danych
tekstylia (w Mg)	0	21,03	0	36,5	11,51	38,78	brak danych
Zużyte baterie (w Mg)	brak akcji	0,12	0,32	3,58	0,055	0,19	brak danych
Zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny (w Mg)	brak akcji		0	6,79	15,22	12,99	7,76
Odpady wielkogabarytowe (w Mg)	10,47	21,21	5,1	23,24	13,1	10,56	4,12
Zużyte opony (w Mg)	brak akcji – od 2009 roku				10,13	3,62	0,42
Choinki (w Mg)	brak akcji – od 2009 roku				2,5	1,94	akcja organizowana w XII

Źródło: UM w Pruszczu Gdańskim.

Na terenie Pruszcza Gdańskiego zidentyfikowanych jest kilka miejsc nielegalnego gromadzenia odpadów komunalnych. Są to głównie tereny niezabudowane, stanowiące obrzeża większych osiedli mieszkaniowych w Pruszczu Gdańskim. W ramach działań związanych z utrzymaniem czystości i porządku w mieście takie miejsca likwidowane są bardzo szybko. W 2009 roku zlikwidowanych zostało 6 nielegalnych wysypisk. W 2010 zlikwidowane zostały 3, tak jak i w I półroczu 2011.

2.7.4. Zaopatrzenie w ciepło, gaz i energię elektryczną

Energia ciepła

Ciepło sieciowe dostarczane jest mieszkańcom Pruszcza Gdańskiego przez Pruszczańskie Przedsiębiorstwo Ciepłownicze „PEC” Sp. z o.o. w Pruszczu Gdańskim oraz ORCHIS Energia Sopot Sp. z o.o. Jedynym udziałowcem P.P.C. „PEC” Sp. z o.o. jest miasto Pruszcz Gdański. Przedsiębiorstwo posiada koncesję na wytwarzanie, przesył i dystrybucję ciepła, udzielaną przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki. Przedsiębiorstwo posiada 15 kotłowni o łącznej mocy zainstalowanej 11,84 MW, w tym:

- Kotłownie gazowo-olejowe pracujące na miejską sieć ciepłowniczą oznaczone symbolami:
 - o K-01 – przy ul. 24-go Marca 5 – 5,58 MW,
 - o K-02 – przy ul. Tysiąclecia 16 – 2,8 MW,
 - o K-03 – przy ul. Wł. Sikorskiego – 1,46 MW,
 - o K-04 – przy ul. Obrońców Wybrzeża 14 – 1,15 MW.
 - Razem: 10,99 MW.
- Kotłownie gazowe:
 - o K-05 – przy ul. Grunwaldzkiej 71a,
 - o K-06 – przy ul. Przy Torze 52,
 - o K-07 – przy ul. Mickiewicza 6,
 - o K-08 – przy ul. Obrońców Westerplatte 5a,
 - o K-09 – przy ul. Grunwaldzkiej 71c,
 - o K-10 – przy ul. Kolejarzy Polskich 4,
 - o K-13 – przy ul. Matejki 6,
 - Razem: 0,548 MW.

Ponadto, Przedsiębiorstwo posiada cztery kotłownie gazowe o mocy 0,298 MW, zlokalizowane w pobliskim Straszynie.

Wszystkie kotłownie – poza K-01, K-02, K-04 – wytwarzają ciepło jedynie na potrzeby budynków, w których się znajdują.

Kotłownie K-01, K-02, K-04 zasilają wspólną sieć ciepłowniczą, z której obsługiwana jest większość klientów Przedsiębiorstwa. Z sieci tych zasilane są budynki mieszkalne wielorodzinne będące w zasobach mieszkaniowych Spółdzielni Mieszkaniowej Radunia, TBS-ABK, ZNK, jak również budynki użyteczności publicznej, takie jak: szkoły, przedszkola, urzędy oraz budynki wspólnot mieszkaniowych. Ciepło dostarczane siecią

ciepłowniczą wykorzystywane jest do produkcji ciepłej wody użytkowej oraz ogrzewania pomieszczeń.

Kotłownia K-03 dostarcza ciepło poprzez sieć ciepłowniczą do 13 budynków wspólnot mieszkaniowych na Osiedlu Komarowo.

Przedsiębiorstwo ORCHIS Energia Sopot Sp. z o.o. dostarcza ciepło poprzez sieć ciepłowniczą do zasobów Spółdzielni Mieszkaniowej Radunia oraz wspólnot mieszkaniowych zlokalizowanych na Osiedlu Wschód.

Wszystkie domy jednorodzinne oraz wiele wspólnot mieszkaniowych korzysta z własnych indywidualnych źródeł ciepła, spalając gaz, drewno, olej opałowy, czy węgiel.

Miasto Pruszcz Gdański w przeszłości, a obecnie Przedsiębiorstwo Ciepłownicze „PEC” Sp. z o.o. modernizuje znajdujące się we własnych zasobach kotłownie oraz sieci ciepłownicze, mając na uwadze ochronę powietrza, poprawę współczynników sprawności wytwarzania i przesyłu ciepła oraz zwiększenie niezawodności dostaw czynnika grzewczego do swoich klientów.

Na przestrzeni ostatnich lat wskutek likwidacji lub kompleksowych modernizacji – prowadzących do zmiany technologii wytwarzania ciepła z węglowej na gazowo-olejową – nastąpiło znaczne ograniczenie emisji zanieczyszczeń powietrza. Stan techniczny wszystkich kotłów należących do Przedsiębiorstwa Ciepłowniczego „PEC” Sp. z o.o. oceniany jest jako dobry i bardzo dobry, co gwarantuje wysoką sprawność wytwarzania ciepła, osiągającą poziom powyżej 93%. W większości kotłowni zainstalowane są układy automatycznej regulacji, które prowadzą ruch technologiczny urządzeń znajdujących się w ww. obiektach. Takie rozwiązania skutkują ciągłym utrzymywaniem standardów jakościowych obsługi klientów. Również znaczna część systemu przesyłowego jest zmodernizowana, tzn. wykonana w technologii rur preizolowanych, co wpływa na ograniczenie strat ciepła występujących w procesie jego przesyłania. Na skutek prowadzonych prac inwestycyjnych udało się uzyskać pierścieniowy układ sieci ciepłowniczej, co dodatkowo poprawia pewność i niezawodność dostaw ciepła. Również wszystkie węzły cieplne należące do Przedsiębiorstwa są wyposażone w układy automatycznej regulacji parametrów centralnego ogrzewania i ciepłej wody użytkowej oraz urządzenia pomiarowo-rozliczeniowe ciepłomierze ultradźwiękowe. Wymienione wyżej czynniki przyczyniają się do optymalizacji procesów wytwarzania, przesyłu i dystrybucji ciepła, co z kolei przekłada się na umiarkowane ceny ciepła i pewność jego dostaw.

Osiągane obecnie parametry pracy systemu ciepłowniczego mogłyby ulec dalszej poprawie, gdyby wszystkie przyłączone do sieci ciepłowniczej budynki były wyposażone w centralne instalacje ciepłej wody użytkowej. System ciepłowniczy dociążany zostałby wtedy w okresie przejściowym i letnim, co skutkowałoby poprawą efektywności procesu przesyłu ciepła w tym czasie. Z punktu widzenia racjonalnej i świadomej polityki energetycznej gminy, powstawanie nowych kotłowni indywidualnych w rejonie obsługiwanym przez istniejący już system ciepłowniczy wydaje się bezzasadne. Dociążenie obecnego systemu oraz profesjonalna jego obsługa gwarantują bowiem bezawaryjność dostaw, ograniczenie szkodliwych dla mieszkańców i środowiska emisji zanieczyszczeń oraz schludny wygląd osiedli.

Energia elektryczna

Miasto Pruszcz Gdański jest zasilane z GPZ „Pruszcz” 110/15 KV, który zasilą również w energię elektryczną Gminę Pruszcz Gdański. Z GPZ wyprowadzonych jest 17 napowietrznych linii kablowych 15 KV. W GPZ zainstalowane są dwa transformatory 2x16 MVA, a obciążenie maksymalne nie przekracza 15MW. GPZ zasilany jest jednostronnie linią dwutorową, napowietrzną z kierunku Gdańsk – Leżno.

W związku z rozwojem miasta i planowanym rozwojem budownictwa, a także w trosce o drugostronne zasilenie miasta, konieczna będzie rozbudowa sieci WN z budową nowego GPZ za południową granicą miasta (GPZ „Pruszcz II”). Istniejący GPZ „Pruszcz”, zasilany dwutorową linią napowietrzną ze Straszyna, będzie połączony z GPZ „Błonia” także dwutorową linią napowietrzną WN, 110 kV. Konieczna będzie również rozbudowa sieci SN, 15kV i n.n. 0,4kV w oparciu o istniejącą i projektowaną sieć Pruszcz Południe.

Z GPZ „Pruszcz” i projektowanego GPZ „Pruszcz II” budowana będzie sieć kablowa i napowietrzna w kierunkach przyszłych osiedli mieszkaniowych i terenów przemysłowych.

Przewiduje się wraz z rozwojem infrastruktury wzrost mocy o 24,2 MW. Przy założeniu średniej mocy na stację 400 kVA i 630 kVA (w zależności od rodzaju usług), planuje się budowę dodatkowych stacji transformatorowych.

Zaopatrzenie w gaz

Dostawą gazu na terenie miasta Pruszcz Gdański zajmuje się Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo S.A. – Oddział Pomorski Zakład Gazowniczy w Gdańsku.

Źródłem gazu dla miasta Pruszcz Gdański jest stacja redukcyjno-pomiarowa I-ego stopnia „Juszkowo” o przepustowości $Q=35\,000\text{ Nm}^3/\text{h}$. Stacja zlokalizowana jest przy granicy administracyjnej miasta, w rozwidleniu torów kolejowych relacji Pruszcz Gdański – Kartusy i drogi do Trąbek Wielkich. Stacja stanowi źródło gazu nie tylko dla Pruszcza Gdańskiego, ale również dla Gdańska, czy Sopotu.

Od stacji redukcyjnej „Juszkowo” prowadzi gazociąg średniego ciśnienia Dn 400 w kierunku Gdańska. Z gazociągu są wyprowadzone dwie, spięte ze sobą, nitki średniego ciśnienia – jedna w ul. Raciborskiego o średnicy 225 PE, a druga w pobliżu stacji I° o średnicy $\varnothing 150$. Obie nitki połączone są ze sobą, a od nich poprowadzone są sieci ś/c na obszar „wschodni” miasta – jedna w ul. Chopina, a druga w ul. Gen. Sikorskiego i tworzą układ pierścieniowy poprzez sieć spinającą $\varnothing 100$ w ul. Pułaskiego i Słoneczną. Sieć średniego ciśnienia zasilą sześć stacji redukcyjno-pomiarowych II-ego stopnia. Ponadto, istnieją trzy punkty redukcyjne gazu. Każdy z punktów posiada przepustowość $Q = 60\text{ Nm}^3/\text{h}$.

Z układu miejskich gazociągów o średnim ciśnieniu, poprowadzony jest wzdłuż ul. Grunwaldzkiej rurociąg o przekroju 225 PE zasilający stację redukcyjno-pomiarową II° zlokalizowaną w Rusocinie, obsługującą sąsiednie wsie. Na terenie miasta istnieje rurociąg średniego ciśnienia o przekroju 225 PE, który stanowi m.in. zasilanie stacji przy ul. Kasprowicza.

Gaz ziemny przesyłany jest do odbiorców na terenie miasta gazociągami niskiego ciśnienia. W mieście istnieją dwie pierścieniowe sieci niezależnych gazociągów, podzielone magistralą kolejową i obsługujące dwie części miasta – wschodnią i zachodnią.

Według danych GUS maleje % ogółu mieszkańców Pruszcza Gdańskiego korzystających z instalacji gazowych (2003 – 94,7%; 2006 – 85,6%; 2008 – 82,9%). Szybkie tempo przyrostu jednorodzinnego budownictwa mieszkaniowego we wschodniej części miasta, wyprzedziło proces inwestycyjny uzbrojenia ulic w sieć gazową. W wyniku tego nie wszyscy mieszkańcy mogą korzystać z gazu przewodowego. Nowoczesne systemy grzewcze c.o. w oparciu o gaz, spowodowały znaczne zapotrzebowanie mieszkańców na tego typu energię. Według prognoz Zakładu Projektowania i Nadzoru Technicznego, ilość zużywanego gazu w Pruszczu Gdańskim (a w efekcie zapotrzebowanie na gaz) będzie systematycznie wzrastać.

Zarówno sieć niskiego i średniego ciśnienia zbudowana jest częściowo z rur stalowych, częściowo z PE. Całkowita długość sieci niskiego i średniego ciśnienia wynosi 70 km (stan na 2007 rok). Sieci ułożono w pasach zieleni lub chodnikach, natomiast przejścia przez przeszkody zabezpieczono rurami ochronnymi. Nie zachodzi konieczność wymiany rur ze względów bezpieczeństwa, przez najbliższe 20 lat.

Liczba domowych odbiorców gazu i odbiorców o charakterze przemysłowym wzrasta, co wynika z rozwoju miasta (lokalizacji nowych zakładów produkcyjnych w obrębie miasta, poszerzaniem zasobów mieszkaniowych w mieście).

Działania inwestycyjne w zakresie gazyfikacji powinny zatem odnosić się do:

- uzbrojenia wszystkich ulic w sieć gazową (co pozwoli na eliminację kuchni węglowych i przyczyni się tym samym do ochrony powietrza),
- poprowadzenia na terenach uzbrojonych, lecz o zbyt małych przekrojach rur, nowych sieci jako uzupełnienie, gdy zachodzi taka konieczność,
- przebudowy i rozbudowy gazociągów średniego i niskiego ciśnienia. Nie przewiduje się budowy nowych stacji redukcyjnych, ale wymianę stacji nie obciążonych na poziomie swojego nominalnego obciążenia na stacje o mniejszej przepustowości;
- stworzenia na terenie miasta systemu zaopatrzenia w gaz odbiorców w pełnym zakresie, tj. nie tylko do celów socjalno-bytowych, lecz również do celów ogrzewczych.

Zaspokojenie potrzeb w zakresie zaopatrzenia w gaz jest możliwe w oparciu o istniejące źródło, jakim jest gazociąg wysokiego ciśnienia przebiegający przez obszar gminy.

W ramach **konsultacji społecznych**, mających na celu zebranie opinii mieszkańców Pruszcza Gdańskiego o ewentualnych kierunkach działań strategicznych, wskazywano takie aspekty wymagające poprawy w odniesieniu do infrastruktury technicznej jak:

- minimalizowanie skali zagrożenia powodziowego,
- eliminacja źródeł emisji zanieczyszczeń (piece w budynkach jednorodzinnych, podrzucanie odpadów sąsiadom, spuszczenie ścieków do rzeki Raduni) i hałasu,
- przenoszenie studzienek kanalizacyjnych ze środka ulic na miejsca mniej uciążliwe dla kierowców.

2.7.5. Analiza SWOT – infrastruktura techniczna

Mocne strony

- na bieżąco i systematycznie rozbudowywana infrastruktura techniczna i planowe działania inwestycyjne będące odpowiedzią na szybki rozwój miasta (m.in. poszerzanie awaryjnych źródeł zasilania w wodę, projektowane, dodatkowe przepompownie ścieków sanitarnych, tworzenie zbiorników retencyjnych, drugostronne zasilenie miasta w energię elektryczną itp.),
- bardzo wysoki stopień zwodociągowania i skanalizowania miasta (sięgający blisko 100%),
- wysoki stopień gazyfikacji i elektryfikacji miasta,
- niska awaryjność sieci wodociągowej,
- pełne pokrycie zapotrzebowania w wodę dla mieszkańców Pruszcza Gdańskiego,
- znaczna liczba dodatkowych źródeł zaopatrzenia w wodę o charakterze awaryjnym,
- mała ilość zażaleń na jakość wody,
- generalnie dobry stan kolektorów i pomp ściekowych,
- zautomatyzowany, nowoczesny system monitorowania przepływu i przepompowywania ścieków,
- stosowanie nowoczesnych systemów grzewczych c.o. w oparciu o gaz (kotły opalane węglem lub koksem stanowią nieliczny procent w indywidualnym zastosowaniu),
- sukcesywna modernizacja kotłowni ciepłych oraz sieci przesyłowych ukierunkowana na ochronę powietrza (ograniczenie emisji zanieczyszczeń powietrza) oraz zmniejszenie kosztów pozyskiwania energii cieplnej; gwarantowana wysoka sprawność wytwarzania ciepła, która dochodzi do 93%,
- zorganizowany system gromadzenia i wywozu odpadów,
- wprowadzenie w szerokim zakresie selektywnej zbiórki odpadów,
- bardzo wysokie wydatki inwestycyjne samorządu oraz umiejętne i skuteczne pozyskiwanie środków finansowych z programów pomocowych (w tym z Unii Europejskiej).

Słabe strony

- istniejące rury wykonane z azbestocementu w miejskiej sieci wodociągowej,
- wymagające remontu (doszczelnienia) rury z żeliwa w miejskiej sieci wodociągowej,
- brak rozbudowanej sieci wodociągowej w obrębie ewidencyjnym 3 ul. Podmiejskiej zapewniającej dostawę wody dla postępującej rozbudowy budynków jednorodzinnych,
- brak możliwości odbioru wód deszczowych z nowoprojektowanych terenów przez zlewnię Kanału Raduni (potrzeba odpowiedniej wielkości zbiorników retencyjnych),
- wymagające rozbudowy zlewnie (w tym budowa urządzeń do oczyszczania wód deszczowych),
- wymagająca budowy i rozbudowy sieć kanalizacji deszczowej w zachodniej części miasta (tzw. Górny Taras),

- wymagająca kapitalnego remontu przepompownia ścieków PS-1 (główna przepompownia ścieków w mieście),
- brak opomiarowania ścieków na poszczególnych przepompowniach (opomiarowana jest przepompownia główna – PS-1),
- słabe wyposażenie lokali należących do zasobów mieszkaniowych miasta w centralne ogrzewanie i w ciepłą wodę użytkową.

Szanse

- teren miasta znajdujący się w zasięgu zintegrowanych, ponadlokalnych systemów odprowadzania i unieszkodliwiania ścieków (gdański system kanalizacyjny), a także w zasięgu ponadlokalnego systemu zaopatrzenia w wodę (gdański system wodociągowy),
- bliskie sąsiedztwo magistrali gazowej oraz SR I° „Juszkowo”, zapewniające dogodne warunki do rozwoju gazyfikacji miasta,
- możliwość wykorzystania rezerw cieplnych w czynnych kotłowniach na cele grzewcze sąsiednich obiektów,
- duże zasoby wód podziemnych występujące na obszarze miasta,
- rozwijające się budownictwo jednorodzinne, które to w przeważającej mierze korzysta z gazu ziemnego do ogrzewania pomieszczeń,
- obowiązujące przepisy prawne oraz dokumenty strategiczne, wymagające określonych zmian infrastrukturalnych,
- nie istniejące w mieście wyraźne rejony niewskazane pod zabudowę ze względu na uwarunkowania inżynierskie,
- wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców,
- wysoki wskaźnik objęcia terenu miasta miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego,
- następująca wraz z budową dróg rozbudowa i/lub remont systemów wodno-kanalizacyjnych.

Zagrożenia

- szybki rozwój przestrzenny miasta, wymuszający konieczność planowej rozbudowy lub modernizacji infrastruktury technicznej (wzrost zapotrzebowania na energię elektryczną, gazową itp.),
- wymagające uporządkowania zrzuty wód opadowych z terenów będących w administracji starostwa powiatu,
- nowoczesne systemy grzewcze c.o. w oparciu o gaz, powodujące znaczne zapotrzebowanie mieszkańców na tego typu energię,
- granice terenów zamkniętych i ich stref ochronnych (tereny kolei oraz lotniska wojskowego),
- z uwagi na stosunkowo wysoką cenę gazu, zwłaszcza w relacji do ceny węgla, wykorzystywanie w budynkach jednorodzinnych kotłów węglowych,
- nielegalne składowiska odpadów komunalnych,

- zjawisko spalania odpadów w piecach grzewczych, szczególnie w okresie zimowym,
- na skutek zmian atmosferycznych coraz częstsze deszcze nawalne,
- likwidacja Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska.

2.8. ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE

2.8.1. Przestrzeń miasta

Gmina Miejska Pruszcz Gdański zajmuje obszar 16,47 km². Struktura przestrzenna miasta została praktycznie zdefiniowana zainwestowaniem istniejącym. W centralnej części miasta – śródmieściu występuje koncentracja usług ogólnomiejskich. Zabudowa mieszkaniowa zlokalizowana jest w części wschodniej (dominacja zabudowy jednorodzinnej) i zachodniej (dominacja zabudowy wielorodzinnej) miasta. W południowej i południowo-zachodniej części miasta zlokalizowane są głównie funkcje przemysłowo-usługowe. Decyzja o budowie autostrady A-1 i lokalizacji węzła „Rusocin” zintensyfikowała zainteresowanie inwestycyjne na tym terenie z uwagi na bliskość węzła. Strefa terenów zielonych kształtuje się wzdłuż rzeki i Kanału Raduni. Tereny miejskie zielone to parki zlokalizowane w centrum miasta oraz w poszczególnych dzielnicach mieszkaniowych.

Tereny zainwestowane zajmują ponad 60% powierzchni miasta. Rozciągają się one w środkowym paśmie miasta na kierunku wschód-zachód.

Tereny niezainwestowane to obszary użytkowane rolniczo oraz tereny zieleni nieurządzonej. Tereny te zostały już częściowo przeznaczone pod zainwestowanie w planach miejscowych.

Nieruchomości występujące na terenie miasta są własnością osób prywatnych, jednostek samorządu terytorialnego, Skarbu Państwa oraz innych podmiotów.

Tabela 36: Struktura własności

Właściciel	Powierzchnia	Udział pow. w %
Gmina Miejska Pruszcz Gdański (w tym grunty przekazane w użytkowanie wieczyste)	537 ha	32,6
Skarb Państwa (w tym grunty przekazane w użytkowanie wieczyste oraz grunty spółek Skarbu Państwa, przedsiębiorstw państwowych i innych państwowych osób prawnych)	565 ha	34,3
Grunty osób fizycznych	372 ha	22,6
Inne, w tym: - grunty spółdzielni - grunty kościołów i związków wyznaniowych - grunty powiatu (w tym grunty przekazane w użytkowanie wieczyste) - grunty spółek prawa handlowego	173 ha	10,5
Ogółem	1647 ha	100,0

Źródło: Urząd Miasta w Pruszczu Gdańskim.

Własność Skarbu Państwa obejmuje ok. 35% obszaru miasta, na co składają się głównie tereny specjalne – lotnisko (320 ha), dolina rzeki i Kanału Raduni, a także część terenów rolnych będących w zasobach Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa oraz drogi krajowe i wojewódzkie.

Tereny zabudowane to 7,14 km², co stanowi 43,4% ogółu powierzchni miasta. Pozostałe zagospodarowanie terenu obejmuje:

- Lasy – 0,41 km² (2,5%)
- Użytki rolne – 5,53 km² (33,6%),
- Nieużytki – 0,19 km² (1,1%),
- Wody – 0,20 km² (1,2%),
- Inne – 3,0 km² (18,2%).

2.8.2. Tereny zieleni

Powierzchnia terenów zieleni urządzonej wynosi w Pruszczu Gdańskim 31 ha. Założone tereny zieleni w mieście stanowią m.in.:

- Park Miejski położony w kwartale pomiędzy ulicami Grunwaldzką, Chopina, Mickiewicza, stanowiący „zielony oddech” dla zwartej zabudowy centrum,
- park kulturowy Faktoria wraz z terenem rekreacyjnym,
- założenia parkowo-skwerowe między ul. Grunwaldzką a Kanałem Raduni,
- zielen cmentarna – nieczynnego cmentarza i cmentarza czynnego (przy ul. Spokojnej).

Głównym elementem zieleni są zadrzewienia i zakrzaczenia. Nie licząc Parku Miejskiego, charakteryzują się małą różnorodnością gatunkową.

Wyposażenie miasta w tereny zieleni i wypoczynku jest niewystarczające – wskaźnik urządzonych terenów zieleni kształtuje się na poziomie 1,85 m² na mieszkańca; dla ogrodów działkowych 47,5 m² na jednego mieszkańca w zabudowie wielorodzinnej. Według założeń „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego” przy tworzeniu terenów zielonych należy zmierzać do uzyskania następujących wskaźników:

- tereny zieleni urządzonej ogólnomiejskiej 5,5 m² / 1 mieszkańca,
- tereny zieleni osiedlowej 10 m² / 1mieszkańca,
- place zabaw dla dzieci i tereny przydomowej rekreacji dla dorosłych 2 m² / 1 mieszkańca.

Nowe miejsca zieleni, które powstały w mieście w ostatnich latach to:

- Międzynarodowy Bałtycki Park Kulturowy z Faktorią o powierzchni 38.776 m²,
- plac zabaw – Św. Wojciech (5500 m²),
- plac zabaw przy ul. Gałczyńskiego (6400 m²),
- miejsce rekreacji codziennej przy ul. Obrońców Wybrzeża (1800 m²)
- rekreacyjne zagospodarowanie terenu o powierzchni ok. 1,4 ha przy ul. Powstańców Warszawy / Słonecznej,
- rekreacyjne zagospodarowanie działki między ul. Kasprowicza a ul. Orzeszkowej.

W najbliższych latach planowane jest zwiększenie powierzchni terenów zielonych poprzez:

- utworzenie Parku Doświadczeń Fizycznych w Parku Miejskim przy ul. Mickiewicza,
- utworzenie Parku Krainy Polodowcowej w Pruszczu Gdańskim o powierzchni ok. 2,4 ha w okolicach ul. Kasprowicz.

2.8.3. Plany zagospodarowania przestrzennego

Tabela 37: Wykaz obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego miasta Pruszcz Gdański

Lp.	Nazwa miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego	Uchwała Rady Miasta Pruszcz Gdański z dnia:
1.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Pruszcz Gdański - OBROŃCÓW WESTERPLATTE	XXVIII/178/1996 24.04.1996 r.
2.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Pruszcz Gdański zespół zabudowy mieszkaniowej - MICKIEWICZA	L/356/1998 20.02.1998 r.
3.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Pruszcz Gdański - Rejon ul. KASPROWICZA	LIII/374/1998 29.04.1998 r.
4.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Pruszcz Gdański - ZSO Nr 1	XLI/319/2001 19.12.2001 r.
5.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Pruszcz Gdański - EKOLOGICZNA OBWODNICA KOMUNIKACYJNA MIASTA PRUSZCZ GDAŃSKI	XLI/318/2001 19.12.2001 r.
6.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Pruszcz Gdański - rejon ul. KASPROWICZA (dz. nr 2/1, 5/1, 1/1, 1/2, 1/4, 1/5, 1/6, 1/7, 1/8, 1/9, 1/10, 1/11, obręb 9, dz. nr 1/12 - zm. wys.)	XLV/344/2002 20.03.2002 r.
7.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Pruszcz Gdański - KRÓTKA	XLVIII/374/2002 26.06.2002 r.
8.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Pruszcz Gdański - RACIBORSKIEGO- I etap	XLVIII/375/2002 26.06.2002 r.
9.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Pruszcz Gdański - KASPROWICZA (dz. nr 337 - E2)	VI/40/2003 22.01.2003 r.
10.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Pruszcz Gdański - ZASTAWNA (stawy)	XIII/116/2003 29.10.2003 r.
11.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Pruszcz Gdański - POŁUDNIE	XIII/117/2003 29.10.2003 r.
12.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Pruszcz Gdański - REJON ul. ZASTAWNEJ	XIX/190/2004 21.04.2004 r.
13.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Pruszcz Gdański - REJON ul. WOJSKA POLSKIEGO	XXII/214/2004 30.06.2004 r.
14.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Pruszcz Gdański - OSIEDLE MICKIEWICZA	XXIII/231/2004 25.08.2004 r.
15.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Pruszcz Gdański - OSIEDLE WSCHÓD	XXIII/230/2004 25.08.2004 r.
16.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Pruszcz Gdański - ul. SPOKOJNA, CICHA	XXV/249/2004 27.10.2004 r.
17.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Pruszcz Gdański - rejon ul. KASPROWICZA	XXIX/284/2005 23.02.2005 r.
18.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Pruszcz Gdański - ZASTAWNA (stawy) zmiana	XXXIV/330/2005 29.06.2005 r.
19.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Pruszcz Gdański - POŁUDNIE	XXXIV/328/2005 29.06.2005 r.
20.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Pruszcz Gdański	XXXIV/329/2005

	- KRÓTKA zmiana	29.06.2005 r.
21.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Pruszcz Gdański - REJON ul. KASPROWICZA (H1)	XLV/460/2006 28.06.2006 r.
22.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Pruszcz Gdański - REJON ul. RACIBORSKIEGO	XLV/461/2006 28.06.2006 r.
23.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Pruszcz Gdański - CENTRUM	XLVI/485/2006 30.08.2006 r.
24.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Pruszcz Gdański - CUKROWNIA PRUSZCZ	XLVIII/501/2006 25.10.2006
25.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Pruszcz Gdański - REJON ul. STRZELECKIEGO	VI/34/2007 28.02.2007 r.
26.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Pruszcz Gdański - POŁUDNIE zmiana	VI/35/2007 28.02.2007 r.
27.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Pruszcz Gdański - REJON ul. ZASTAWNEJ	IX/80/2007 27.06.2007 r.
28.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Pruszcz Gdański - REJON ul. ORZESZKOWEJ	XVII/172/2008 22.04.2008 r.
29.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Pruszcz Gdański - REJON ul. PRZY TORZE	XVI/159/2008 20.02.2008 r.
30.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Pruszcz Gdański - REJON ul. POWSTAŃCÓW WARSZAWY	XVI/158/2008 20.02.2008 r.
31.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Pruszcz Gdański - REJON ALEI ks. JÓZEFA WALĄGA	XLVI/439/2010 30.06.2010 r.
32.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Pruszcz Gdański - REJON ul. PODMIEJSKIEJ	V/42/2011 02.03.2011 r.
33.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Miasta Pruszcz Gdański - REJON ul. KOPERNIKA	VI/55/2011 20.04.2011 r.
34.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Pruszcz Gdański - REJON ul. ZASTAWNEJ I OKOLIC	VIII/85/2011 22.06.2011

Źródło: Urząd Miasta w Pruszczu Gdańskim.

Tabela poniżej przedstawia plany zagospodarowania przestrzennego przewidziane do sporządzenia w najbliższych latach.

Tabela 38: Projektowane miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego

	Nazwa miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego	Uchwała Rady Miasta Pruszcz Gdański o przystąpieniu do sporządzenia mpzp z dnia:	Teren, którego dotyczy projekt mpzp
1.	REJON UL. GRUNWALDZKIEJ	XXXVIII/367/2009 18.11.2009 r.	Teren ograniczony od zachodu ul. Wojska Polskiego oraz Kanałem Raduni, od wschodu ul. Grunwaldzką.
2.	POLE	XLIX/488/2010 09.11.2010 r.	Teren pomiędzy ul. Kopernika, torami kolejowymi E65 Warszawa – Gdynia i północną granicą administracyjną miasta.
3.	REJON UL. PODKOMORZEGO	V/39/2011 02.03.2011 r.	Działka nr 500 obręb 12 położona przy ul. Podkomorzego w Pruszczu Gdańskim.
4.	REJON UL. PRZY TORZE - ZMIANA	V/40/2011 02.03.2011 r.	Teren w południowej części miasta na wschód od ul. Grunwaldzkiej i zachód od linii kolejowej E 65 Warszawa – Gdynia.
5.	REJON UL. POWSTAŃCÓW	V/41/2011	Teren ograniczony ul. Kazimierza Pułaskiego, Powstańców Warszawy

	WARSZAWY – OGRODY DZIAŁKOWE	02.03.2011 r.	oraz wschodnią granicą administracyjną miasta.
6.	CENTRUM	VIII/86/2011 22.06.2011 r.	Teren ograniczony od strony zachodniej – ulicą Grunwaldzką, od strony wschodniej – ulica Wita Stwosza, od strony północnej – ulicą Chopina.

Źródło: Urząd Miasta w Pruszczu Gdańskim.

Tereny przeznaczone w „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Pruszcz Gdański” pod zabudowę mieszkaniową, dla których brak miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zlokalizowane są w północnej części miasta oraz w południowej części miasta, w sąsiedztwie terenów zamkniętych – Osiedle Komarowo.

Uzbrojenia wymagają natomiast następujące tereny przeznaczone pod budownictwo mieszkaniowe według miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego:

1. teren przy ul. Raciborskiego, od ul. Cichej do granic z Gminą Pruszcz Gdański – Rotmanką – mpzp „ul. Spokojna, Cicha”,
2. teren pomiędzy ul. Kopernika a ul. Lawendową - mpzp „Rejon ul. Orzeszkowej”,
3. teren ul. Czekanowskiego, Dobrowolskiego (poza odcinkiem od ul. Strzeleckiego do ul. Czekanowskiego), Romera, Domejki – od ul. Dybowskiego – mpzp „Rejon ul. Strzeleckiego” i „Raciborskiego”,
4. teren po cukrowni w Pruszczu Gdańskim - mpzp „Cukrownia Pruszcz”,
5. ul. Młodzieżowa – mpzp „Osiedle Wschód”,
6. ul. Wróblewskiego, Olszewskiego – mpzp „ul. Spokojna, Cicha”,
7. ul. Powstańców Warszawy od ul. Emilii Plater do ul. Szkolnej – mpzp „Rejon ul. Powstańców Warszawy”,
8. ul. Dąbrowskiego (w zakresie kanalizacji deszczowej od ul. Emilii Plater do ul. Gałczyńskiego) – mpzp „Osiedle Wschód”.
9. teren pomiędzy budowaną obwodnicą Pruszcza Gdańskiego, a północną granicą miasta, objęty planem „Rejon ul. Kopernika” – mpzp „Rejon ul. Kopernika”.

2.8.4. Zabytki, walory środowiska urbanistycznego

Najcenniejszym i zarazem najlepiej zachowanym obiektem zabytkowym miasta jest **Kościół parafialny p.w. Podwyższenia Krzyża Św.** przy ul. Wojska Polskiego 5 wraz z terenem przykościelnym, kaplicą przedpogrzebową, murem kościelnym i starodrzewem. Kościół wzniesiony został w XIV w. w stylu gotyckim, murowany z cegły, trójnawowy z gwieździstym sklepieniem. Zostało zachowane bogate wyposażenie wnętrza kościoła (m.in. ambona renesansowa z 1578 roku, galeria i barokowy prospekt organowy).

Inne cenne zabytki na terenie Pruszcza Gdańskiego to:

1. **Brama cmentarna** przy ul. Wojska Polskiego 5, wzniesiona w 1648 roku, murowana z cegły, z kamiennym detalem.
2. **Pastorówka** (obecnie biblioteka publiczna) przy ul. Wojska Polskiego 34.

3. **Dom z I poł. XIX wieku** przy ul. Krótkiej 6.
Budynek znajduje się w bardzo złym stanie technicznym i wymaga natychmiastowej renowacji i generalnego remontu.
4. **Dom z I poł. XIX wieku** przy ul. Grunwaldzkiej 23 – w bardzo dobrym stanie technicznym, po remoncie.
5. **Zespół Cukrowni w Pruszczu Gdańskim** przy ul. Chopina 19. Obiekt jest zaniedbany, nieużytkowany, wymagający rewitalizacji. W miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego teren przeznaczony jest pod zabudowę centrotwórczą, śródmiejską i mieszkaniową z terenami zielonymi. Działania rewitalizacyjne ograniczają jednak stosunki własnościowe (kompleks Cukrowni należy obecnie do Skarbu Państwa i jest częścią Krajowej Spółki Cukrowej S.A. – oddział w Malborku).
6. **Kanał Raduni** wraz z groblami, towarzyszącą zabudową i zielenią.
7. **Kościół Parafialny p.w. Matki Boskiej Nieustającej Pomocy** z działką i starodrzewem przy ul. Chopina 3. Kościół jest w bardzo dobrym stanie technicznym, zachowane organy z 1925 roku. Kościół z lat 20-tych XX wieku wybudowany został w parku, który częściowo uległ zniszczeniu. Obecnie park ten poddano rewitalizacji, jego część stanowi Ogród Sensualny – przystosowany dla osób niewidomych i niedowidzących. Istnieje część ziołowa i owocowa, w której można roślin dotknąć i powąchać.

Zrealizowano dwa główne cele strategiczne zawarte w pierwotnej wersji Strategii, odnoszące się do rozwoju turystyki, odbudowy i ochrony dziedzictwa kulturowego, tj.:

- zrekonstruowano szlak bursztynowy z okresu wpływów rzymskich w Pruszczu Gdańskim wraz z nadaniem mu funkcji ścieżki dydaktycznej o charakterze historycznym; zrekonstruowana faktoria handlowa z okresu rzymskiego stanowi centralny i główny produkt turystyczny, leżący na granicy Żuław Gdańskich, włączony w szlaki wycieczkowe turystów odwiedzających Pomorze i Gdańsk;
- parki, tereny zielone oraz nabrzeża rzeki i Kanału Raduni są zagospodarowane w stylizacji pieszo-rowerowego szlaku bursztynowego połączonego z Gdańskiem. Rzeka Raduni dostosowana jest do uprawiania turystyki wodnej.

Główne problemy rozwojowe związane z zagospodarowaniem przestrzennym miasta oraz opieką nad zabytkami, które są dostrzegane w komplementarnych dokumentach strategicznych miasta i w wyniku **konsultacji społecznych** to nade wszystko:

- potrzeba restauracji zabytków, zwłaszcza przy ul. Krótkiej 6 oraz Zespołu Cukrowni w Pruszczu Gdańskim,
- potrzeba zagospodarowania oraz rewaloryzacji terenów oraz urządzeń Kanału Raduni na jego całej długości wraz z groblami,
- potrzeba rewitalizacji obszaru dawnych majątków ziemskich,
- potrzeba rewitalizacji terenu oraz budynku dworca kolejowego,
- potrzeba rewitalizacji starej części centrum miasta (w szczególności ul. Grunwaldzka w centrum – budynki nr 10-16 oraz domy przy wjeździe do miasta od strony Gdańska),

- potrzeba rewaloryzacji pierzei ulic: Chopina, Grunwaldzkiej, Wojska Polskiego i Krótkiej,
- potrzeba utworzenia placówki o charakterze wystawowo-muzealnym,
- potrzeba zinwentaryzowania rejonów występowania reliktywów archeologicznych, a także uwypuklenia ich i stworzenie w oparciu o nie ścieżki dydaktycznej o tematyce historycznej,
- potrzeba zwiększenia powierzchni terenów zielonych, zadrzewiania ulic (zwłaszcza na Osiedlu Wschód, w okolicach ulicy Kopernika).

2.8.5. Tożsamość miasta

W kontekście zagospodarowania przestrzennego miasta, należy zwrócić również uwagę na zagadnienie lokalnej tożsamości społecznej. Pewną właściwością Pruszcza Gdańskiego jest silnie odczuwany przez niektórych mieszkańców podział na „zachód/centrum” i „wschód” miasta. Na powyższy podział społeczny ma bezpośredni wpływ układ urbanistyczny miasta (linia kolejowa, która dzieli Pruszcz Gdański na dwie części połączone jak dotąd jednym wiaduktem w ciągu ul. Chopina).

Badania panelowe, przeprowadzane corocznie na reprezentatywnej statystycznie próbie 413 pruszczańców wskazują, iż opinie mieszkańców Wschodu i Zachodu są coraz bardziej zbliżone w zakresie odczuwanej satysfakcji zamieszkiwania w Pruszczu Gdańskim. Wyniki badań panelowych z kolejnych lat, pozwolą osądzić, czy powyższy, pozytywny trend zostanie podtrzymany.

Tabela 39: Poziom satysfakcji z zamieszkiwania w Pruszczu Gdańskim

	2006	2007	2008	2009
Wschód	81,6	82,0	84,5	96,1
Zachód	92,3	91,2	87,1	96,4
Różnica pkt. proc.	10,7	9,2	2,6	0,3

Uwaga: przedstawiono zsumowany odsetek odpowiedzi „zdecydowanie tak” oraz „tak” na pytanie z kwestionariusza ankiety: „Czy jest Pan/i zadowolony/a, szczęśliwy/a z tego, że mieszka na terenie Pruszcza Gdańskiego?”.

Różnica odczuwanej satysfakcji w 2009 roku była znikoma i oscylowała w granicach 0,3 punktu procentowego.

Według opinii zebranych podczas konsultacji społecznych, jak i wyników badań panelowych, problemy rozwojowe Wschodu miasta, wpływające na poczucie izolacji społecznej, sprowadzić można do trzech głównych zagadnień, tzn.:

- utrudnień komunikacyjnych (w tym brak drugiego połączenia dwóch części miasta, zły stan chodników i niektórych ulic, potrzeba jednolitego systemu linii autobusowych),
- małego udziału terenów zielonych,
- konieczności rewitalizacji terenów dworca PKP i jego okolic.

Przezwyciężenie powyższych problemów oraz realizacja planowych działań inwestycyjnych (związanych z utworzeniem Parku Krainy Polodowcowej, zwiększeniem ilości połączeń komunikacyjnych wschodniej i zachodniej części miasta, rewitalizacją terenów przydworcowych) w niewątpliwy sposób przyczyniłoby się do rozwoju tożsamości i wewnętrznej spójności miasta.

Przez długi czas, w Pruszczu Gdańskim brakowało także zwartego układu urbanistycznego pełniącego rolę strefy bulwarowej, centralnego placu miasta. Tym bardziej znaczącym osiągnięciem w rozwoju przestrzeni publicznej i kształtowaniu tożsamości społecznej jest **rewitalizacja i rozbudowa centrum – Aleja Ks. Józefa Waląga**.

fot. J. Swis – Silistra Studio

Siła projektu nie tkwi w samych rozwiązaniach formalnych, ale w tym, że stworzona została funkcjonalna przestrzeń społeczna. Skala ulic, mała architektura, dbałość o jakość wykonania projektu współgrają ze sobą. Poprowadzenie ruchu pieszego traktami łączącymi dawne centrum i stację kolejową z nowym kwartałem oraz stworzenie pierzei handlowych i usługowych w parterach zabudowań pozwoliły na stworzenie ciekawego projektu z szacunkiem dla tożsamości miejsca. Realizacja ta została wyróżniona nagrodą za *Najlepszą Przestrzeń Publiczną Województwa Pomorskiego* w 2008 r. oraz *Towarzystwa Urbanistów Polskich na Najlepiej Zagospodarowaną Przestrzeń Publiczną w Polsce* w 2009 r. w kategorii „Nowo wykreowana miejska przestrzeń publiczna.” Dodatkową szansę na wzmocnienie roli Alei Ks. Waląga jako strefy bulwarowej miasta (centrum) stworzyło połączenie kładką Alei z Parkiem Miejskim.

Aby wzmocnić poczucie tożsamości społecznej, w procesie konsultacji społecznych Strategii zwracano również uwagę na potrzebę **promocji społeczeństwa obywatelskiego i rozwoju polityki informacyjnej miasta**. Wśród kierunków działań wymieniano:

- organizowanie dla mieszkańców warsztatów nad przyszłym rozwojem miasta,
- organizowanie wykładów autorytetów w różnych dziedzinach związanych z miastem m.in. z okazji uroczystych sesji Rady Miasta,
- organizowanie konkursów dla różnych grup wiekowych oraz dla różnych branż, w tym dla artystów (sztuka w przestrzeni miejskiej), planistów, architektów krajobrazu i projektantów (rozwój miasta),
- udoskonalenie oficjalnej strony miejskiej redagowanej w interesujący – dla mieszkańców i osób zainteresowanych – sposób,
- udoskonalanie form współpracy z organizacjami pozarządowymi poprzez regularne konsultacje społeczne, utworzenie bazy lokalowej, którą miasto mogłoby im promocyjnie lub bezpłatnie używać w celu rozwoju działalności statutowej wraz z zapewnieniem pomocy z zakresu prawa, księgowości, pozyskiwania dodatkowych źródeł finansowych.

2.8.6. Analiza SWOT – zagospodarowanie przestrzenne

Mocne strony

- wysoki wskaźnik objęcia terenu miasta miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego,
- historyczne walory miasta, w tym istniejące zabytki,
- przepływająca przez miasto rzeka Radunia wraz z kanałem stanowiąca atrakcję turystyczną,
- niezwykle bogate dziedzictwo archeologiczne od wczesnej epoki żelaza po wczesne średniowiecze,
- tworzenie ścieżki dydaktycznej o charakterze historycznym, zlokalizowanej na dawnym szlaku bursztynowym,
- próby ożywienia historycznych miejsc poprzez wprowadzenie do nich nowych funkcji np. wozownia zlokalizowana przy ul. Grunwaldzkiej 71,
- rewitalizacja i rozbudowa centrum miasta (Al. Ks. Wałaga),
- utrzymane tereny zieleni parkowej w obszarze „Centrum”.

Słabe strony

- silnie uwewnętrzniony wśród niektórych mieszkańców miasta podział na lepsze „centrum” i gorszy „wschód”,
- zaniedbane obszary miasta, wymagające rewitalizacji (głównie tereny Dworca PKP oraz Cukrowni „Pruszcz”),
- zniszczony budynek i teren dworca PKP, brak urządzenia terenu przed dworcem jako przestrzeni publicznej,

- zły stan techniczny niektórych obiektów zabytkowych, wymagających prac remontowych, renowacyjnych, rewitalizacyjnych, czy konserwatorskich (w szczególności dom przy ul. Krótkiej 6, Kanał Raduni, Zespół Cukrowni w Pruszczu Gdańskim),
- brak miejskiej placówki o charakterze muzealnym,
- tendencja zagęszczania zabudowy w obrębie dawnego placu, zwłaszcza wokół północnej części zespołu kościelnego,
- odczuwany przez mieszkańców deficyt terenów zielonych na terenach zabudowy mieszkaniowej (jednorodzinnej, wielorodzinnej), parków.

Szanse

- położenie na przecięciu wielu ważnych szlaków turystyki kulturowej: szlaku bursztynowego, zamków gotyckich, menonitów, elektrowni wodnych, domów podcieniowych,
- zapisy chroniące środowisko kulturowe w aktach prawa miejscowego,
- bliskość Trójmiasta,
- bardzo wysokie wydatki inwestycyjne samorządu oraz umiejętne i skuteczne pozyskiwanie środków finansowych z programów pomocowych (w tym z Unii Europejskiej),
- rozwój usług turystyczno-rekreacyjnych,
- restrykcyjne i wymagające miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

Zagrożenia

- obiekty zabytkowe będące współwłasnością prywatną lub własnością gminną z lokatorami (w tym brak możliwości ingerencji przez Gminę Miejską Pruszcz Gdański w stan obecny i przyszły poszczególnych zabytków w mieście),
- samowolne przebudowy obiektów zabytkowych,
- problemy związane z przekształcaniem własności,
- granice terenów zamkniętych i ich stref ochronnych (tereny kolei oraz lotniska wojskowego),
- brak na terenie miasta konserwatora zabytków.

III. WIZJA MIASTA PRUSZCZ GDAŃSKI

3.1. Opis wizji

Komunikacja

Funkcjonuje zintegrowany system komunikacji w mieście, oparty o zmodernizowane ulice, Obwodnicę Pruszcza Gdańskiego wraz z nowymi drogowymi połączeniami wschodniej i zachodniej części miasta. System obejmuje również rozwiniętą sieć linii autobusowych, ścieżek rowerowych oraz kursującą często trójmiejską kolej SKM docierającą do Pruszcza Gdańskiego.

Uruchomiono kolejowy transport pasażerski na trasie od Pruszcza Gdańskiego w kierunku Kartuz.

Wszystkie drogi osiedlowe posiadają nawierzchnie utwardzone, zmodernizowane są wszystkie drogi wylotowe z miasta.

W centrum miasta i na osiedlach mieszkaniowych zwiększono liczbę miejsc parkingowych.

Miasto posiada dobre połączenia drogowe i kolejowe z Gdańskiem i resztą kraju.

W obszarze stacji kolejowej utworzony został węzeł integracyjny Park'n'Ride.

Istnieje rozwinięta sieć ścieżek rowerowych łączących Pruszcz Gdański z sąsiednimi gminami oraz poszczególne dzielnice miasta, dzięki czemu zapewniony zostaje łatwy dojazd do centrów usługowych, szkół oraz atrakcji turystycznych.

Mieszkalnictwo

Rozwijają się różnorodne formy budownictwa mieszkaniowego, stanowiące ofertę dla wszystkich grup społecznych.

Budownictwo wielorodzinne realizowane jest przez deweloperów i Towarzystwo Budownictwa Społecznego.

Większość mieszkań wznoszona jest w zabudowie jednorodzinnej.

Budynki należące do miejskich zasobów mieszkaniowych utrzymane są w dobrym stanie technicznym. Budynki zdekapitalizowane, których remont jest nieopłacalny i które nie są wpisane do rejestru zabytków, są poddawane rozbiórce.

Na terenach niezainwestowanych miasta powstają, w oparciu o miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, lokalizacje zabudowy mieszkaniowej. Tereny przeznaczone pod budownictwo mieszkaniowe są sukcesywnie uzbrajane.

Przedsiębiorczość

Gospodarka rozwija się zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, uwzględniając wymagania ochrony zasobów i walorów przyrody oraz ładu przestrzennego i społecznego.

W mieście funkcjonują sprawne instytucje zajmujące się profesjonalnym marketingiem miasta. Promują się również firmy wdrażające technologie nowej generacji.

W mieście istnieją zorganizowane rynki informacji, wiedzy, kapitału, pracy i nieruchomości.

Wiele małych i średnich przedsiębiorstw ściśle współpracuje z większymi firmami działającymi w Trójmieście.

Tożsamość miasta

W rejonie ulic: Wojska Polskiego, Grota Roweckiego, Mickiewicza i Chopina wykształciło się wyraźne Centrum Miasta, które tętni życiem towarzysko – kulturalnym. Ruch samochodowy w tym obrębie został znacznie zmniejszony.

Mieszkańcy miasta oraz organizacje pozarządowe angażowani są w realizację zadań publicznych miasta.

Przeprowadzono rewitalizację zdegradowanych części przestrzeni miejskiej oraz istniejących obiektów i wykonano znaczną część, szczegółowo określonej miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego, zabudowy.

Z uwagą dba się o zabytki, tereny zielone, czystość i estetykę całego miasta. Oświetlenie ulic i neony podkreślają piękno i odrębność miasta.

Tradycja miasta podkreślana jest przez eksponowanie jego bogatej historii.

Pomoc i integracja społeczna

Miasto, w oparciu o ponadsektorową współpracę instytucji publicznych i organizacji pozarządowych, zapewnia bezpieczeństwo socjalne mieszkańcom dotkniętym problemami społecznymi.

Miasto zapewnia ochronę mieszkańców przed przestępstwami i zagrożeniami nadzwyczajnymi, dzięki między innymi doświetleniu i monitorowaniu najbardziej niebezpiecznych i najliczniej odwiedzanych miejsc w mieście. Rozwijany jest system monitoringu miasta.

Programy profilaktyki zdrowotnej oraz podstawowe usługi zdrowotne o wysokim standardzie świadczone są na terenie miasta, a usługi wysokospecjalistyczne dostępne są w Trójmieście.

Edukacja

Oświata w zakresie szkół podstawowych, gimnazjalnych i średnich realizowana jest na dobrym poziomie w systematycznie modernizowanych i rozbudowywanych obiektach szkolnych.

Szkoły średnie poziomem kształcenia i wychowania konkurują z najlepszymi szkołami Trójmiasta.

Wszystkie dzieci w wieku przedszkolnym mają zapewnione miejsca w przedszkolach. Rozwijają się formy instytucjonalnej opieki nad dziećmi do lat trzech.

Kultura, sport, rekreacja

Oferta i miejsca na spędzanie wolnego czasu są atrakcyjne dla mieszkańców miasta i okolic, a także mieszkańców aglomeracji Trójmiasta.

Miasto szczególnie dba o utrzymanie stałej, wartościowej i atrakcyjnej oferty kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej dla dzieci i młodzieży.

Miejskie obiekty sportowo-rekreacyjne są miejscem aktywnego wypoczynku wielu Pruszczan. W osiedlach, w pobliżu miejsc zamieszkania zlokalizowane są place zabaw, boiska i tereny rekreacyjno – sportowe przeznaczone dla rekreacji rodzinnej.

Wokół Kanału i rzeki Raduni zorganizowane są atrakcyjne miejsca rekreacyjne.

Miasto rozwija współpracę zagraniczną poprzez udział w międzynarodowych organizacjach i stowarzyszeniach z obszaru kultury, sportu i rekreacji oraz poszerzanie sieci zagranicznych miast partnerskich.

Infrastruktura techniczna

Miasto zapewnia swoim mieszkańcom bezpieczeństwo przeciwpowodziowe dzięki budowie i rozbudowie urządzeń służących retencji wód opadowych oraz przebudowie i modernizacji miejskich sieci kanalizacji deszczowej.

Rozbudowa i modernizacja miejskich sieci kanalizacyjno – wodociągowych dostosowana jest do tempa rozwoju przestrzennego miasta.

Miasto stwarza dogodne warunki do modernizacji i rozbudowy sieci energetycznej i gazowej.

3.2. Generalne kierunki rozwoju miasta

I. KOMUNIKACJA

Miasto sprawnego, zintegrowanego systemu komunikacji wewnętrznej z wykorzystaniem Obwodnicy Pruszcza Gdańskiego i drogowych połączeń wschodniej i zachodniej części miasta, trójmiejskiej SKM, z przeniesionym ruchem tranzytowym poza obręb centrum, dbające o utrzymanie dobrych połączeń drogowych i kolejowych z aglomeracją trójmiejską oraz resztą kraju. Miasto posiada różnorodną ofertę usług komunikacyjnych wraz z niezbędną infrastrukturą, dzięki czemu mieszkańcy zachęceni są do korzystania z komunikacji publicznej.

II. MIESZKALNICTWO

Miasto z różnorodną, atrakcyjną ofertą mieszkaniową, z odnowioną kompleksowo starą zabudową, z rozwijającym się budownictwem mieszkaniowym, szczególnie jednorodziennym.

III. PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

Miasto nowoczesnego centrum logistycznego obsługującego początek autostrady A1, selektywnie wspierające inwestycje przyjazne miastu i rozwijające się w sposób zrównoważony.

IV. TOŻSAMOŚĆ MIASTA

Miasto zieleni i urokliwego oświetlenia, posiadające w rejonie ulic Wojska Polskiego, Chopina, Grota Roweckiego i Mickiewicza, tętniące życiem kulturalnym i towarzyskim centrum. Miasto kształtujące swoją tożsamość poprzez eksponowanie tradycji i bogatej historii. Mieszkańcy miasta angażowani są w realizację zadań publicznych.

V. POMOC I INTEGRACJA SPOŁECZNA

Miasto zapewniające, w oparciu o ponadsektorową współpracę instytucji publicznych i organizacji pozarządowych, bezpieczeństwo socjalne mieszkańcom dotkniętym problemami społecznymi. Miasto szczególnej ochrony mieszkańców przed przestępstwami i zagrożeniami nadzwyczajnymi.

VI. EDUKACJA

Miasto efektywnych usług edukacyjnych na wysokim poziomie, dysponujące przyjaznymi i dobrze wyposażonymi obiektami infrastruktury szkolnej.

VII. KULTURA, REKREACJA, SPORT

Miasto atrakcyjnej i różnorodnej oferty na spędzanie wolnego czasu, z rozbudowaną i zmodernizowaną bazą do działań kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych, wspierające lokalne inicjatywy kulturalne, sportowe i rekreacyjne oraz posiadające sieć zagranicznych miast partnerskich współpracujących w zakresie kultury, sportu i rekreacji.

VIII. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Miasto posiadające rozbudowaną infrastrukturę techniczną, modernizowaną adekwatnie do tempa rozwoju przestrzennego miasta i skali potrzeb społecznych.

IV. MISJA MIASTA PRUSZCZ GDAŃSKI

Misja miasta to naczelny cel działania społeczności lokalnej. Zawiera ona w sobie podstawowe wartości, na których zamierza koncentrować swoje działania dana społeczność.

**Miasto stosujące zasady zrównoważonego rozwoju,
zapewniające swoim mieszkańcom bezpieczeństwo
i radość z życia w Pruszczu Gdańskim.**

V. CELE STRATEGICZNE MIASTA NA LATA 2011 – 2018

5.1. Cele generalne i główne

CELE GENERALNE (I – VIII)

CELE GŁÓWNE (1, 2 ...)

KOMUNIKACJA I DROGI

I. Usprawnienie systemu komunikacji wewnętrznej miasta wraz z utrzymaniem dobrych połączeń drogowych i kolejowych z aglomeracją trójmiejską oraz resztą kraju.

1. Usprawnienie ruchu wewnętrznego i tranzytowego przez miasto.
2. Zachęcanie mieszkańców do korzystania z komunikacji publicznej poprzez podnoszenie jakości i zwiększanie różnorodności usług komunikacyjnych.
3. Realizacja działań zmierzających do wykorzystania istniejącej infrastruktury kolejowej.

MIESZKALNICTWO

II. Utrzymanie różnorodnej, atrakcyjnej oferty mieszkaniowej wraz z rewitalizacją starego i rozwojem nowego budownictwa mieszkaniowego – szczególnie jednorodzinne.

1. Wspieranie działań podnoszących sprawność powstawania nowych zasobów mieszkaniowych.
2. Sukcesywne dozbrajanie i przeznaczanie do sprzedaży terenów pod różnorodne formy budownictwa mieszkaniowego, z preferencją budownictwa jednorodzinne.
3. Rewitalizacja starej zabudowy mieszkaniowej wraz z przeprowadzeniem rozbiórek budynków zdekapitalizowanych z wykorzystaniem instrumentów rynkowych.
4. Prowadzenie stałej promocji ukierunkowanej na zwiększenie atrakcyjności osiedleńczej miasta.

PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

III. Tworzenie dogodnych warunków dla rozwoju przyjaznej miastu przedsiębiorczości.

1. Wspieranie rozwoju usług i produkcji przyjaznych miastu.
2. Prowadzenie stałej promocji miasta ukierunkowanej na pozyskiwanie inwestorów.

TOŻSAMOŚĆ MIASTA

IV. Rozwijanie tożsamości i wewnętrznej spójności miasta.

1. Wspieranie rozwoju atrakcyjności i intensywności życia towarzysko – kulturalnego.
2. Kształtowanie tożsamości miasta wokół jego historii.
3. Rozwijanie programu estetyzacji miasta i rozwoju terenów zielonych.
4. Rozwijanie aktywności obywatelskiej mieszkańców.

POMOC I INTEGRACJA SPOŁECZNA

V. Skuteczne i kompleksowe rozwiązywanie problemów społecznych.

1. Rozbudowa sprawnego i zintegrowanego systemu pomocy społecznej.
2. Poprawa stanu bezpieczeństwa w zakresie przestępczości i zagrożeń nadzwyczajnych.
3. Rozszerzenie zakresu usług medycznych.
4. Usystematyzowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi.

EDUKACJA

VI. Podniesienie poziomu efektywności oraz rozszerzenie zakresu usług edukacyjnych.

1. Modernizacja i rozbudowa bazy szkolnej.
2. Podnoszenie jakości edukacji.
3. Wzmacnianie funkcji wychowawczej szkół.

KULTURA, SPORT, REKREACJA

VII. Zwiększanie atrakcyjności i różnorodności oferty na spędzanie wolnego czasu przez dzieci, młodzież i całe rodziny.

1. Modernizacja i rozwój bazy do działań kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych.
2. Wspieranie lokalnych inicjatyw: kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych.
3. Poszukiwanie możliwości współpracy międzynarodowej w zakresie kultury, sportu i rekreacji.

INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

VIII. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej.

1. Rozbudowa i modernizacja miejskich sieci kanalizacji deszczowej wraz z budową urządzeń służących retencji wód opadowych.
2. Rozbudowa i modernizacja miejskich sieci kanalizacyjno – wodociągowych.
3. Stworzenie warunków do modernizacji i rozbudowy sieci energetycznej i gazowej.

5.2. Priorytetowe działania samorządu

I. KOMUNIKACJA I DROGI

- 1.1. Utrzymywanie w wysokim standardzie dróg lokalnych.
- 1.2. Rozwijanie systemu wewnętrznej komunikacji w mieście, nawiązującego do przyjętego sposobu powiązań zewnętrznych i uwarunkowań określonych w „Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Pruszcz Gdański”.
- 1.3. Zwiększenie ilości miejsc parkingowych, zwłaszcza w centrum miasta oraz na osiedlach mieszkaniowych.
- 1.4. Budowa tunelu pod torami w Radunicy.
- 1.5. Podjęcie inicjatywy dotyczącej budowy drogi z Osiedla Wschód w stronę Ciepłewa.
- 1.6. Utworzenie węzła integracyjnego Park'n'Ride w obszarze stacji kolejowej.
- 1.7. Rozbudowa układu ścieżek rowerowych w połączeniach gminnych i pomiędzy dzielnicami miasta, pozwalających na łatwy dojazd do centrów usługowych, szkół oraz atrakcji turystycznych.
- 1.8. Utworzenie wewnętrznego systemu transportu autobusowego z powiązaniem do linii kolejowej i autobusowych linii przelotowych.
- 1.9. Stworzenie zintegrowanego z sąsiednimi gminami systemu transportu zbiorowego.
- 1.10. Podejmowanie inicjatyw promujących korzystanie z transportu zbiorowego.
- 1.11. Uruchomienie kolejowego transportu pasażerskiego na trasie od Pruszcza Gdańskiego w kierunku Kartuz.
- 1.12. Podjęcie starań o zwiększenie liczby dziennych połączeń SKM z aglomeracją Trójmiejską.
- 1.13. Wspomaganie i współdziałanie z powiatem i Urzędem Marszałkowskim w sprawie modernizacji dróg powiatowych i wojewódzkich.
- 1.14. Ulokowanie stacji PKP przy ul. Zastawnej na linii kolejowej do Kartuz.
- 1.15. Włączenie ul. Strzeleckiego w drogę krajową nr 91.

II. MIESZKALNICTWO

- 2.1. Systematyczne zaspokajanie potrzeb mieszkaniowych mieszkańców Pruszcza Gdańskiego, w szczególności mieszkańców mniej zamożnych.
- 2.2. Projektowanie terenów lokalizacji zabudowy mieszkaniowej na terenach miasta jeszcze niezainwestowanych i nie objętych opieką konserwatorską.
- 2.3. Sukcesywne uzbrajanie terenów przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe, wskazanych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.
- 2.4. Poprawa stanu technicznego zdekapitalizowanych budynków należących do miejskich zasobów mieszkaniowych.
- 2.5. Prowadzenie stałej promocji atrakcyjności osiedleńczej miasta.

III. PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

- 3.1. Przyjęcie dla stref rozwoju przedsiębiorczości preferowanej działalności wraz z określeniem realnych instrumentów przeprowadzania selektywnego doboru inwestorów.
- 3.2. Tworzenie warunków do inwestowania i kreowania nowych miejsc pracy poprzez modernizację i rozbudowę infrastruktury technicznej oraz doskonalenie systemu zachęt dla inwestorów.
- 3.3. Wspieranie innowacyjności małych i średnich przedsiębiorstw.
- 3.4. Systematyczne monitorowanie sytuacji na lokalnym rynku pracy.
- 3.5. Opracowanie oferty możliwości inwestycyjnych w zakresie produkcji i usług oraz stała promocja inwestycyjna miasta ukierunkowana na pozyskiwanie inwestorów określonych technologii.

IV. TOŻSAMOŚĆ MIASTA

- 4.1. Rozwijanie usług centrotwórczych w obszarze strefy centralnej miasta.
- 4.2. Wspomaganie przez samorząd miasta i organizacje pozarządowe funkcjonowania w centrum miasta miejsc rozwoju życia towarzysko-kulturalnego.
- 4.3. Utworzenie miejskiej placówki o charakterze muzealno – dokumentacyjnym w Pruszczu Gdańskim.
- 4.4. Tworzenie w oparciu o rejony występowania reliktywów archeologicznych ścieżek dydaktyczno-edukacyjnych o tematyce historycznej.

- 4.5. Ochrona, remonty i konserwacja zabytków dziedzictwa kulturowego wpisanych do Rejestru Zabytków lub usytuowanych w Strefach Ochrony Konserwatorskiej.
- 4.6. Rewitalizacja zdegradowanych obszarów przestrzeni miejskiej.
- 4.7. Opracowywanie z udziałem mieszkańców i sukcesywne wdrażanie koncepcji kompleksowej estetyzacji poszczególnych rejonów miasta oraz rozwoju terenów zielonych.
- 4.8. Zwiększenie uczestnictwa mieszkańców i organizacji pozarządowych w realizacji zadań miasta.

V. POMOC I INTEGRACJA SPOŁECZNA

- 5.1. Rozbudowa sprawnego systemu zapobiegania kryzysom rodziny i wspierania rodzin w kryzysie, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb dzieci i młodzieży.
- 5.2. Rozwijanie form wsparcia i sieci placówek instytucjonalnych skierowanych do grup społecznych zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- 5.3. Rozbudowa zintegrowanego systemu profilaktyki rozwiązywania problemów uzależnień.
- 5.4. Prowadzenie systematycznego monitoringu problemów społecznych i rozwijanie partnerskiej współpracy z organizacjami pozarządowymi.
- 5.5. Realizowanie inicjatyw w obszarze ekonomii społecznej i wdrażanie elementów ekonomii społecznej w jednostkach realizujących wsparcie na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- 5.6. Monitoring i doświetlenie miejsc szczególnego zagrożenia.
- 5.7. Zmniejszenie zagrożenia przed przestępcami poprzez rozwijanie współpracy mieszkańców miasta z policją i strażą miejską.
- 5.8. Uruchomienie dodatkowych połączeń drogowych łączących wschodnią i zachodnią część miasta.
- 5.9. Poprawa jakości świadczonych usług medycznych.
- 5.10. Rozwój programów profilaktyki zdrowotnej.

VI. EDUKACJA

- 6.1. Systematyczne udoskonalanie jakości bazy szkolnej i zagospodarowanie terenów wokół szkół.

- 6.2. Rozwijanie form instytucjonalnej opieki nad dziećmi do lat trzech oraz zapewnianie wszystkim dzieciom w wieku przedszkolnym miejsc w przedszkolach.
- 6.3. Podniesienie standardu wyposażenia szkół i placówek oświatowych.
- 6.4. Dostosowywanie modelu organizacyjnego oświaty do zmian demograficznych i ekonomicznych.
- 6.5. Wyrównywanie szans edukacyjnych.
- 6.6. Podniesienie atrakcyjności i dostępności kształcenia ustawicznego i zawodowego.
- 6.7. Rozszerzanie oferty zajęć pozalekcyjnych.
- 6.8. Opracowanie i wdrożenie systemu efektywnego zapewnienia bezpieczeństwa uczniów i nauczycieli, mającego na celu ograniczenie zjawisk patologii społecznej na terenie szkół i w ich okolicach.

VII. KULTURA, SPORT, REKREACJA

- 7.1. Udoskonalanie oferty kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej miasta poprzez poddawanie jej okresowej ocenie i modyfikacji.
- 7.2. Systematyczna rozbudowa i modernizacja bazy kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej.
- 7.3. Modernizacja i usprawnienie dostępności komunikacji do atrakcji turystycznych.
- 7.4. Zwiększanie potencjału instytucji i organizacji zajmujących się działalnością kulturalną, sportową, rekreacyjną.
- 7.5. Promocja lokalnych inicjatyw: kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych.
- 7.6. Rozwijanie współpracy zagranicznej poprzez poszerzanie sieci miast partnerskich i udział w międzynarodowych organizacjach i stowarzyszeniach z obszaru kultury, sportu i rekreacji.
- 7.7. Objęcie bezpłatnym Internetem terenów zielonych (rekreacyjnych) miasta.

VIII. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

- 8.1. Budowa nowych zbiorników retencyjnych.
- 8.2. Sukcesywna rozbudowa sieci kanalizacyjno – wodociągowych adekwatna do tempa rozwoju przestrzennego miasta.
- 8.3. Utrzymanie i poprawa stanu technicznego urządzeń i sieci istniejących.

- 8.4. Zaspokajanie potrzeb mieszkańców miasta w zakresie zaopatrzenia w energię gazową, elektryczną i ciepłą poprzez modernizację i rozbudowę sieci energetycznej i gazowej.
- 8.5. Podjęcie inicjatywy dotyczącej alternatywnych rozwiązań odprowadzania ścieków do Oczyszczalni Wschód lub budowa własnej oczyszczalni ścieków.

5.3. Przykłady projektów realizacyjnych – zestawienie tytułów

1. Zintegrowany system komunikacji miasta

- Tworzenie parkingów zbiorowych w centrum miasta oraz podniesienie wskaźników parkingowych w osiedlach mieszkaniowych.
- Budowa i modernizacja dróg wylotowych i tranzytowych.
- Budowa tunelu na granicy ze wsią Radunica.
- Utworzenie węzłów integracyjnych Park'n'Ride w obszarze stacji kolejowej (po obu stronach linii kolejowej).
- Rozbudowa ścieżek rowerowych na terenie miasta i w połączeniach międzygminnych.
- Budowa nowych połączeń drogowych wschodniej i zachodniej części miasta poprzez tory kolejowe.
- Opracowanie, przy zaangażowaniu lokalnej społeczności, programu i koncepcji rozwoju miejskiej sieci autobusowej.
- Uruchomienie kolejowego transportu pasażerskiego na trasie od Pruszcza Gdańskiego w kierunku Kartuz.
- Włączenie ul. Strzeleckiego w drogę krajową nr 91.

2. Rozwój i rewitalizacja budownictwa mieszkaniowego

- Zwiększanie zasobów komunalnych miasta.
- Pozyskiwanie nowych lokali mieszkalnych od deweloperów.
- Prowadzenie systematycznych działań w zakresie profilaktyki bezdomności i wczesnej interwencji (z uwagi na zaległości czynszowe w zasobach komunalnych).
- Uzbrajanie terenów pod budownictwo mieszkaniowe.
- Rewitalizacja starej zabudowy.

- Promocja rozwoju budownictwa.

3. Rozwój przedsiębiorczości

- Rozwój usług i produkcji.
- Utrzymanie optymalnych warunków do wzrostu liczby podmiotów funkcjonujących w sektorze MSP.
- Poprawa jakości funkcjonowania istniejących firm sektora MSP.
- Promocja oferty inwestycyjnej miasta.

4. Tożsamość miasta

- Rozwój życia towarzysko-kulturalnego.
- Utworzenie placówki o charakterze muzealnym.
- Tworzenie ścieżek edukacyjnych przedstawiających historię miasta.
- Tworzenie atrakcyjnych terenów zielonych (utworzenie Parku Krainy Polodowcowej, Parku Doświadczeń Fizycznych, przekształcenie w parki miejskie terenów nad Radunią) oraz uzupełnianie zabudowy mieszkaniowej o zwarte tereny zielone (o znacznej powierzchni).
- Zagospodarowanie terenów byłego Cmentarza w formie parkowej.
- Rewitalizacja zabytkowych obiektów, zespołów i przestrzeni publicznych miasta, w tym budynku przy ul. Krótkiej, Kanału Raduni, objęcie szczególną ochroną dawnej wsi placowej i zabudowy historycznej.
- Organizowanie wykładów autorytetów w różnych dziedzinach związanych z miastem, np. przy okazji uroczystych sesji Rady Miasta.

5. Pomoc i integracja społeczna

- Tworzenie sprawnego i zintegrowanego systemu pomocy społecznej.
- Zwiększenie różnorodności form wsparcia i placówek instytucjonalnych skierowanych do grup społecznych zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- Opieka i profilaktyka zdrowotna.
- Monitoring miasta.

6. Edukacja

- Organizacja oświaty miejskiej.

- Zwiększenie dostępu do publicznej opieki instytucjonalnej nad najmłodszymi dziećmi, w szczególności nad dziećmi do lat trzech.
- Ograniczanie skali dysfunkcji społecznych wśród uczniów.

7. Kultura, sport, rekreacja

- Zagospodarowanie oraz rewaloryzacja terenów oraz urządzeń Kanału Raduni na jego całej długości wraz z groblami.
- Budowa nowego basenu przy ZS nr 4.
- Rozbudowa i remont kładek przez Radunię dla pieszych i rowerzystów.
- Budowa boiska przy Zespole Szkół Ogólnokształcących Nr 1 im. Marii Konopnickiej.

8. Infrastruktura techniczna

- Budowa zbiorników retencyjnych oraz systemu odprowadzania wód deszczowych na terenie zlewni Kanału Raduni.
- Wykonanie alternatywnego odprowadzenia wód opadowych z terenu Osiedla Wschód rowem przez Rokitnicę do przepompowni w Mokrym Dworze.
- Modernizacja i rozbudowa sieci kanalizacyjno-wodociągowych.
- Likwidacja rur azbestocementowych.

VI. SPOSÓB WDRAŻANIA STRATEGII

Wdrażanie *Strategii* obejmuje:

- Wyznaczenie podmiotów odpowiedzialnych za realizację zadań.
- Wyznaczenie źródeł finansowania celów.
- Określenie sposobu monitoringu *Strategii*.
- Określenie harmonogramu wdrażania celów strategicznych.

6.1. Podmioty odpowiedzialne ze realizację celów strategicznych

Strategia akcentuje konieczność i potrzebę wdrażania poszczególnych celów i kierunków działań w ponadsektorowym partnerstwie i przy udziale jak największej liczby zaangażowanych podmiotów społecznych. Tabela poniżej wskazuje podmioty odpowiedzialne za realizację celów zawartych w *Strategii* oraz instytucje partnerskie do realizacji wyszczególnionych celów i projektów.

Tabela 40: Wyznaczenie podmiotów odpowiedzialnych za realizację zadań

Obszary rozwojowe Strategii	Jednostka odpowiedzialna	Partnerzy
Komunikacja i drogi	• Urząd Miasta w Pruszczu Gdańskim, w szczególności: Referat Techniczno-Inwestycyjny, Referat Gospodarki Komunalnej, Referat Planowania i Rozwoju, Referat Gospodarki Terenami.	• Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji „WiK” Sp. z o.o. • Pruszczańskie Przedsiębiorstwo Ciepłownicze „PEC” Sp. z o.o.
Mieszkalnictwo	• Urząd Miasta w Pruszczu Gdańskim, w szczególności: stanowisko ds. lokalowych. • Towarzystwo Budownictwa Społecznego ABK Sp. z o.o., Zakład Nieruchomości Komunalnych.	• Deweloperzy. • Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pruszczu Gdańskim.
Przedsiębiorczość	• Urząd Miasta w Pruszczu Gdańskim, w szczególności: Referat Gospodarki Terenami, Referat Podatków i Opłat, Referat Współpracy i Promocji.	• Organizacje pozarządowe. • Instytucje otoczenia biznesu. • Lokalni przedsiębiorcy. • Powiatowy Urząd Pracy w Gdańsku.
Tożsamość miasta	• Urząd Miasta w Pruszczu Gdańskim, w szczególności: Referat Oświaty, Kultury i Sportu, Referat Współpracy i Promocji, Referat Spraw Społecznych. • Centrum Kultury i Sportu. • Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pruszczu Gdańskim.	• Mieszkańcy miasta. • Organizacje pozarządowe. • Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna. • Placówki oświatowe.
Pomoc i integracja społeczna	• Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pruszczu Gdańskim i nadzorowane przez MOPS jednostki administracyjne. • Urząd Miasta w Pruszczu Gdańskim, w szczególności Referat Spraw Społecznych, Referat Oświaty, Kultury i Sportu.	• Komenda Powiatowa Policji w Pruszczu Gdańskim. • Szkoły. • Organizacje pozarządowe. • Straż Miejska w Pruszczu Gdańskim. • Zakłady opieki zdrowotnej. • Powiatowy Urząd Pracy

		w Gdańsku. • Sąd Rejonowy w Gdańsku. • Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pruszczu Gdańskim.
Edukacja	• Urząd Miasta w Pruszczu Gdańskim, w szczególności: Referat Oświaty, Kultury i Sportu, Referat Współpracy i Promocji. • Szkoły publiczne i niepubliczne.	• Organizacje pozarządowe. • Powiatowy Urząd Pracy w Gdańsku. • Uczelnie wyższe. • Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna. • Uniwersytet III Wieku. • Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej i jednostki administracyjne pozostające pod nadzorem MOPS. • Centrum Kultury i Sportu. • Poradnia psychologiczno-pedagogiczna.
Kultura, sport, rekreacja	• Urząd Miasta w Pruszczu Gdańskim, w szczególności: Referat Oświaty, Kultury i Sportu, Referat Współpracy i Promocji. • Centrum Kultury i Sportu.	• Organizacje pozarządowe. • Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna. • Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.
Infrastruktura techniczna	• Urząd Miasta w Pruszczu Gdańskim, w szczególności: Referat Gospodarki Komunalnej, Referat Techniczno-Inwestycyjny, Referat Gospodarki Terenami, Referat Współpracy i Promocji. • Pruszczańskie Przedsiębiorstwo Ciepłownicze „PEC” Sp. z o.o. • Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji „WiK” Sp. z o.o.	• Gminy ościenne. • Towarzystwo Budownictwa Społecznego ABK Sp. z o.o. • Zakład Nieruchomości Komunalnych.

6.2. Źródła finansowania

Zidentyfikowane cele i działania w zakresie objętym Strategią w Gminie Miejskiej Pruszcz Gdański wymagają odpowiednich źródeł finansowania. Źródła te można podzielić na cztery grupy:

1. Środki finansowe pochodzące z budżetu gminy.
2. Środki finansowe pochodzące z budżetu państwa.
3. Środki finansowe pochodzące ze źródeł organizacji pozarządowych.
4. Środki finansowe pochodzące z Unii Europejskiej, w szczególności Europejski Fundusz Społeczny (EFS) oraz Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR).

W chwili obecnej fundusze unijne dostępne na poziomie krajowym to w szczególności: Program Operacyjny Kapitał Ludzki, Regionalny Program Operacyjny Województwa Pomorskiego, Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka, Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko, Program Operacyjny Europejskiej Współpracy Terytorialnej.

Mimo, że koniec okresu finansowania projektów nastąpi w 2013 roku (koniec okresu programowania), już w przyszłym roku odczuwalna będzie mniejsza alokacja na niektóre priorytety w poszczególnych programach operacyjnych. Obecnie w krajach Unii Europejskiej trwa dyskusja na temat przyszłego kształtu polityki spójności w nowym okresie programowania na lata 2014-2020. Równolegle, w Ministerstwie Rozwoju Regionalnego trwają prace nad Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2010 – 2020, która wskaże obszary i zagadnienia wymagające dalszego wsparcia. Przyszłość polityki regionalnej w perspektywie wykraczającej poza horyzont 2013 roku zależeć będzie przede wszystkim od sposobu wykorzystania szans, przed którymi stoją obecnie regiony.

6.3. Monitoring Strategii

Monitoring jest procesem systematycznego zbierania i analizowania ilościowych i jakościowych danych dotyczących programu – zarówno w aspekcie finansowym, jak i rzeczowym. Monitoring ma za zadanie analizę stanu zaawansowania wdrażania Strategii i jej zgodności z postawionymi celami. Istotą monitorowania jest wyciąganie wniosków z tego, co zostało i nie zostało zrobione. Dzięki wynikom osiągniętym w ramach prowadzonego monitoringu możliwe jest wprowadzenie korekt, które będą uwzględniały upływ czasu, ewentualne zmiany finansowe, czy personalne. Z jednej strony jest symulatorem do lepszej pracy, a z drugiej pozwala ocenić, czy dobrze zaplanowano i realizowano Strategię.

Elementami skutecznego monitoringu są:

1. Zespół Wdrażający Strategię.

Zespół powinien zostać powołany przez Burmistrza Pruszcza Gdańskiego zarządzeniem. Liczebność Zespołu powinna odpowiadać liczbie obszarów rozwojowych zawartych w Strategii. Każdy z obszarów (komunikacja i drogi, mieszkalnictwo, przedsiębiorczość itd.) powinien być reprezentowany przez co najmniej jedną osobę, pełniącą funkcję koordynatora. W skład Zespołu powinni wejść: przedstawiciele Urzędu Miasta, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, organizacji pozarządowych lub inne osoby wskazane przez Burmistrza, które zajmują się lokalną problematyką społeczną. Liderem Strategii i jednostką koordynującą jest Urząd Miasta w Pruszczu Gdańskim.

Do głównych zadań Zespołu powinno należeć:

- wypracowanie metodyki postępowania, w tym:
 - opracowanie zasad i kanałów komunikacyjnych wewnątrz zespołu,
 - określenie harmonogramu spotkań,
 - podział ról i zadań,
 - sposoby komunikowania ze społecznością lokalną i innymi instytucjami.
- monitorowanie zjawisk świadczących o efektywności podejmowanych w ramach Strategii działań, w tym:
 - określenie źródeł (jednostek, podmiotów) pozyskania danych do monitoringu,
 - kontrola realizacji założonych celów strategicznych,

- propozycje zmian zapisów w części strategicznej.

Wdrażanie Strategii powinno odbywać się przy ponadsektorowej i partnerskiej współpracy wszystkich podmiotów związanych z rozwojem społeczno-gospodarczym gminy. Wszelkie podmioty, do których odnoszą się zapisy Strategii powinny zostać zobowiązane do przedkładania niezbędnych informacji koordynatorom odpowiedzialnym za poszczególne obszary rozwojowe Strategii, np. za pomocą niżej przedstawionego wzoru.

Tabela do prezentacji realizacji poszczególnych działań Strategii

Cele główne	Priorytetowe działania	Mierniki / Wskaźniki	Rok			Źródło informacji
			2011	2012		

W ramach monitoringu Strategii proponujemy wprowadzenie **dwuletnich planów działania**. Zespół Wdrażający Strategię powinien się zbierać przynajmniej raz na dwa lata (w końcu roku kalendarzowego) i ocenić stopień osiągnięcia poszczególnych celów.

2. Dwuletnia ocena wdrażania Strategii.

Raz na dwa lata Zespół swoją ocenę (raporty monitoringowe) powinien przekazać Burmistrzowi Pruszcza Gdańskiego i Radzie Miasta. W ocenie powinien się znaleźć wykaz podjętych inicjatyw świadczących o stopniu realizacji określonych celów strategicznych oraz proponowane rozwiązania lub zmiany, co do kierunków działań realizowanych w ramach Strategii lub ewentualne propozycje wprowadzenia nowych zapisów do dokumentu strategicznego.

Raporty monitoringowe powinny zostać upublicznione na stronie Urzędu Miasta w Pruszczu Gdańskim.

6.4. Struktura i harmonogram wdrażania Strategii

Przyjęcie Strategii do realizacji nastąpi po jej zatwierdzeniu przez Radę Miasta w Pruszczu Gdańskim.

Tabela 41: Struktura i harmonogram wdrażania Strategii

	Zadanie	Realizatorzy	Termin realizacji
1.	Wyznaczenie Zespołu Wdrażającego Strategię, złożonego z co najmniej ośmiu koordynatorów odpowiedzialnych za poszczególne obszary rozwojowe Strategii.	Burmistrz Pruszcza Gdańskiego	IV kwartał 2011 roku
2.	Wypracowanie metodyki postępowania, wewnętrznych procedur, określenie zakresu zadań.	Zespół Wdrażający Strategię	IV kwartał 2011 roku
3.	Realizacja celów strategicznych w wyznaczonych obszarach rozwojowych Strategii.	Podmioty odpowiedzialne ze realizację celów strategicznych oraz instytucje partnerskie wskazane w tabeli 40 oraz inne instytucje.	okres programowania Strategii – od 2011 do 2018 roku
4.	Zbieranie co dwa lata informacji na temat realizowanych zadań przyjętych w Strategii.	Zespół Wdrażający Strategię	IV kwartał roku, co dwa lata, począwszy od 2012 do 2018 roku
5.	Organizowanie co dwa lata spotkania Zespołu Wdrażającego Strategię oraz przedstawicieli podmiotów realizujących przyjęte kierunki działań.	Zespół Wdrażający Strategię, przedstawiciele jednostek organizacyjnych, instytucji miasta.	IV kwartał roku, co dwa lata, począwszy od 2012 do 2018 roku
6.	Analiza i ocena działań w celu wypracowania wniosków do dalszej realizacji.	Zespół Wdrażający Strategię, przedstawiciele jednostek organizacyjnych, instytucji miasta.	IV kwartał roku, co dwa lata, począwszy od 2012 do 2018 roku
7.	Opracowanie dwuletnich raportów monitoringowych dot. realizacji Strategii.	Zespół Wdrażający Strategię	IV kwartał roku, co dwa lata, począwszy od 2012 do 2018 roku
8.	Przedstawianie Radzie Miasta w Pruszczu Gdańskim raz na dwa lata sprawozdań z realizacji Strategii (raportów monitoringowych).	Zespół Wdrażający Strategię	I kwartał roku, począwszy od 2013 do 2019 roku
9.	Upublicznianie dwuletnich raportów monitoringowych na stronie internetowej Urzędu Miasta w Pruszczu Gdańskim.	Zespół Wdrażający Strategię	I kwartał roku, co dwa lata, począwszy od 2013 do 2019 roku

VII. METODYKA I ETAPY PRAC NAD STRATEGIĄ

W związku z przystąpieniem do opracowania aktualizacji Strategii, Burmistrz Pruszcza Gdańskiego – na mocy zarządzenia – powołał Zespół Opiniotwórczy, który miał na celu opiniowanie i weryfikowanie wypracowanego materiału „Strategii Rozwoju Miasta Pruszcz Gdański na lata 2011-2018”. Zespół Opiniotwórczy złożony był z przedstawicieli lokalnych liderów społecznych reprezentujących sektor publiczny, sektor prywatny oraz organizacje pozarządowe (tzw. „trójkąt współpracy”).

Zespół Opiniotwórczy ds. aktualizacji „Strategii Rozwoju Miasta Pruszcz Gdański na lata 2011-2018”

*powołany na mocy zarządzenia Burmistrza Pruszcza Gdańskiego
nr 619/2010 z dnia 24 maja 2010 roku*

1. Andrzej Szymański	– Zastępca Burmistrza Pruszcza Gdańskiego
2. Jarosław Wasilewski	– Przewodniczący Rady Miasta Pruszcz Gdański
3. Maria Niderla	– Skarbnik Miasta
4. Halina Baranowska	– Sekretarz Miasta
5. Bartosz Gondek	– Rzecznik prasowy
6. Radosław Gucwa	– Kierownik Referatu Współpracy i Promocji
7. Wojciech Gawkowski	– Kierownik Referatu Techniczno – Inwestycyjnego
8. Dorota Czaja	– Kierownik Referatu Oświaty, Kultury i Sportu
9. Marzena Piepiórka	– Inspektor Referatu Planowania i Rozwoju
10. Ewa Piechowska	– Podinspektor Referatu Planowania i Rozwoju
11. Małgorzata Czarnecka-Szafrńska	– Przewodnicząca Komisji Gospodarki Komunalnej
12. Jan Malek	– Przewodniczący Komisji Budżetowej
13. Marek Krawczyński	– Zastępca Przewodniczącego Rady Miasta Pruszcz Gdański
14. Ireneusz Czernecki	– Zastępca Przewodniczącego Rady Miasta Pruszcz Gdański
15. Iwona Deptuch-Dymowska	– Stowarzyszenie Na Rzecz Emerytów i Rencistów Powiatu Gdańskiego „Solidarni”
16. Jolanta Kołkowska	– Prezes Fundacji „Żyć Godnie” w Pruszczu Gdańskim
17. Joanna Jakubowska	– Dyrektor Stowarzyszenia Aeroklub Gdański z siedzibą w Pruszczu Gdańskim
18. Andrzej Pastuszka	– Prezes Stowarzyszenia Przyjaciół Pruszcza Gdańskiego i Okolicznych Gmin
19. Mirosław Nogaczewski	– Przewodniczący Oddziału Chrześcijańskiego Stowarzyszenia Dobroczynnego
20. Piotr Pułkowski	– Dyrektor Centrum Kultury i Sportu
21. Grażyna Zarówna	– Kierownik Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej
22. Jarosław Karnath	– Dyrektor Zespołu Szkół Ogólnokształcących Nr 1
23. Urszula Niklas	– Dyrektor Zespołu Szkół Nr 2
24. Tadeusz Zimodro	– Dyrektor Zespołu Szkół Nr 4
25. Alicja Ścierżyńska	– Dyrektor Szkoły Podstawowej nr 3

Aby zwiększyć udział lokalnej społeczności w procesie tworzenia dokumentu, przeprowadzono jakościowe badanie socjologiczne wśród lokalnych liderów społecznych oraz konsultacje społeczne wśród mieszkańców miasta.

1. Jakościowe badanie socjologiczne

Jakościowe badanie socjologiczne zostało przeprowadzone wśród przedstawicieli Zespołu Opiniotwórczego oraz wybranych pracowników Urzędu Miasta w Pruszczu Gdańskim. W ramach badania socjologicznego zostały przeprowadzone indywidualne wywiady pogłębione (IDI'a – z ang. *In-Depth Interviews*) *face-to-face*. Do realizacji badania posłużył częściowo ustrukturyzowany kwestionariusz wywiadu skonstruowany na potrzeby Strategii. Zrealizowana próba liczyła 29 respondentów. Wywiady posłużyły do identyfikacji istotnych potrzeb i problemów dotyczących rozwoju społeczno-gospodarczego Pruszcza Gdańskiego oraz zebrania opinii na temat ich przyczyn oraz możliwości ich rozwiązania.

2. Konsultacje społeczne - ilościowe badanie socjologiczne

Przeprowadzone zostało badanie ankietowe wśród mieszkańców miasta metodą CAWI, tj. wywiadów prowadzonych za pomocą kwestionariusza ankiety zamieszczonego na stronie internetowej. Kwestionariusz ankiety zamieszczono na stronie internetowej Urzędu Miasta w Pruszczu Gdańskim (www.pruszcz-gdanski.pl). Składał się z 7 pytań (w tym czterech pytań otwartych, trzech pytań zamkniętych) oraz metryczki. Badanie miało charakter anonimowy.

Celem badania ankietowego było zebranie ilościowych danych na temat: najważniejszych potrzeb rozwojowych miasta w opinii mieszkańców oraz oceny jakości życia w mieście. Wspomniane badanie socjologiczne miało również na celu zwiększenie udziału opinii społecznej przy formułowaniu wizji i celów Strategii oraz poznanie oczekiwań i potrzeb lokalnej społeczności. Ogółem, zebrano 153 kwestionariusze ankiet.

Przy formułowaniu celów strategicznych skorzystano również z wyników badania panelowego, realizowanego w Pruszczu Gdańskim rokrocznie od 2005 roku na reprezentatywnej statystycznie próbie 413 mieszkańców miasta. Celem badań panelowych jest uzyskanie informacji dotyczących społecznych i ekonomicznych aspektów funkcjonowania miasta Pruszcz Gdański: oceny i opinie mieszkańców dotyczące instytucji i organizacji miejskich, potrzeby, kierunki rozwoju, aspekty związane z funkcjonowaniem miasta, główne problemy społeczne, z którymi borykają się mieszkańcy, charakterystyczne postawy i zachowania, a także zjawiska i ocena działań kulturalnych miasta.

3. Sesje warsztatowe z udziałem Zespołu Opiniotwórczego

Identyfikacja głównych obszarów problemowych w sferze „Strategii Rozwoju Miasta Pruszcz Gdański na lata 2011-2018” dokonana została przy zastosowaniu grupowych metod rozwiązywania problemów na spotkaniach warsztatowych Zespołu Opiniotwórczego. Dokonując kolejnych przybliżeń, na zasadzie konsensusu, wyodrębniono główne obszary problemowe. Stanowiły one – obok diagnozy stanu miasta – punkt wyjścia do zidentyfikowania celów strategicznych oraz działań. Wyznaczono osiem głównych obszarów rozwojowych, w każdym z nich osiem celów generalnych, w ramach których sformułowano cele główne, strategiczne oraz przykłady konkretnych projektów inwestycyjnych. Podczas sesji warsztatowych z udziałem Zespołu Opiniotwórczego sformułowano ponadto misję

strategii, określono wizję rozwoju, określono sposób wdrażania Strategii (w tym opracowano system monitoringu i ewaluacji, wyznaczono podmioty odpowiedzialne za wdrażanie celów strategicznych, opracowano wskaźniki realizacji poszczególnych celów strategicznych, określono źródła finansowania wdrażanych celów strategicznych).

4. Konsultacje społeczne opracowanego projektu Strategii

Przygotowany materiał został następnie poddany konsultacjom społecznym wśród społeczności Pruszcza Gdańskiego. Konsultacje miały na celu zwiększenie udziału opinii społecznej przy formułowaniu wizji i celów Strategii oraz rozpoznanie oczekiwań i potrzeb lokalnej społeczności. Konsultacje pozwoliły tym samym na zaktualizowanie i opracowanie Strategii w oparciu o preferencje jak największej liczby mieszkańców, nie zaś tylko małej grupy złożonej z ich przedstawicieli.

Konsultacje społeczne trwały od 8 do 16 marca 2011 roku. Informacja o konsultacjach została ogłoszona na stronie internetowej Urzędu Miasta. Mieszkańcy Pruszcza Gdańskiego i wszystkie zainteresowane osoby mogły przesłać swoje uwagi i rekomendacje dotyczące projektu Strategii za pomocą kwestionariusza ankiety, zamieszczonego na stronie internetowej Urzędu Miasta w Pruszczu Gdańskim.

W ramach konsultacji społecznych wpłynęło 88 uwag, z których 29 uwzględniono w wersji ostatecznej dokumentu.

Załącznik nr 1

**Powiązanie celów i obszarów rozwojowych
„Strategii Rozwoju Miasta na lata 2011 – 2018”
z celami i kierunkami rozwoju dokumentów strategicznych
na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym**

„Strategia Rozwoju Miasta Pruszcz Gdański na lata 2011-2018” nie jest jedynym dokumentem w obszarze polityki rozwojowej miasta, którego skutki będą dotyczyły jego mieszkańców. Dokumenty programowe powstają również na poziomie kraju, czy województwa. Pozwala to na skuteczniejsze programowanie działań na poziomie lokalnym, tj. wpisywanie się z propozycjami programowymi w funkcjonującą rzeczywistość formalnoprawną oraz specyficzne dla regionu potrzeby.

Według stanu na 2009 rok, w Polsce obowiązuje 9 krajowych dokumentów długookresowych, 30 krajowych strategii sektorowych, w stosunku do których wymagana jest ocena zgodności ze Strategią Rozwoju Kraju oraz 148 innych dokumentów o charakterze strategicznym (plany i programy wieloletnie, założenia, koncepcje). W związku z powyższym, przy określaniu strategicznych celów rozwojowych miasta oraz priorytetów były brane pod uwagę cele strategiczne, zalecenia oraz wskazówki zawarte w innych dokumentach strategicznych szczebla krajowego, wojewódzkiego oraz lokalnego.

Poniżej przedstawiono powiązanie celów strategicznych zawartych w „Strategii Rozwoju Miasta Pruszcz Gdański na lata 2011-2018” (dalej *Strategia*) z wybranymi dokumentami strategicznymi. Strategia definiuje osiem głównych celów strategicznych, tj.:

- Cel generalny I (dalej C1):
Usprawnienie systemu komunikacji wewnętrznej miasta wraz z utrzymaniem dobrych połączeń drogowych i kolejowych z aglomeracją trójmiejską oraz resztą kraju.
- Cel generalny II (dalej C2):
Utrzymanie różnorodnej, atrakcyjnej oferty mieszkaniowej wraz z rewitalizacją starego i rozwojem nowego budownictwa mieszkaniowego – szczególnie jednorodzinne.
- Cel generalny III (dalej C3):
Tworzenie dogodnych warunków dla rozwoju przyjaznej miastu przedsiębiorczości.
- Cel generalny IV (dalej C4):
Rozwijanie tożsamości i wewnętrznej spójności miasta.
- Cel generalny V (dalej C5):
Skuteczne i kompleksowe rozwiązywanie problemów społecznych.
- Cel generalny VI (dalej C6):
Podniesienie poziomu efektywności oraz rozszerzenie zakresu usług edukacyjnych.
- Cel generalny VII (dalej C7):
Zwiększanie atrakcyjności i różnorodności oferty na spędzanie wolnego czasu przez dzieci, młodzież i całe rodziny.
- Cel generalny VIII (dalej C8):
Rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej.

A. POZIOM KRAJOWY

1. Strategia Rozwoju Kraju na lata 2007-2015

Strategia Rozwoju Kraju jest podstawowym dokumentem strategicznym określającym cele i priorytety w obszarze rozwoju społeczno – gospodarczego Polski oraz warunki, które powinny ten rozwój zapewnić.

Główny cel Strategii Rozwoju Kraju to: Podniesienie poziomu i jakości życia mieszkańców Polski – poszczególnych obywateli i rodzin.

Strategia Rozwoju Kraju na lata 2007-2015	Strategia							
Priorytety:	C1	C2	C3	C4	C5	C6	C7	C8
Priorytet 1: Wzrost konkurencyjności i innowacyjności gospodarki.			x					
Priorytet 2: Poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej.	x	x	x	x	x	x	x	x
Priorytet 3: Wzrost zatrudnienia i podniesienie jego jakości.			x		x	x		
Priorytet 4: Budowa zintegrowanej wspólnoty społecznej i jej bezpieczeństwa.	x			x	x			x
Priorytet 5: Rozwój obszarów wiejskich.								
Priorytet 6: Rozwój regionalny i podniesienie spójności terytorialnej.	x		x	x	x	x		x

2. Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia na lata 2007-2013 (dalej NSRO), podtytuł: Narodowa Strategia Spójności 2007-2013

NSRO prezentuje strategię rozwoju społeczno-gospodarczego kraju, w tym cele polityki spójności w Polsce w latach 2007-2013 oraz określa system wdrażania funduszy unijnych w ramach budżetu Unii Europejskiej na lata 2007-2013. Zakładanym efektem strategii proponowanej w NSRO jest znaczące podniesienie jakości życia mieszkańców Polski i osiągnięcie spójności gospodarczej z innymi krajami Unii Europejskiej. NSRO wdrażane są poprzez Programy Operacyjne (w tym PO Infrastruktura i Środowisko, PO Kapitał Ludzki, PO Innowacyjna Gospodarka, PO Europejskiej Współpracy Terytorialnej, PO Rozwój Polski Wschodniej), zarządzane przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego oraz Regionalne Programy Operacyjne (RPO), zarządzane przez samorządy poszczególnych województw.

Celem strategicznym Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia dla Polski jest tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki opartej na wiedzy i przedsiębiorczości zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej.

NSRO 2007-2013	Strategia							
Priorytety:	C1	C2	C3	C4	C5	C6	C7	C8
Priorytet 1: Poprawa jakości funkcjonowania instytucji publicznych oraz rozbudowa mechanizmów partnerstwa.				x			x	
Priorytet 2: Poprawa jakości kapitału ludzkiego i zwiększenie spójności społecznej.			x		x	x		
Priorytet 3: Budowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej mającej na celu podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności Polski.	x	x	x	x	x	x	x	x
Priorytet 4: Podniesienie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw, w tym szczególnie sektora wytwórczego o wysokiej wartości dodanej oraz rozwój sektora usług.			x					
Priorytet 5: Wzrost konkurencyjności polskich regionów i przeciwdziałanie ich marginalizacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej.	x	x	x	x	x	x	x	x
Priorytet 6: Wyrównywanie szans rozwojowych i wspomaganie zmian strukturalnych na obszarach wiejskich.								

3. Strategia Polityki Społecznej na lata 2007 - 2013

Celem Strategii Polityki Społecznej jest zbudowanie spójnego systemu polityki państwa, mającego doprowadzić do równego dostępu wszystkich obywateli do praw społecznych, poprawy warunków powstawania i funkcjonowania rodzin oraz dostarczenie wsparcia dla grup i osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Celem Strategii Polityki Społecznej rządu w latach 2007 – 2013 jest zbudowanie zintegrowanego systemu polityki państwa prowadzącej do ułatwienia wszystkim obywatelom równego dostępu do praw społecznych, poprawy warunków powstawania i funkcjonowania rodzin oraz wsparcia grup i osób zagrożonych wykluczeniem społecznym przy zapewnieniu demokratycznego współuczestnictwa obywateli.

Strategia Polityki Społecznej na lata 2007-2013	Strategia							
Priorytety:	C1	C2	C3	C4	C5	C6	C7	C8
Priorytet 1: Poprawa warunków powstawania i funkcjonowania rodzin. Wsparcie rodzin w wychowaniu i edukacji dzieci.		x	x	x	x	x	x	
Priorytet 2: Wdrożenie aktywnej polityki społecznej.		x	x	x	x	x		
Priorytet 3: Kompleksowa rehabilitacja i aktywizacja osób niepełnosprawnych.					x			
Priorytet 4: Tworzenie warunków sprzyjających integracji w starzejącym się społeczeństwie.				x	x			
Priorytet 5: Aktywizacja i mobilizacja partnerów lokalnych.				x			x	

Priorytet 6: Partnerstwo publiczno-społeczne jako podstawa rozwoju usług społecznych.				x	x		x	
Priorytet 7: Integracja społeczna i zawodowa imigrantów					x			

4. Narodowa Strategia Rozwoju Regionalnego na lata 2007 – 2013

Narodowa Strategia Rozwoju Regionalnego jest dokumentem określającym uwarunkowania, cele i kierunki wspierania rozwoju regionalnego przez państwo oraz służącym koordynacji polityki sektorowej w województwach.

Narodowa Strategia Rozwoju Regionalnego na lata 2007-2013	Strategia							
Cele kierunkowe:	C1	C2	C3	C4	C5	C6	C7	C8
1. Rozwój konkurencyjności gospodarczej polskich regionów.	x		x		x	x		x
2. Wspieranie podejmowania zróżnicowanych przedsięwzięć rozwojowych przy lepszym wykorzystaniu potencjału endogenicznego regionów.	x		x		x	x		x
3. Wyrównywanie szans rozwojowych województw.	x	x	x	x	x	x	x	x

5. Koncepcja Polityki Przestrzennego Zagospodarowania Kraju

Koncepcja przestrzennego zagospodarowania kraju jest podstawowym dokumentem określającym politykę państwa w dziedzinie przestrzennego zagospodarowania kraju w perspektywie najbliższych dwudziestu lat (w horyzoncie 2025 roku).

Koncepcja Polityki Przestrzennego Zagospodarowania Kraju	Strategia							
Cele rozwoju:	C1	C2	C3	C4	C5	C6	C7	C8
Cel 1: Kształtowanie mechanizmów generujących efektywny rozwój społeczno-gospodarczy.	x	x	x				x	x
Cel 2: Poprawa standardu cywilizacyjnego społeczeństwa.	x	x	x	x	x	x	x	x
Cel 3: Ochrona i racjonalne kształtowanie środowiska przyrodniczego.								x
Cel 4: Ochrona dziedzictwa kulturowego narodu.				x			x	
Cel 5: Podnoszenie zdolności obronnej państwa.	x	x		x		x	x	x

6. Inne krajowe strategiczne dokumenty sektorowe

Nazwa dokumentu	Strategia							
	C1	C2	C3	C4	C5	C6	C7	C8
Strategia Rozwoju Edukacji Narodowej na lata 2007 - 2013 <i>Cel główny: podniesienie poziomu wykształcenia społeczeństwa, tak by wykształcenie co najmniej średnie stało się bardziej powszechne (...), przy jednoczesnym zapewnieniu wysokiej jakości kształcenia.</i>			x	x	x	x	x	
Narodowa Strategia Rozwoju Kultury na lata 2004 - 2020 <i>Cel główny Narodowej Strategii Rozwoju Kultury to: Zrównoważenie rozwoju kultury w regionach.</i>				x		x	x	
Strategia Rozwoju Sportu do roku 2015 <i>Cel główny: Aktywne i sprawne społeczeństwo. Trzy główne priorytety: I: popularyzacja sportu dla wszystkich; II: wzrost poziomu wyników sportowych, III: rozwój infrastruktury sportowo – rekreacyjnej.</i>					x	x	x	
Strategia Gospodarki Wodnej (do 2020 roku) <i>Cel ogólny: określenie podstawowych kierunków rozwoju gospodarki wodnej do roku 2020 oraz sprecyzowanie działań umożliwiających realizację konstytucyjnej zasady zrównoważonego rozwoju w gospodarowaniu wodami.</i>								x
Strategia Długofalowego Rozwoju Sektora Mieszkaniowego na lata 2005- 2025 <i>Cel główny: Maksymalne zbliżenie poziomu zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych obywateli do obecnego poziomu średniej całej UE w okresie do 2025 r., przy wykorzystaniu sposobności tkwiących w perspektywie stabilizacji demograficznej, przewidywanym wzroście gospodarczym oraz członkostwie Polski w UE.</i>		x			x			
Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych 2003 - 2010 <i>Cel: Wprowadzenie procedur podejmowania przedsięwzięć inwestycyjnych w zakresie modernizacji oczyszczalni ścieków.</i>								x
Strategia Rozwoju Transportu na lata 2007 - 2013 <i>Strategia definiuje cztery cele główne: Cel 1: Nowoczesna sieć transportowa; Cel 2: Nowoczesny rynek transportowy; Cel 3: Integracja terytorialna i gałęziowa; Cel 4: Bezpieczeństwo i troska o środowisko.</i>	x				x			

B. POZIOM REGIONALNY

1. Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego do roku 2020

Wizję Strategii zdefiniowano jako: Województwo pomorskie 2020 roku to znaczący partner w Regionie Morza Bałtyckiego – region czystego środowiska; wysokiej jakości życia; rozwoju opartego na wiedzy, umiejętnościach, aktywności i otwartości mieszkańców; silnej i zróżnicowanej gospodarki; partnerskiej współpracy; atrakcyjnej i spójnej przestrzeni, a także kultywowania wielokulturowego dziedzictwa oraz tradycji morskich i solidarnościowych.

Strategia obejmuje 14 celów strategicznych ujętych w ramach trzech priorytetów: „Konkurencyjność”, „Spójność” i „Dostępność”.

„Strategia Rozwoju Miasta Pruszcz Gdański na lata 2011-2018” realizuje w pełni cele i priorytety rozwoju województwa pomorskiego.

Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego do roku 2020	Strategia							
Cele rozwoju:	C1	C2	C3	C4	C5	C6	C7	C8
Konkurencyjność:								
1. Lepsze warunki dla przedsiębiorczości i innowacji.	x		x					
2. Wysoki poziom edukacji i nauki.					x			
3. Rozwój gospodarki wykorzystującej specyficzne zasoby regionalne.			x	x			x	
4. Efektywna sfera społeczna.	x		x					
5. Silna pozycja i powiązania Obszaru Metropolitalnego Trójmiasta w układzie ponadregionalnym, głównie bałtyckim.	x				x	x	x	x
Spójność								
1. Wzrost zatrudnienia i mobilności zawodowej.			x		x	x		
2. Silne, zdrowe i zintegrowane społeczeństwo.					x			
3. Rozwój społeczeństwa obywatelskiego.				x	x		x	
4. Kształtowanie procesów społecznych i przestrzennych dla poprawy jakości życia.		x		x	x			
5. Wzmacnianie subregionalnych ośrodków rozwojowych.	x		x		x			
Dostępność								
1. Efektywny i bezpieczny system transportowy.	x				x			
2. Poprawa funkcjonowania systemów infrastruktury technicznej i teleinformatycznej.								x
3. Lepszy dostęp do infrastruktury społecznej, zwłaszcza na obszarach strukturalnie słabych.				x	x	x	x	
4. Zachowanie i poprawa stanu środowiska przyrodniczego.								x

2. Regionalny Program Operacyjny Województwa Pomorskiego na lata 2007-2013 (RPO WP)

RPO WP jest jednym z instrumentów realizacji Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia 2007-2013. Rolę Instytucji Zarządzającej RPO WP pełni Zarząd Województwa Pomorskiego. RPO WP został przygotowany w celu wykorzystania środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach celu „Konwergencja” polityki spójności Unii Europejskiej. RPO WP stanowi największy w historii, skoordynowany, wieloletni i ustabilizowany finansowo program przedsięwzięć rozwojowych w województwie pomorskim.

Cel strategiczny Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Pomorskiego na lata 2007-2013 to: Poprawa konkurencyjności gospodarczej, spójności społecznej i dostępności przestrzennej województwa przy zrównoważonym wykorzystaniu specyficznych cech potencjału gospodarczego i kulturowego regionu oraz przy pełnym poszanowaniu jego zasobów przyrodniczych.

Cel strategiczny programu będzie realizowany przez cztery cele szczegółowe:

1. Podniesienie konkurencyjności i innowacyjności gospodarki oraz wzrost kompetencji mieszkańców.
2. Poprawę atrakcyjności inwestycyjnej ośrodków miejskich i usprawnienie powiązań między nimi.
3. Poprawę atrakcyjności osiedleńczej i turystycznej.
4. Przełamywanie barier strukturalnych na obszarach o niższym potencjale rozwojowym.

Z celów szczegółowych Programu wynikają Osie Priorytetowe RPO WP: Oś priorytetowa 1: Rozwój i innowacje w MŚP. Oś priorytetowa 2: Społeczeństwo wiedzy. Oś priorytetowa 3: Funkcje miejskie i metropolitalne. Oś priorytetowa 4: Regionalny system transportowy. Oś priorytetowa 5: Środowisko i energetyka przyjazna środowisku. Oś priorytetowa 6: Turystyka i dziedzictwo kulturowe. Oś priorytetowa 7: Ochrona zdrowia i system ratownictwa. Oś priorytetowa 8: Lokalna infrastruktura podstawowa. Oś priorytetowa 9: Lokalna infrastruktura społeczna i inicjatywy obywatelskie.

„Strategia Rozwoju Miasta Pruszcz Gdański na lata 2011-2018” w pełni realizuje zapisy Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Pomorskiego na lata 2007-2013	Strategia							
	C1	C2	C3	C4	C5	C6	C7	C8
Poprawa konkurencyjności gospodarczej, spójności społecznej i dostępności przestrzennej województwa przy zrównoważonym wykorzystaniu specyficznych cech potencjału gospodarczego i kulturowego regionu oraz przy pełnym poszanowaniu jego zasobów przyrodniczych.	x	x	x	x	x	x	x	x

3. Strategia Polityki Społecznej Województwa Pomorskiego do 2013 roku

Misja Strategii Polityki Społecznej Województwa Pomorskiego to: Wysoka jakość życia mieszkańców regionu w zintegrowanych i aktywnych wspólnotach lokalnych z możliwością pełnego uczestnictwa w rozwoju społeczno – gospodarczym.

Strategia Polityki Społecznej Województwa Pomorskiego do 2013 roku	Strategia							
Priorytety:	C1	C2	C3	C4	C5	C6	C7	C8
Priorytet I: Wzrost zatrudnienia i mobilności zawodowej.	x		x		x	x		
Priorytet II: Wzmocnienie integracji społecznej.		x		x	x	x	x	
Priorytet III: Rozwój społeczeństwa obywatelskiego.				x	x		x	
Priorytet IV: Poprawa infrastruktury społecznej i systemów wsparcia integracji społecznej.			x		x			

4. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego

Generalny cel polityki przestrzennej województwa pomorskiego to: Kształtowanie harmonijnej struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa sprzyjającej równoważeniu wykorzystywania cech, zasobów i walorów przestrzeni z rozwojem gospodarczym, wzrostem poziomu i jakości życia oraz trwałym zachowaniem wartości środowiska dla potrzeb obecnego i przyszłych pokoleń.

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego	Strategia							
	C1	C2	C3	C4	C5	C6	C7	C8
Cele główne zagospodarowania przestrzennego województwa – kształtowanie struktur przestrzennych, umożliwiające:								
1. Powiązanie z europejskim, w tym bałtyckim systemem gospodarki przestrzennej.								
2. Wzrost konkurencyjności Pomorza i efektywności gospodarowania w przestrzeni.								
3. Osiągnięcie jakości życia (standardu cywilizacyjnego) mieszkańców zachodniej części Europy Bałtyckiej.	x	x	x	x	x	x	x	x
4. Zahamowanie dewaloryzacji środowiska oraz ochrona jego struktury i wartości.								
5. Podwyższenie walorów obronnych i odporności na skutki awarii i klęsk żywiołowych.								

5. Program Ochrony Środowiska Województwa Pomorskiego na lata 2007 - 2010 z uwzględnieniem perspektywy 2011 – 2014

Program Ochrony Środowiska Województwa Pomorskiego	Strategia							
	C1	C2	C3	C4	C5	C6	C7	C8
1. Środowiska dla zdrowia – dalsza poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego.								
2. Wzmocnienie systemu zarządzania środowiskiem oraz podniesienie świadomości ekologicznej społeczeństwa.	x		x	x			x	x
3. Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrody.								
4. Zrównoważone wykorzystanie materiałów, wody i energii.								

C. POZIOM LOKALNY

1. Wieloletni Program Inwestycyjny

Cele strategiczne zawarte w „Strategii Rozwoju Miasta Pruszcz Gdański na lata 2011 – 2018” wpisują się w założenia Wieloletniego Programu Inwestycyjnego, który określa limity wydatków na wieloletnie programy inwestycyjne finansowane z budżetu miasta. Program określa m.in. wysokość wydatków budżetowych na konkretne zadania inwestycyjne w określonych obszarach strategicznych, którymi są m.in.: usprawnienia komunikacyjne, rozwój turystyki i kultury, zwiększanie lokalnej atrakcyjności inwestycyjnej, osiedleńczej i turystycznej, ekologia.

2. Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Pruszcz Gdański

Cele strategiczne zawarte w „Strategii Rozwoju Miasta Pruszcz Gdański na lata 2011 – 2018” wpisują się w założenia i kierunki rozwoju określone w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Pruszcz Gdański. Wspomniane kierunki rozwoju określone w Studium odnoszą się w szczególności do: systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, mieszkalnictwa, obszarów oraz zasad ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu kulturowego.

Zmiany Studium zostały uchwalone dnia 9 listopada 2010 roku Uchwałą Nr XLIX/490/2010 Rady Miasta Pruszcz Gdański.

3. Lokalny Plan Rewitalizacji Gminy Miejskiej Pruszcz Gdański na lata 2009-2015

Dokument został przyjęty Uchwałą Nr XXX/288/2009 Rady Miasta Pruszcz Gdański z dnia 27 marca 2009 r.

Realizacja Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Miejskiej Pruszcz Gdański na lata 2009-2015 ma umożliwić poprawę warunków w sferze życia społecznego, gospodarczego i przestrzeni Gminy Miejskiej Pruszcz Gdański poprzez mobilizację przedsięwzięć inwestycyjnych oraz animację gospodarczą i społeczną. Ponadto zapewnić ma odpowiedni poziom walorów użytkowych miasta, tj. adresowanych do społeczności lokalnej warunków decydujących o wygodzie codziennego życia w danej jednostce terytorialnej.

Lokalny Plan Rewitalizacji Gminy Miejskiej Pruszcz Gdański na lata 2009-2015	Strategia							
Cele strategiczne:	C1	C2	C3	C4	C5	C6	C7	C8
Cel I: Ożywienie społeczno-gospodarcze oraz podniesienie jakości przestrzeni publicznej zgodnie z zasadami ładu przestrzennego i estetyki	x		x	x				x
Cel II: Integracja mieszkańców, zapobieganie i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu					x	x	x	
Cel III - Zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców oraz poprawa możliwości komunikacyjnych wewnątrz osiedli.	x	x		x	x			
Cel IV: Ochrona dziedzictwa kulturowego i zasobów środowiska.				x			x	
Cel V: Zwiększenie atrakcyjności kulturalnej i turystycznej Gminy Miejskiej.							x	

4. Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Pruszcz Gdański na lata 2007-2013

Dokument został przyjęty Uchwałą Nr VII/47/2007 Rady Miasta Pruszcz Gdański z dnia 27 kwietnia 2007 roku.

Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych ma stanowić podstawę do realizacji względnie trwałych wzorów interwencji społecznych, podejmowanych w celu zmiany (poprawy) tych stanów rzeczy (zjawisk) występujących w obrębie danej społeczności, które są oceniane negatywnie.

Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Pruszcz Gdański na lata 2007-2013	Strategia							
	C1	C2	C3	C4	C5	C6	C7	C8
<i>Cele strategiczne:</i>								
1. Tworzenie sprawnego systemu zapobiegania kryzysom rodziny i wspierania rodzin w kryzysie, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb dzieci i młodzieży.				x	x	x	x	

2. Rozwijanie systemu pomocy służącego zaspokajaniu podstawowych potrzeb osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.								
3. Budowanie sprawnego i zintegrowanego systemu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień na terenie miasta.								
4. Monitorowanie problemów społecznych i rozwijanie partnerskiej współpracy z organizacjami pozarządowymi.								

5. Powiatowy Program na Rzecz Zatrudnienia i Spójności Społecznej Powiatu Gdańskiego na okres 2007 - 2015 (PPnRZiSS)

Dokument został przyjęty Uchwałą Nr XIV/95/2007 Rady Powiatu Gdańskiego z dnia 7 grudnia 2007 roku. PPnRZiSS ma na celu: lepsze przygotowanie podmiotów Powiatu Gdańskiego do ubiegania się o dofinansowanie z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013, zwiększenie efektywności wydatkowania środków EFS na terenie powiatu oraz zbudowanie i ustanowienie trójsektorowego, strategicznego partnerstwa powiatowego.

Powiatowy Program na Rzecz Zatrudnienia i Spójności Społecznej Powiatu Gdańskiego na okres 2007 - 2015	Strategia							
	C1	C2	C3	C4	C5	C6	C7	C8
Cele ogólne:								
Cel I: Promocja integracji społecznej w Powiecie Gdańskim.			x		x			
Cel II: Rynek pracy w Powiecie Gdańskim otwarty dla wszystkich.			x		x			
Cel III: Rozwój wykształcenia i kompetencji w Powiecie Gdańskim.						x		
Cel IV: Rozwój regionalnych kadr gospodarki w Powiecie Gdańskim.			x					
Cel V: Dobre zarządzanie.			x	x	x			

6. Program ochrony środowiska z planem gospodarki odpadami dla miasta Pruszcz Gdański na lata 2010 – 2013 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2014 – 2017

Dokument został przyjęty Uchwałą Nr III/18/2010 Rady Miasta Pruszcz Gdański z dnia 22 grudnia 2010 r.

Programy ochrony środowiska i plany gospodarki odpadami mają na celu efektywne zarządzanie ochroną środowiska zgodnie z polityką ekologiczną państwa. Wymóg sporządzenia wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska i planów gospodarki odpadami wynika wprost z Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. „Prawo

ochrony środowiska” w art. 17 (Dz. U. Nr 62, poz. 627 ze zm.) oraz Ustawy o odpadach z 27 kwietnia 2001 r. w art. 14 (Dz. U. Nr 62, poz. 628 ze zm.). Cele i zadania ochrony środowiska na obszarze Gminy Miejskiej Pruszcz Gdański określono w pięciu priorytetach.

Program ochrony środowiska z planem gospodarki odpadami dla miasta Pruszcz Gdański na lata 2010 – 2013 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2014 – 2017	Strategia							
<i>Priorytety Programu:</i>	C1	C2	C3	C4	C5	C6	C7	C8
Priorytet 1: Modernizacja i rozbudowa infrastruktury technicznej w zakresie gospodarki wodno-ściekowej oraz ochrona wód. Priorytet 2: Optymalizacja systemu gospodarki odpadami. Priorytet 3: Poprawa stanu powietrza atmosferycznego i ochrona przed hałasem. Priorytet 4: Ochrona żywych zasobów przyrody, promocja i rozwój edukacji ekologicznej. Priorytet 5: Zwiększenie udziału terenów zielonych w strukturze przestrzennej miasta.	x	x	x	x		x		x

7. System Profilaktyki i Opieki nad Dzieckiem i Rodziną Miasta Pruszcz Gdański na lata 2007-2013

Dokument przyjęty został Uchwałą Nr VII/48/2007 Rady Miasta Pruszcz Gdański z dnia 27 kwietnia 2007 roku.

Dokument opracowany został zgodnie z art. 17.13 Ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej i ma na celu wzmocnienie pozycji dziecka i rodziny na terenie gminy.

System Profilaktyki i Opieki nad Dzieckiem i Rodziną Miasta Pruszcz Gdański na lata 2007-2013	Strategia							
	C1	C2	C3	C4	C5	C6	C7	C8
<i>Cele strategiczne:</i> 1. Wspieranie rodziny. 2. Poprawa sytuacji dziecka w środowisku szkolnym. 3. Promocja zdrowia oraz rozwój sportu i rekreacji. 4. Poprawa stanu bezpieczeństwa rodziny, dzieci i młodzieży.					x	x	x	

8. Gminny program opieki nad zabytkami Miasta Pruszcz Gdański na lata 2009 – 2013

Program został przyjęty Uchwałą Nr XXIX/280/2009 Rady Miasta Pruszcz Gdański z dnia 18 marca 2009 roku.

Dokument określa 18 głównych celów polityki miejskiej w zakresie opieki nad zabytkami oraz ochrony krajobrazu kulturowego miasta.

Gminny program opieki nad zabytkami Miasta Pruszcz Gdański na lata 2009 – 2013	Strategia							
	C1	C2	C3	C4	C5	C6	C7	C8
18 głównych celów polityki miejskiej w zakresie opieki nad zabytkami oraz ochrony krajobrazu kulturowego miasta					x	x	x	

Załącznik nr 2

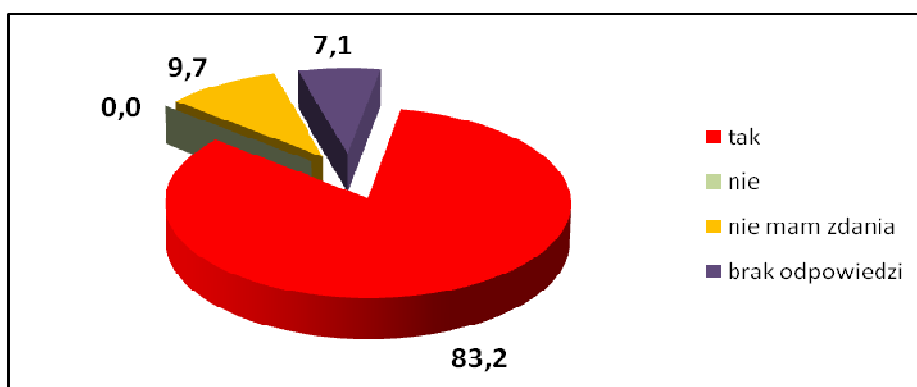
Wyniki badania ankietowego zrealizowanego na potrzeby „Strategii Rozwoju Miasta Pruszcz Gdański na lata 2011 – 2018”

Szczegółowy opis badania ankietowego przedstawiono w podrozdziale *Metodyka i etapy prac nad Strategią*.

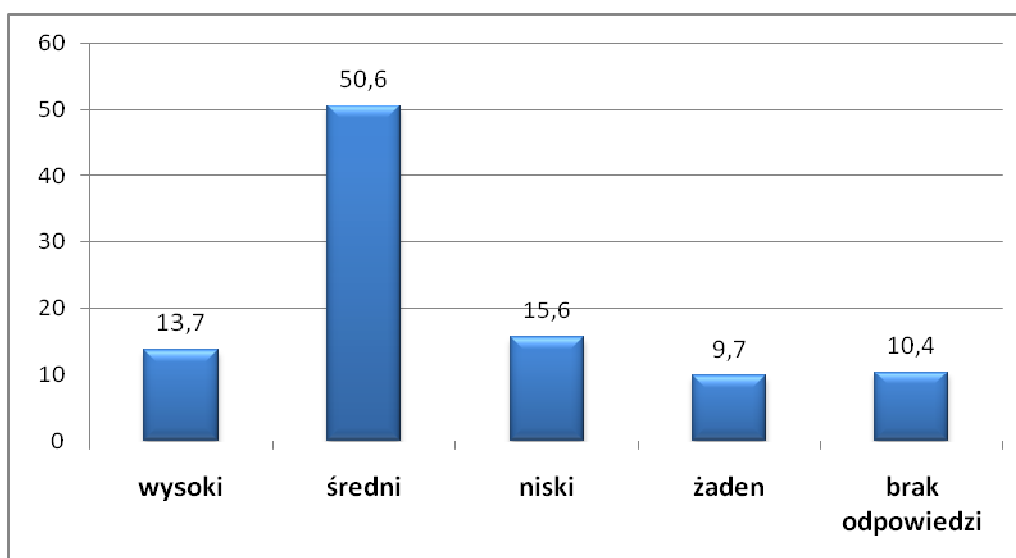
Poniżej przedstawiono odsetek zebranych odpowiedzi na pytania zamknięte kwestionariusza ankiety. Odpowiedzi najczęściej wskazywane przez respondentów w pytaniach otwartych kwestionariusza ankiety (pytania nr 3 i 4), zostały przedstawione w poszczególnych podrozdziałach Strategii jako „wyniki konsultacji społecznych”.

Zrealizowana próba liczyła 153 respondentów.

Pytanie nr 1 kwestionariusza ankiety – „Czy problem rozwoju społeczno – gospodarczego Miasta jest dla Pana(i) ważny?”: (w %)

Pytanie nr 2 kwestionariusza ankiety – „Proszę ocenić poziom współpracy między mieszkańcami a władzami Miasta”: (w %)

Pytanie nr 5 kwestionariusza ankiety – „Jakie problemy Pana(i) zdaniem występują na terenie Miasta?”: (w %)

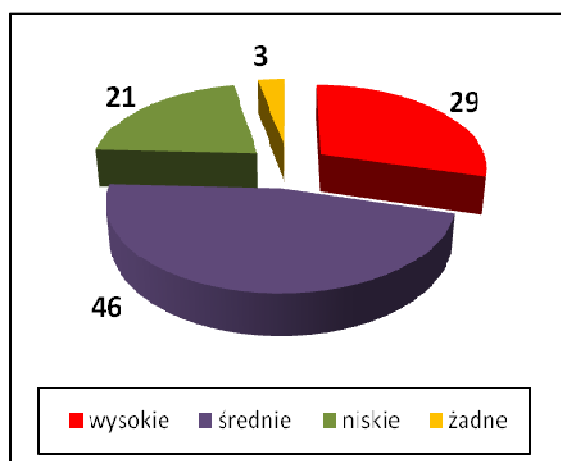
Respondenci oceniali wyszczególnione w kwestionariuszu ankiety zagadnienia problemowe według skali:

1. Wysokie zagrożenie problemem.
2. Średnie zagrożenie problemem.
3. Niskie zagrożenie problemem.
4. Brak problemu.

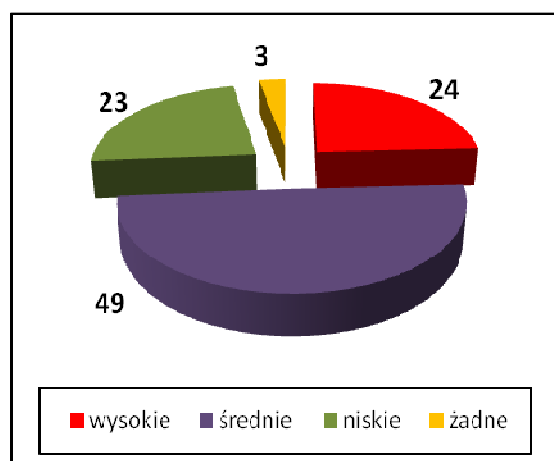
Poniżej przedstawiono procentowy rozkład odpowiedzi.

Uwaga: jeśli odsetki nie sumują się do 100%, oznacza to, że brakujący % stanowi brak odpowiedzi na pytanie.

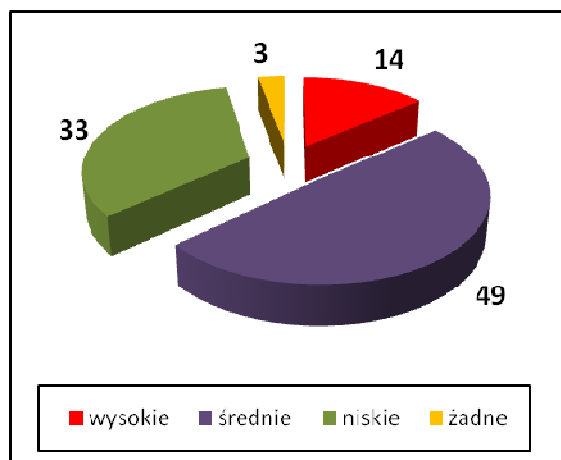
BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

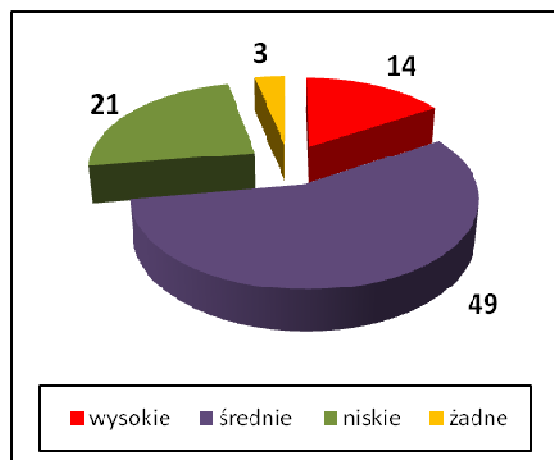
PRZESTĘPCZOŚĆ

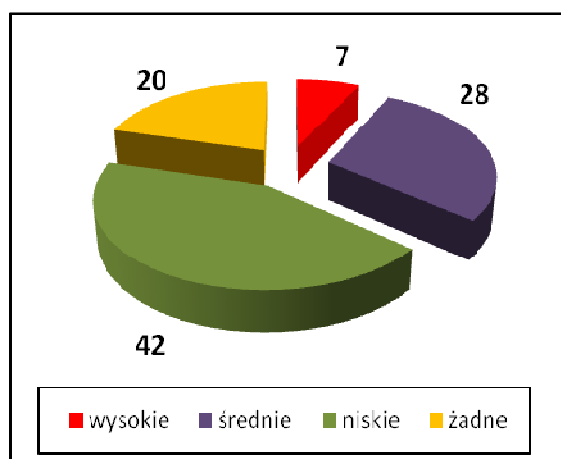
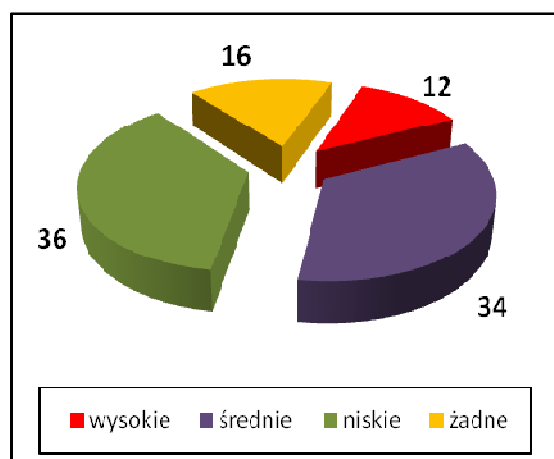
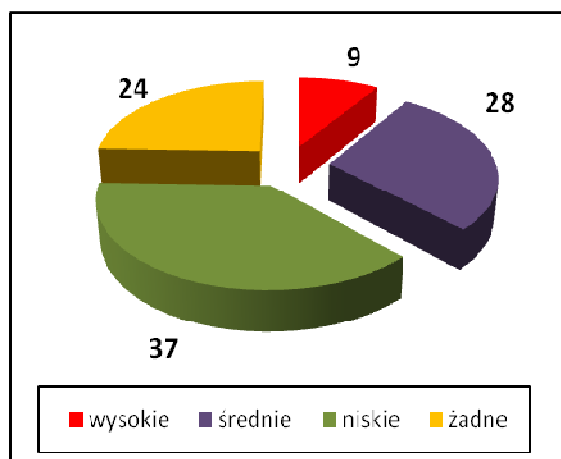
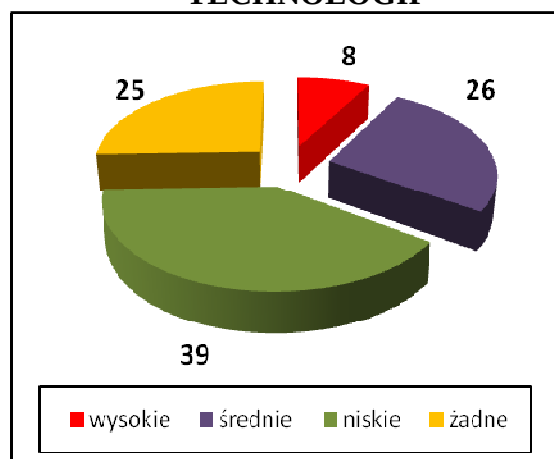
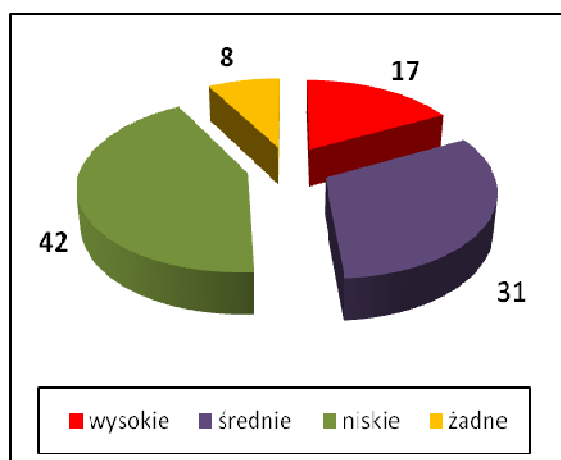
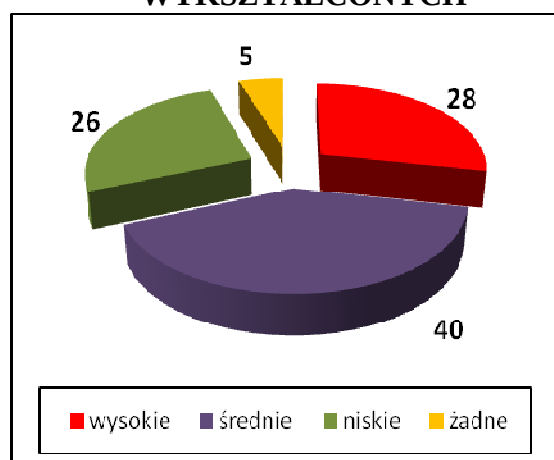

BEZROBOCIE

UBÓSTWO

PRZEMOC W RODZINIE**ALKOHOLIZM****NARKOMANIA****BRAK DOSTĘPU DO NOWOCZESNEJ TECHNOLOGII****ZANIECZYSZCZENIE ŚRODOWISKA****EMIGRACJA Z MIASTA LUDZI MŁODYCH I DOBRZE WYKSZTAŁCONYCH**

Pytanie nr 6 kwestionariusza ankiety – „Proszę ocenić jakość podanych dziedzin”: (w %)

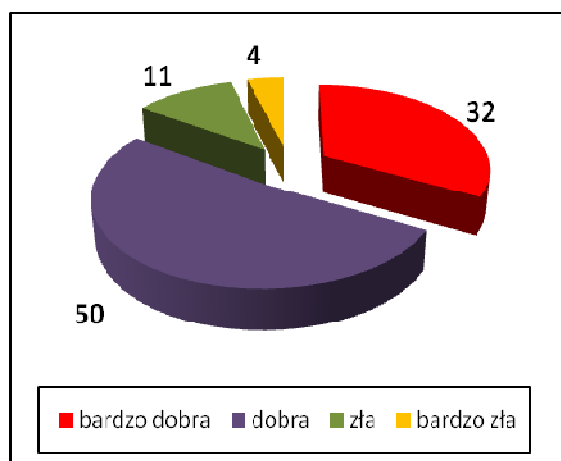
Respondenci oceniali jakość wyszczególnionych w kwestionariuszu ankiety dziedzin według skali:

1. Bardzo dobra.
2. Dobra.
3. Zła.
4. Bardzo zła.

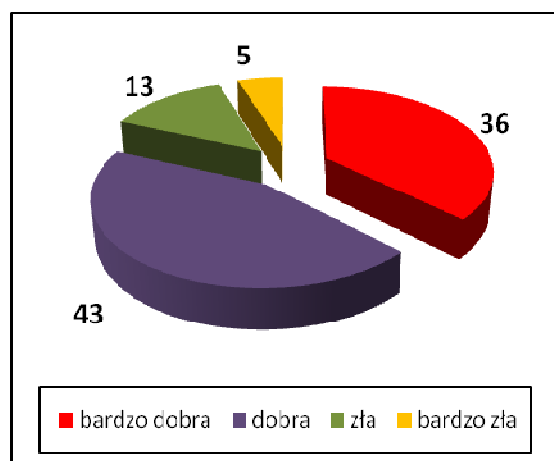
Poniżej przedstawiono procentowy rozkład odpowiedzi.

Uwaga: jeśli odsetki nie sumują się do 100%, oznacza to, że brakujący % stanowi brak odpowiedzi na pytanie.

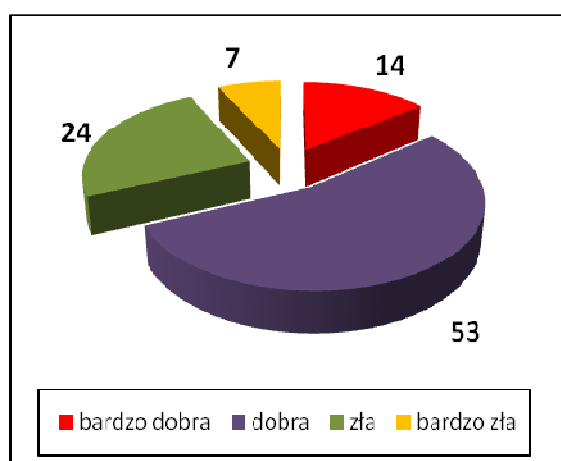
OFERTA INWESTYCYJNA

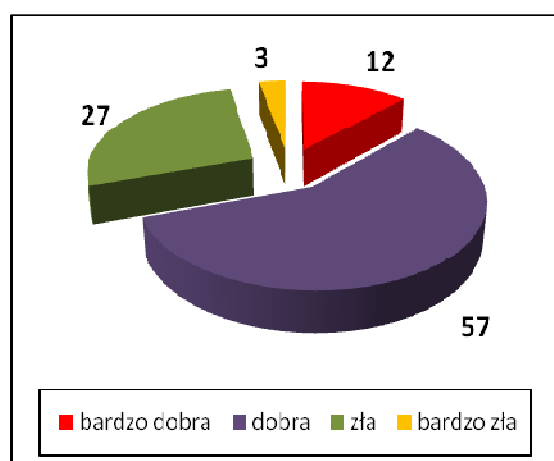
OFERTA KULTURALNA

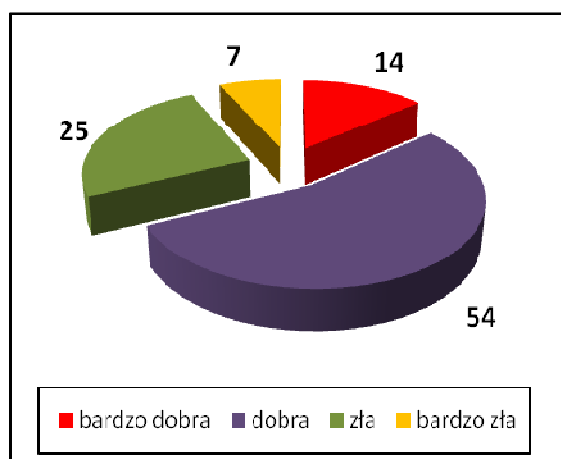
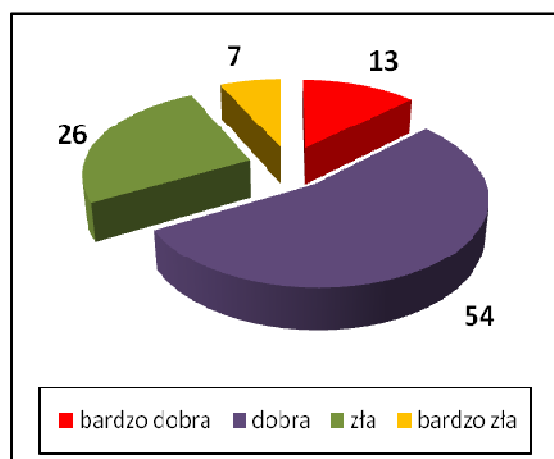
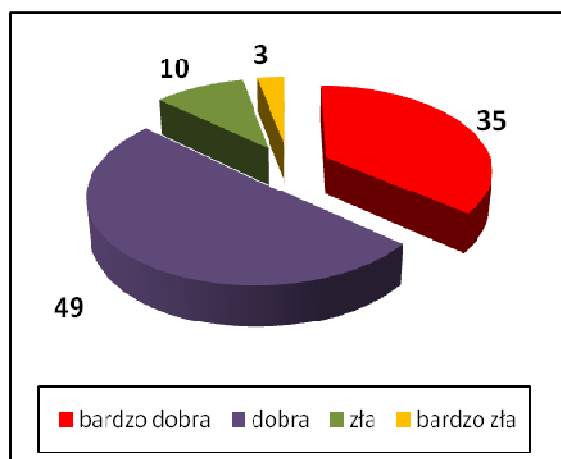
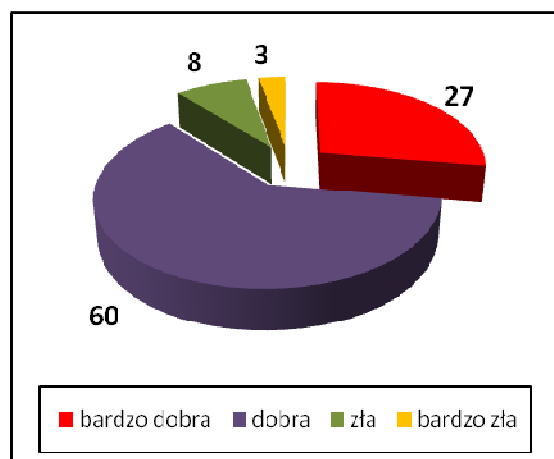
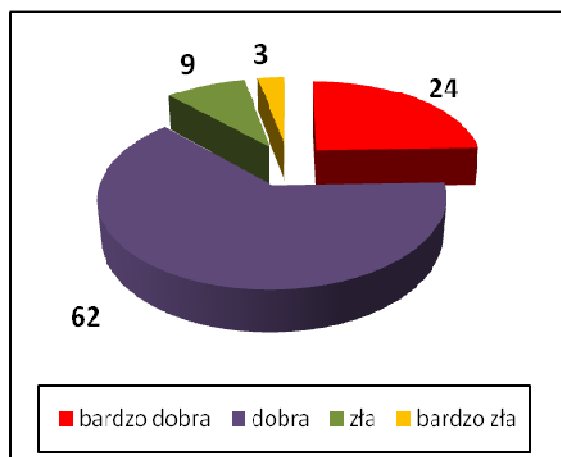
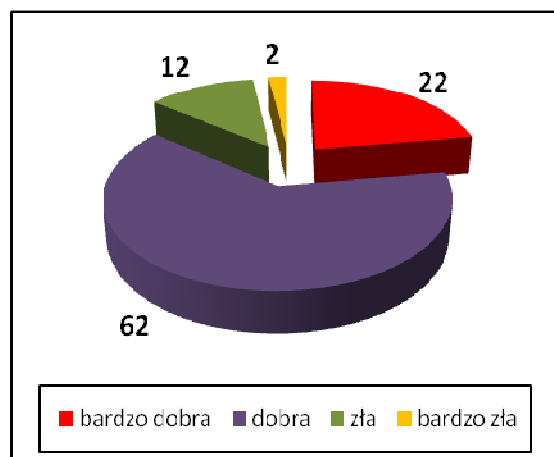

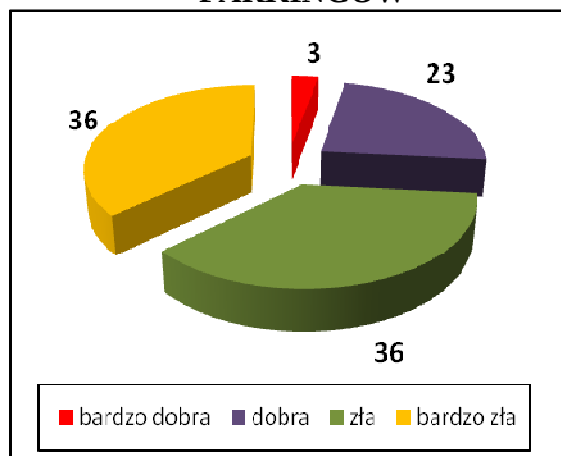
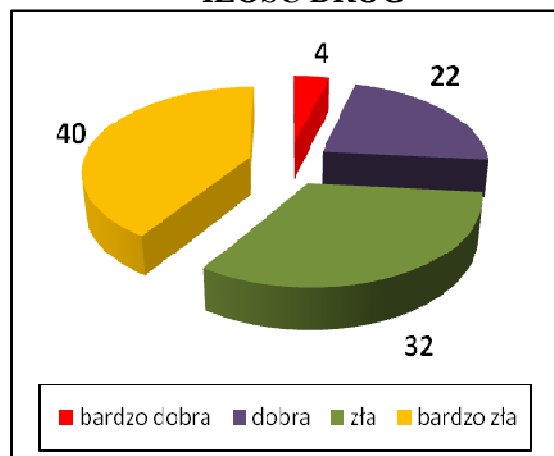
DOSTĘP DO OPIEKI ZDROWOTNEJ

BAZA HOTELOWA

TURYSTYKA**PROMOCJA****SPORT I KULTURA FIZYCZNA****HANDEL****USŁUGI****TELEKOMUNIKACJA**

**STAN DRÓG, CHODNIKÓW,
PARKINGÓW****POŁĄCZENIA KOMUNIKACYJNE,
ILOŚĆ DRÓG****STAN ZABYTEKÓW**